

JAARVERSLAG VOOR
DE WETGEVENDE
KAMERS

2004

Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle
Agence fédérale de Contrôle nucléaire
Föderale Agentchaft für Nukleare Kontrolle
Federal Agency for Nuclear Control

*instelling van openbaar nut
opgericht bij de wet van 15 april 1994*

*onder het toezicht van
de minister van binnenlandse zaken*

**jaarverslag 2004
voor de wetgevende Kamers**

Mission statement

**Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle
zal, als bevoegde onafhankelijke overheid,**

zorgen

**voor het naleven en het verbeteren van de regelgeving betreffende de
bescherming van de bevolking, de werknemers en het leefmilieu tegen het
gevaar van de ioniserende stralingen.**

Daarvoor zal het Agentschap:

- **een equipe van bevoegde deskundigen uitbouwen en in stand houden, de beschikbare middelen efficiënt aanwenden met het oog op het doeltreffend realiseren van zijn doelstellingen**
- **een controle uitvoeren, vanaf de initiële exploitatievoorwaarden tot de ontmanteling, met inbegrip van de regelmatige inspecties, op alle menselijke activiteiten, die kunnen leiden tot een stijging van de blootstelling van de bevolking en de werknemers aan de ioniserende stralingen**
- **een doeltreffend radiologisch toezicht op het grondgebied uitoefenen**
- **zijn competentie ter beschikking stellen voor noodgevallen**
- **het onderzoek en de ontwikkeling aansporen en coördineren, het reglementaire gebied inbegrepen**
- **de wetgever de reglementaire wijzigingen voorstellen die het noodzakelijk acht gezien de wetenschappelijke en sociaal-economische evolutie**

Last but not least, zal het werken in een geest van overleg en dialoog met alle betrokkenen en er ten allen tijde naar streven om een neutrale, objectieve en evenwichtige informatie te verstrekken.

**welk, wat, wie, hoe?
en waar het antwoord zich bevindt.**

	pagina
Woord vooraf	7
Welke waarden het Agentschap nastreeft	8
Wat de kerntaken van het Agentschap zijn	10
Hoe de regelgeving evolueerde in 2004	10
Hoe de ontplooiing van het Agentschap in 2004 werd voortgezet	13
Welk statuut het Agentschap heeft	16
Hoe het Agentschap wordt bestuurd	16
Hoe de Wetenschappelijke Raad is samengesteld	18
Hoe het Agentschap is georganiseerd	21
Welke markante feiten zich voordeden in 2004	22
Een terugblik van de directeur-generaal op 2004	23
1. Wat het Agentschap in 2004 presteerde als vergunningsverlenende overheid	29
1.1 De oprichting en uitbating van nucleaire inrichtingen	30
1.2 Het transport van radioactieve materialen	40
1.3 De medische toepassingen van ioniserende straling	42
1.4 De maatregelen inzake non-proliferatie en de fysieke beveiliging	44
1.5 De Kempense Antenne	46

2. Wat het Agentschap in 2004 presteerde als controlerende overheid	47
2.1 De uitbating van nucleaire inrichtingen	48
2.2 Het transport van radioactieve materialen	52
2.3 De medische toepassingen van ioniserende straling	54
2.4 De maatregelen inzake non-proliferatie en de fysieke beveiliging	56
2.5 Het toezicht op de omgevingsradioactiviteit en noodplanning.....	58
2.6 Het toezicht op de natuurlijke stralingsbelasting	63
3. Wat het Agentschap in 2004 presteerde als informerende overheid	66
Welke internationale contacten het Agentschap onderhoudt	67
Wie in het Agentschap het werk verzet	72
Hoe het Agentschap wordt gefinancierd	73
Wat de financiële resultaten van het Agentschap zijn	74
Bijlage: het FANC in het parlementaire halfroond	76

10 jaar wet op het Agentschap.

In 2004 was het tien jaar geleden dat de wet van 15 april 1994 tot oprichting van het *Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle* tot stand kwam. De wetsartikelen waarbij het Agentschap zijn materiële bevoegdheden bekwam traden slechts in werking op 1 september 2001. Het is deze datum waarop het Agentschap officieel van start ging. Dit verslag over de werking van het Agentschap tijdens het jaar 2004 is dan ook pas het 3de op rij.

Dit jaarverslag werd op verzoek van Kamer en Senaat samengesteld, zoals artikel 26 van de hoger genoemde wet op het Agentschap het voorschrijft. Het verslag heeft dezelfde structuur als de twee vorige, maar het is weerom zo'n 20 pagina's lichter uitgevallen. Een jaarverslag hoort immers de uitbouw van het Agentschap te weerspiegelen. Net zoals de vorige jaren werd getracht een vlot leesbaar document samen te stellen dat de lezer - Kamerlid, Senator of diegene die hem of haar verkozen heeft - informatie wil geven over de wijze waarop het Agentschap zich van zijn taak heeft gekweten, tijdens de 366 opeenvolgende dagen van 2004. Het verslag hoopt inzicht te verschaffen in de veelvuldige, complexe en delicate opdrachten die het Agentschap vervult. Het wil een beschrijving geven van het 'bestuurlijk biotoop' waarin het Agentschap tracht uit te groeien tot een gevestigde instelling. Men mag het Agentschap afrekenen op het bereiken van deze doelstelling naar aanleiding van de 10de verjaardag van zijn ontplooiing.

De directeur-generaal blikt in een speciale bijdrage van dit verslag terug op de markante feiten van het jaar 2004. Markant waren alleszins de twijfels die in het najaar van 2004 rezen over de naleving van de veiligheidsvoorschriften in de kerncentrales van Doel en Tihange, naar aanleiding van berichten over een afkalvende veiligheidscultuur. De audits van het Agentschap hebben aangetoond dat de situatie volledig onder controle was en is. In februari 2005 heeft het Agentschap, met de steun van zijn toezichthoudende minister, de IAEA te Wenen verzocht om in de kerncentrale van Tihange een internationale veiligheidsinspectie te organiseren, de eerste in zijn soort die in België zal plaatsvinden. Het Agentschap kijkt belangstellend, maar met vertrouwen, deze vuurproef tegemoet. In de volgende jaarverslagen van het Agentschap zal hierover ongetwijfeld verder worden bericht.

Jean-Paul Samain
directeur-generaal

Tom Vanden Borre
voorzitter

Welke waarden het Agentschap nastreeft.

Ten dienste van de samenleving

Het Agentschap wil, in een geest van dienstverlening aan de bevolking, zijn steentje bijdragen tot een gezond leefmilieu en een veilige wereld. Als openbare instelling is het Agentschap verantwoording verschuldigd over de uitvoering van zijn openbare opdracht en over de besteding van de haar ter beschikking gestelde middelen.

Absolute voorrang aan de bescherming van de bevolking

Zoals gewenst door de wetgever en overeenkomstig de verwachtingen van de samenleving zal het Agentschap voorrang verlenen aan de bescherming van de volksgezondheid, aan veiligheid en beveiliging, en aan de ontwikkeling van doelmatige instrumenten inzake stralingsbescherming. Het moet gevoelig zijn voor politieke, economische of financiële aspecten, maar in de standpunten die het Agentschap zal innemen zullen overwegingen inzake volksgezondheid, beveiliging, veiligheid en bescherming van het leefmilieu altijd de voorrang krijgen en duidelijk merkbaar zijn.

Aanpak van "burger van de wereld"

Alhoewel de voornaamste opdracht van het Agentschap zich toespitst op de bescherming van de Belgische bevolking, zal het zich eveneens actief bezighouden, met het leefmilieu en de gezondheid van andere bevolkingsgroepen en van de komende generaties (afvalproblemen) in het vooruitzicht van een duurzame ontwikkeling. In dezelfde geest en in de context van de globalisering zal het Agentschap er tevens over waken dat naar een internationale harmonisatie gestreefd wordt.

Onafhankelijkheid

Zich bewust zijnde van zijn verantwoordelijkheid tegenover de samenleving, van de op het spel staande belangen en van de potentiële druk, en in de geest gewild door de wetgever, zal het Agentschap zorgvuldig alle situaties vermijden die zijn onafhankelijkheid of die van zijn personeelsleden kunnen aantasten in de uitvoering van zijn of hun opdrachten inzake stralingsbescherming, veiligheid of beveiliging. Het naleven van deze onafhankelijkheid alsook de wettelijke verplichting om neutrale en objectieve informatie te verstrekken, vormen echter een uitdaging op zich.

Het Agentschap beseft dat het deze principes alleen kan verwezenlijken via de praktijk van vallen en opstaan en door zichzelf voortdurend in vraag te stellen.

Doelmatig en doeltreffend

Het Agentschap zal zich zodanig organiseren dat zijn werking en zijn verwezenlijkingen getoetst kunnen worden aan de doelstellingen van voortdurende kwaliteitsverbetering.

Nauwkeurigheid en wetenschappelijke competentie

Het Agentschap zal de voorwaarden creëren die gunstig zijn voor het behoud en de bestendige ontwikkeling van de competentie van zijn personeelsleden en zal een klimaat van accuraat en uitmuntend werken bevorderen.

Transparantie

Zonder te ontkennen dat sommige situaties een zekere terughoudendheid vereisen en met respect voor het wettelijke kader, geeft het Agentschap duidelijk de voorkeur aan de verspreiding van neutrale en objectieve informatie. Transparantie vormt de voorwaarde voor de maatschappelijke geloofwaardigheid van het Agentschap.

Overleg

De "gemeenschap der regelgevers" op het gebied van stralingsbescherming, nucleaire veiligheid en fysieke beveiliging is er zich meer en meer van bewust dat het noodzakelijk is om de "belanghebbende partijen" terdege te betrekken. Het Agentschap geeft daarom de voorkeur aan een politiek van overleg met de vertegenwoordigers van alle betrokken groepen.

Bevordering van de individuele en collectieve ethische reflexie

Het Agentschap zal discussiefora inrichten om de ethische problemen die voortspruiten uit de uitvoering van zijn opdracht bespreekbaar te maken. Uit de resultaten van deze ontmoetingen zal lering worden getrokken voor de toekomst, meer bepaald met betrekking tot de houding die moet worden aangenomen in bepaalde situaties en bij voorhanden zijnde problemen, en de oplossingen die een uitweg kunnen bieden. Het Agentschap zal voorwaarden creëren die de uitwerking bevorderen van een aangepaste ethische code, gesteund op een ruim overleg met het personeel.

wat de kerntaken van het Agentschap zijn.

Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle werd door de wetgever opgericht als een *onafhankelijke veiligheidsautoriteit*, die met het nodige gezag en met de vereiste deskundigheid toeziet op het veilige verloop van alle werkzaamheden waar met radioactieve stoffen of met ioniserende straling wordt omgesprongen. De veilige uitbating van de kerncentrales vormt hier ongetwijfeld de blikvanger, hoewel dit niet de hoofdactiviteit is van het Agentschap. Bij de realisatie van de opdrachten en verantwoordelijkheden van het Agentschap staat de bescherming van de bevolking, van de werkers en van het leefmilieu tegen de nucleaire en radiologische risico's centraal. Hoe het Agentschap zijn missie opvat en welke waarden het daarbij centraal stelt, wordt elders in dit verslag toegelicht.

Het Agentschap heeft op 1 september 2001, na een lange aanloopperiode, zijn bevoegdheden opgenomen. Het verleent sindsdien op autonome wijze vergunningen of adviseert zijn toezichthoudende minister bij de toekenning ervan. Het controleert de naleving van de vergunningsvoorwaarden via inspecties en het superviseert de controles die erkende instellingen in zijn opdracht uitvoeren in de vergunde installaties.

Daarnaast hecht het Agentschap veel belang aan de ontwikkeling van zijn waakzaamheidsfunctie, hetzij zijn capaciteit om adequaat te reageren op elke gebeurtenis of evolutie die een reële of potentiële dreiging inhoudt en die daarom vraagt om een veiligheidsbeoordeling, gevolgd door preventieve of curatieve maatregelen. In dit kader wil het Agentschap zich uitbouwen tot een onafhankelijk kennis- en expertisecentrum inzake nucleaire veiligheid en stralingsbescherming dat ten dienste staat van de beleidsverantwoordelijken, de uitbaters van nucleaire installaties én de bevolking. Het wil een operationele organisatie zijn die de radioactiviteit in de leefomgeving permanent opvolgt, die op ieder ogenblik paraat staat om eventuele noodsituaties het hoofd te bieden en die malafide praktijken met radioactieve materialen of nucleaire technologie in een vroeg stadium kan opsporen.

hoe de regelgeving evolueerde in 2004.

EVOLUTIE VAN DE NATIONALE REGELGEVING

Sinds 1 september 2001 is er een einde gekomen aan de regeerperiode van de wet van 29 maart 1958 en het koninklijk besluit van 28 februari 1963 (hierna aangeduid als het ARBIS-1963), die samen gedurende bijna 40 jaar de nucleaire activiteiten in ons land in goede reglementaire banen hebben geleid. Hun rol in het regelgevend landschap wordt sindsdien overgenomen door een nieuw 'koppel' bestaande uit enerzijds de *wet van 15 april 1994 betreffende de bescherming van de bevolking en van het leefmilieu tegen de uit ioniserende stralingen voortspruitende gevaren en betreffende het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle* en anderzijds het *koninklijk besluit van 20 juli 2001 houdende Algemeen Reglement op de Bescherming van de bevolking, van de*

werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de Ioniserende Stralingen (ARBIS-2001). De teksten zijn integraal terug te vinden op de website van het Agentschap in een gecoördineerde versie.

Het is inmiddels de gewoonte geworden om in dit jaarverslag de belangrijkste wijzigingen te melden die de regelgeving in de loop van het voorbije werkingjaar heeft ondergaan. Voor de eerder doorgevoerde wijzigingen verwijzen we dan ook naar de vorige jaarverslagen van het Agentschap.

De hierboven vermelde basisregelgeving van het Agentschap heeft in de loop van 2004 eigenlijk geen enkele essentiële verandering ondergaan. De relaties tussen het Agentschap, de exploitanten van nucleaire inrichtingen en de *privaatrechtelijke controle-instellingen*, verliepen ook in 2004 op basis van de overgangsregeling ingesteld door art. 52bis van de FANC-wet. De duur van deze *overgangsregeling* werd via het koninklijk besluit van 23 augustus 2004 (BS van 27 augustus 2004) nogmaals met een jaar verlengd tot 1 september 2005. De artikelen 28, 29 en 30 van de wet op het Agentschap zijn nog niet van toepassing bij gebrek aan de nodige uitvoeringsmodaliteiten. Het Agentschap heeft een herziening voorbereid van sommige bepalingen van het ARBIS-2001, teneinde bepaalde onduidelijkheden op te heffen of om uitvoering te geven aan de omzetting van Europese richtlijnen, waaronder deze betreffende *de controle op hoogactieve ingekapselde bronnen en weesbronnen* (richtlijn 2003/122/Euratom van 22 december 2003 om te zetten tegen uiterlijk 31 december 2005).

De belangrijkste evoluties in het regelgevend landschap situeren zich niet zozeer op het vlak van de nucleaire veiligheid, maar eerder in het kader van de niet-verspreiding van kernwapens en de fysieke beveiliging van nucleaire installaties en materialen. Op 30 april 2004 is inderdaad het zogenaamde *Aanvullend Protocol* in werking getreden dat alle niet-kernwapenstaten van de EU, waaronder België, op 22 september 1998 hebben gesloten met de IAEA en Euratom, ter aanvulling de waarborg-overeenkomst van 5 april 1973. De Belgische wetgever heeft zijn akkoord betuigd met dit Protocol via de wet van 13 november 2002. De wet van 20 juli 1978 heeft de IAEA de toestemming verleend om in het kader van zijn opdracht informatie te vergaren op Belgisch grondgebied en heeft de nucleaire sites opengesteld voor zijn inspecteurs. Een aanvulling op de wet is nodig om de verruimde opdrachten van de IAEA en zijn inspecteurs, zoals voorzien in het Aanvullend Protocol, mogelijk te maken. Het Agentschap heeft deze wettelijke regeling voorbereid. Het wetsontwerp werd goedgekeurd door de ministerraad van 20 juli 2004 en ter bespreking in december 2004 in het parlement ingediend.

Het koninklijk besluit van 5 juni 2004 (BS van 23 juni 2004) heeft de samenstelling gewijzigd van de *CANVEK-commissie (Commissie van Advies voor de Niet-Verspreiding van Kernwapens)*, die tussenkomt bij de overdracht van kernmaterialen, uitrustingen en gegevens aan niet-kernwapenstaten. Het Agentschap is er vertegenwoordigd via zijn toezichthoudende minister.

De *wet van 2 april 2003* tot wijziging van de wet van 15 april 1994 op het Agentschap heeft de bevoegdheden van het Agentschap uitgebreid inzake de fysieke beveiliging van kerninstallaties, transporten en materialen tegen het mogelijk misbruik ervan voor niet-

vreedzame doeleinden. In dit kader werd de toegang tot gegevens en documenten die betrekking hebben op kernmaterialen, buiten het toepassingsgebied gehouden van de regelgeving op de openbaarheid van bestuursdocumenten (wet van 11 april 1994 en zijn uitvoeringsbesluiten). Het Arbitragehof heeft in zijn arrest nr. 150/2004 van 15 september 2004 (BS van 19 oktober 2004) een beroep verworpen dat tegen deze uitzonderingsregeling was ingesteld. Sommige bepalingen van de wet van 2 april 2003 wachten op gepaste uitvoeringsbesluiten om in werking te kunnen treden. Elders in dit verslag wordt over de initiatieven die het Agentschap terzake heeft genomen bericht.

Tijdens de vorige verslagperiode kwamen twee belangrijke wetten tot stand die bepalend zullen zijn voor de toekomst van de nucleaire elektriciteitsproductie in ons land. De wetgever heeft in beide wetten een rol voorbehouden aan het Agentschap. De ontplooiing van deze wetgevende initiatieven heeft zich in 2004 verder doorgezet.

Vooreerst is er de *wet van 31 januari 2003 op de geleidelijke uitstap uit de kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie*, die de wet op het Agentschap zodanig heeft gewijzigd dat het in de toekomst onmogelijk is geworden om nog vergunningen voor de bouw van nieuwe kerncentrales te verlenen. De geldigheidsduur van de vergunningen voor de bestaande kerncentrales werd bovendien beperkt tot 40 jaar na hun ingebruikname. Het Agentschap rekent het tot zijn taak om de wetgever met raad en daad bij te staan bij de realisatie van zijn politieke aspiraties, zowel wat betreft de sluiting van de kerncentrales na hun 40 jarige uitbating in uitvoering van de wet, als wat betreft de eventuele voortzetting van de uitbating na deze periode in uitvoering van de overmachtclausule voorzien in diezelfde wet. Toch heeft het Agentschap gemeend in zijn memorandum aan de formateur van 2 juni 2003 enkele bedenkingen te moeten formuleren bij de wet, zoals de mogelijkheid tot het vergunnen van aanpassingen aan de bestaande kerncentrales zolang de 40-jarige levensduur niet is bereikt. De toezichthoudende minister heeft het Agentschap gevolgd in zijn interpretatie, dat de wet terzake geen beperkingen inhoudt, ook al staan deze vergunningen een verhoging toe van de productiecapaciteit. In de loop van 2004 heeft de kerncentrale Doel-2 een dergelijke vergunning bekomen (zie elders in dit verslag).

Daarnaast heeft de *wet van 11 april 2003 betreffende de voorzieningen aangelegd voor de ontmanteling van de kerncentrales en voor het beheer van de splijtstoffen bestraald in deze kerncentrales* de kernexploitanten verplicht om hun fondsen onder te brengen in de kernprovisievennootschap Synatom en om deze volgens bepaalde richtlijnen te beheren. Een opvolgingscomité, waarvan de directeur-generaal van het Agentschap en zijn collega van NIRAS met raadgevende stem deel uitmaken, evalueert op geregelde tijdstippen de toereikendheid en de beschikbaarheid van de aangelegde fondsen. Het Comité heeft in 2004 zijn werkzaamheden aangevat, nadat de stemgerechtigde leden waren benoemd middels het koninklijk besluit van 16 februari 2004 (BS van 11 maart 2004).

Het Agentschap is betrokken bij de omzetting van de Europese richtlijn 2003/87/EG op de handel in CO₂-emissierechten, omdat sommige hulp- en veiligheidsinstallaties van de kerncentrales gestookt worden met fossiele brandstoffen en aanleiding geven tot CO₂-emissies.

EVOLUTIE VAN DE EUROPESE EN INTERNATIONALE REGELGEVING

De nationale regelgeving inzake stralingsbescherming en nucleaire veiligheid is in belangrijke mate het resultaat van de omzetting van Europese regelgeving die, rekening houdend met het subsidiariteitsbeginsel, de contouren vastlegt waarbinnen de lidstaten elk hun eigen specifieke uitwerking realiseren. De inmiddels op rust gestelde wet van 29 maart 1958 en het ARBIS-1963, waren het Belgische antwoord op het verschijnen van het Euratom-Verdrag in 1957 en van de *Europese basisnormen inzake stralingsbescherming*, waarvan het eerste model in 1959 van de band rolde. Hun troonopvolgers, de wet van 15 april 1994 op het Agentschap en het ARBIS-2001, blijven deze genetische kenmerken meedragen.

Het Europese regelgevend arsenaal wordt vandaag gevormd door enkele tientallen verschillende richtlijnen, verordeningen en aanbevelingen, die hun rechtsbasis vinden in de verschillende Europese Verdragen, waaronder hoofdzakelijk – maar niet uitsluitend – het Euratom-Verdrag (zie kader pagina 14-15). De invoering van nieuwe Europese voorschriften staat bestendig ter discussie en wordt door het Agentschap van nabij gevolgd (voor meer informatie zie het hoofdstuk internationale contacten in dit jaarverslag). Er zijn geen wijzigingen te signaleren in 2004.

De inwerkingtreding op 30 april 2004 van het *Aanvullend Protocol* in alle lidstaten van de Europese Unie was slechts mogelijk dankzij de uitwerking van een nieuw reglement, onder de vorm van een verordening van de Raad, die de toepassing specificeert van de veiligheidscontrole van Euratom. Deze verordening komt in de plaats van de gelijkaardige verordening nr. 3227/1976/Euratom daterend van 19 oktober 1976. De publicatie van de nieuwe tekst is slechts begin 2005 tot stand gekomen onder het nr. 302/2005/Euratom.

hoe de ontplooiing van het Agentschap in 2004 werd voortgezet.

De ontstaansgeschiedenis van het FANC - de achtergronden en beweegredenen die hebben meegespeeld om het Agentschap op te richten, de hinderpalen die bij de ontplooiing moesten worden overwonnen, enz. - werden uiteengezet in het eerste jaarverslag van het Agentschap over het werkingsjaar 2002. De geïnteresseerde lezer wordt voor meer informatie verwezen naar dit verslag.

Met de ontplooiing van het Agentschap op 1 september 2001 werden de *Dienst voor de Bescherming tegen Ioniserende Stralingen* (DBIS) en de *Dienst voor de Technische Veiligheid van de Kerninstallaties* (DTVKI) definitief op non-actief gezet. De meeste van hun personeelsleden zijn overgegaan naar het Agentschap of werden ter zijne beschikking gesteld. Het Agentschap heeft daarnaast sommige personeelsleden overgenomen van de vroegere *Dienst voor de Veiligheid van de Staat op het gebied van de kernenergie*, verbonden aan de FOD Justitie, om bepaalde taken te vervullen in het kader van het toezicht op de fysieke beveiliging van kernmaterialen en –technologie tegen de aanwending ervan voor niet vreedzame doeleinden. Het statuut van deze personeelsleden binnen de FOD Justitie werd formeel geregeld middels het koninklijk besluit van 14 juli 2004 (BS 9 september 2004).

Een greep uit de Europese regelgeving waar het Agentschap geacht wordt op toe te zien.

- Verdrag van 25 maart 1957 tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom)
- Verordening 302/2005/Euratom van 8 februari 2005 houdende toepassing van de bepalingen inzake de veiligheidscontrole van Euratom
- Richtlijn 1996/29/Euratom van 13 mei 1996 tot vaststelling van de basisnormen voor de bescherming van de gezondheid der bevolking en der werkers tegen de aan ioniserende straling verbonden gevaren
- Richtlijn 1997/43/Euratom van 30 juni 1997 betreffende de bescherming van personen tegen de gevaren van ioniserende straling in verband met medische blootstelling
- Richtlijn 1990/641/Euratom van 4 december 1990 inzake de praktische bescherming van externe werkers die gevaar lopen aan ioniserende straling te worden blootgesteld tijdens hun werk in een gecontroleerde zone
- Richtlijn 1985/337/EEG van 27 juni 1985 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten
- Richtlijnen 1993/42/EEG van 14 juni 1993 betreffende medische hulpmiddelen en 1998/79/EG van 27 oktober 1998 betreffende medische hulpmiddelen voor in-vitro diagnostiek
- Richtlijnen 1994/55/EG van 21 november 1994 en 1996/49/EG van 23 juli 1996 over het vervoer van gevaarlijke goederen respectievelijk over de weg en per spoor
- Richtlijn 1992/3/Euratom van 3 februari 1992 betreffende toezicht en controle op overbrenging van radioactieve afvalstoffen tussen Lidstaten en naar en vanuit de Gemeenschap
- Verordening 1493/1993/Euratom van 8 juni 1993 betreffende de overbrenging van radioactieve stoffen tussen Lidstaten van de EU
- Richtlijn 1989/618/Euratom van 27 november 1989 betreffende de informatie van de bevolking over de bij stralingsgevaar toepasselijke maatregelen ter bescherming van de gezondheid en over de alsdan te volgen gedragslijn

- Beschikking 1987/600/Euratom van 14 december 1987 inzake communautaire regelingen voor snelle uitwisseling van informatie in geval van stralingsgevaar
- Richtlijnen 1999/2/EG en 1999/3/EG van 22 februari 1999 betreffende de behandeling van voedsel en voedsel ingrediënten met ioniserende straling
- Richtlijn 2003/122/Euratom van 22 december 2003 inzake de controle op hoogactieve ingekapselde radioactieve bronnen en weesbronnen
- Richtlijn 2002/96/EG van 27 januari 2003 betreffende afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA)
- Aanbeveling 1991/444/Euratom van 26 juli 1991 inzake de toepassing van artikel 33, derde en vierde alinea, van het Euratom
- Aanbeveling 1999/829/Euratom van 6 december 1999 betreffende de toepassing van artikel 37 van het Euratom-Verdrag
- Aanbeveling 2000/473/Euratom van 8 juni 2000 inzake de toepassing van artikel 36 van het Euratom-Verdrag betreffende de controle van de omgevingsradioactiviteit ter beoordeling van de blootstelling van de bevolking
- Aanbeveling 1990/143/Euratom van 21 februari 1990 inzake de bescherming van de bevolking tegen blootstelling aan radon binnenshuis
- Aanbeveling 2001/928/Euratom van 20 december 2001 betreffende de bescherming van de bevolking tegen blootstelling aan radon in drinkwater
- Verordening 3954/1987/Euratom van 22 december 1987 tot vaststelling van maximaal toelaatbare niveaus van radioactieve besmetting van levensmiddelen en diervoeders ten gevolge van een nucleair ongeval of ander stralingsgevaar
- Verordening 737/1990/EEG van 22 maart 1990 betreffende de voorwaarden voor de invoer van landbouwproducten van oorsprong uit derde landen ingevolge het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl
- Verordening 1661/1999/EG van 27 juli 1999 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening 737/1990/EEG van 22 maart 1990 (zie hoger)
- Aanbeveling 2003/274/EG van 14 april 2003 inzake de bescherming en voorlichting van de bevolking ten aanzien van blootstelling door de aanhoudende besmetting met radioactief cesium van bepaalde uit het wild afkomstige levensmiddelen ten gevolge van het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl

(Enkel de basisregeling wordt vermeld, zonder eventuele latere wijzigingen.)

welk statuut het Agentschap heeft.

Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle is een openbare instelling opgericht middels de wet van 15 april 1994. De wet is geleidelijk tussen september 1996 en september 2001 in werking getreden. Sinds 1 september 2001 is het Agentschap operationeel geworden met de inwerkingtreding van de wetsartikelen die het Agentschap zijn materiële bevoegdheden heeft gegeven. De tussenkomsten van het Agentschap worden verder uitgewerkt in koninklijke besluiten, waaronder het *Algemeen Reglement op de Bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de Ioniserende Stralingen* (ARBIS-2001).

Als instelling ingedeeld in de categorie C volgens de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op bepaalde instellingen van openbaar nut, beschikt het Agentschap over een ruime autonomie, via zijn eigen raad van bestuur. De instelling staat onder het toezicht van de Minister van Binnenlandse Zaken via een regeringscommissaris.

hoe het Agentschap wordt bestuurd.

Het Agentschap wordt bestuurd door een 14 koppige raad, waaronder de voorzitter. De leden worden aangesteld bij koninklijk besluit voor een termijn van 6 jaar. Hun benoeming vindt plaats in twee afzonderlijke groepen, elk met een verschillende aanvangsdatum van het mandaat, normaliter met een tijdsverschil van 3 jaar. Het KB van 4 juni 1999 heeft bijkomende regels vastgesteld voor de uitoefening van het mandaat van een lid van de raad van bestuur en de voorzitter. Om de continuïteit van het bestuur van het Agentschap te verzekeren, blijven de ontslagnemende leden hun mandaat verder uitoefenen tot zij zijn vervangen. De voorzitter en de directeur-generaal behoren tot een andere taalrol.

SAMENSTELLING VAN DE RAAD

In de loop van 2004 heeft er zich geen enkele wijziging voorgedaan in de samenstelling van de raad van bestuur. De Raad zetelt sedert 10 april 2003 onder het voorzitterschap van de heer Tom Vanden Borre.

De precieze samenstelling van de raad in 2004 wordt vermeld op de volgende pagina.

Na 2 opeenvolgende herbenoemingsronden (juli 2002 en april 2003) is de gelijkmatige cadans die de wetgever initieel had ingesteld tussen de opeenvolgende hernieuwingen van de raad – en die afwisselend van het mandaat betreffen van de bestuurders behorend tot de ene en dan weer tot de andere subgroep – doorbroken van 36 maanden, naar respectievelijk 8 en 64 maanden.

samenstelling van de raad van bestuur in de periode tussen 1 januari en 31 december 2004

Leden waarvan het mandaat verstrekt op 9 augustus 2008 (3)	Leden waarvan het mandaat verstrekt op 10 april 2009 (4)
de heer Hans Bracquené de heer Philippe De Sadeleer de heer Quentin Michel de heer Bernard Pendeville de heer Marc Sapir de heer Ronald Van Loon de heer Willy Weyns	de heer Willy Baeyens de heer Willy Deflys mevrouw Klara De Neve de heer Marc Heselmans de heer Michel Jurisse dhr. Tom Vanden Borre (voorzitter) de heer Alphonse Vanderspeeten
Regeringscommissaris: de heer Pierre Tonon (2)	

aanvangsdatum van het mandaat van de leden van de raad van bestuur

de heer Willy Baeyens de heer Philippe De Sadeleer de heer Marc Heselmans de heer Michel Jurisse de heer Bernard Pendeville de heer Alphonse Vanderspeeten de heer Ronald Van Loon de heer Hans Bracquené de heer Quentin Michel de heer Marc Sapir de heer Willy Weyns de heer Willy Deflys mevrouw Klara De Neve de heer Tom Vanden Borre	14 maart 1997 (1)+(4) 14 maart 1997 (1)+(3) 14 maart 1997 (1)+(4) 14 maart 1997 (1)+(4) 14 maart 1997 (1)+(3) 14 maart 1997 (1)+(4) 14 maart 1997 (1)+(3) 9 augustus 2002 (3) 9 augustus 2002 (3) 9 augustus 2002 (3) 9 augustus 2002 (3) 10 april 2003 (4) 10 april 2003 (4) 10 april 2003 (4)
--	--

Benoemingsbesluiten:

- (1) KB van 14 januari 1997 (BS van 4 maart 1997)
- (2) KB van 6 april 2000 (BS van 17 juni 2000)
- (3) KB van 7 juli 2002 (BS van 30 juli 2002)
- (4) KB van 2 april 2003 (BS van 10 april 2003)

TOEZICHTHOUDENDE OVERHEID

De heer Patrick Dewael is sinds 12 juli 2003 toezichthoudende minister van het Agentschap, in zijn hoedanigheid van minister van Binnenlandse Zaken in de regering Verhofstadt II.

Sinds 1 april 2000 vertegenwoordigt de heer Pierre Tonon de minister in de raad van bestuur. Hij werd als regeringscommissaris van het Agentschap aangesteld middels het koninklijk besluit van 6 april 2000.

De Minister heeft in de loop van het jaar 2004 een 40-tal vragen van Volksvertegenwoordigers en Senatoren beantwoord over aangelegenheden die tot de bevoegdheid behoren van het Agentschap. Een overzicht van deze vragen wordt verstrekt in bijlage.

WERKING VAN DE RAAD VAN BESTUUR

In de loop van het jaar 2004 heeft de raad van bestuur 8 maal vergaderd. De werkzaamheden van de raad worden voorbereid in het *auditcomité* en *strategisch comité*, die respectievelijk de financiële toestand en de strategische programmatie van het Agentschap meer van nabij opvolgen. De raad richt ook *ad hoc comités* op rond specifieke agendapunten. Er vielen in de verslagperiode zo'n 12 comitévergaderingen te noteren. Naast de vaste secretaris worden de bijeenkomsten van de raad van bestuur en van de comités bijgewoond door de directieleden. In de loop van 2004 werd overgegaan tot de oprichting van het *Bureau*, bestaande uit de voorzitter van de raad en de voorzitters van beide comités. Het kwam 3 maal samen.

hoe de wetenschappelijke raad is samengesteld.

Het Agentschap wordt in de uitoefening van zijn opdrachten bijgestaan door een *Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Stralingen*, opgericht door art. 37 van de wet op het Agentschap. De raad heeft ruimere bevoegdheden dan zijn voorganger, de *Speciale Commissie inzake Ioniserende Stralingen*, opgericht door het ARBIS-1963. De samenstelling van de raad (zie kader pagina 19) wordt geregeld door het koninklijk besluit van 18 december 2002. De huidige leden van de raad werden aangesteld door het ministerieel besluit van 9 mei 2003. Middels het ministerieel besluit van 7 april 2004 werd de raad uitgebreid met twee ereleden, met raadgevende stem (BS van 26 april 2004). De installatievergadering van de raad vond plaats op 19 juni 2003. De raad vergaderde 5 maal in 2004.

Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Stralingen

Leden benoemd voor een termijn van 3 jaar ⁽¹⁾

De heer Leo Baetslé (*)
Scheikundig Ingenieur, gewezen departementshoofd van het SCK•CEN
De heer Henri Bonet
Natuurkundig Ingenieur, directeur-generaal IRE
De heer Gilbert Eggermont (*)
Doctor in de Natuurkunde, directie-adviseur SCK•CEN
De heer Hedwig Franchois
Burgerlijk Ingenieur, gewezen kaderlid Kerncentrale Doel
De heer Pierre Govaerts (*)
Burgerlijk Ingenieur, voorzitter van AVN
Mevrouw Agnès Tondreau-Versailles
Doctor in de Geneeskunde, Arbeidsgeneesheer
De heer Etienne Vansant
Scheikundig en Landbouwkundig Ingenieur, Hoogleraar UIA
De heer Jean Vereecken (*)
Doctor in de Toegepaste Wetenschappen, Hoogleraar VUB

Leden benoemd voor een termijn van 6 jaar ⁽¹⁾

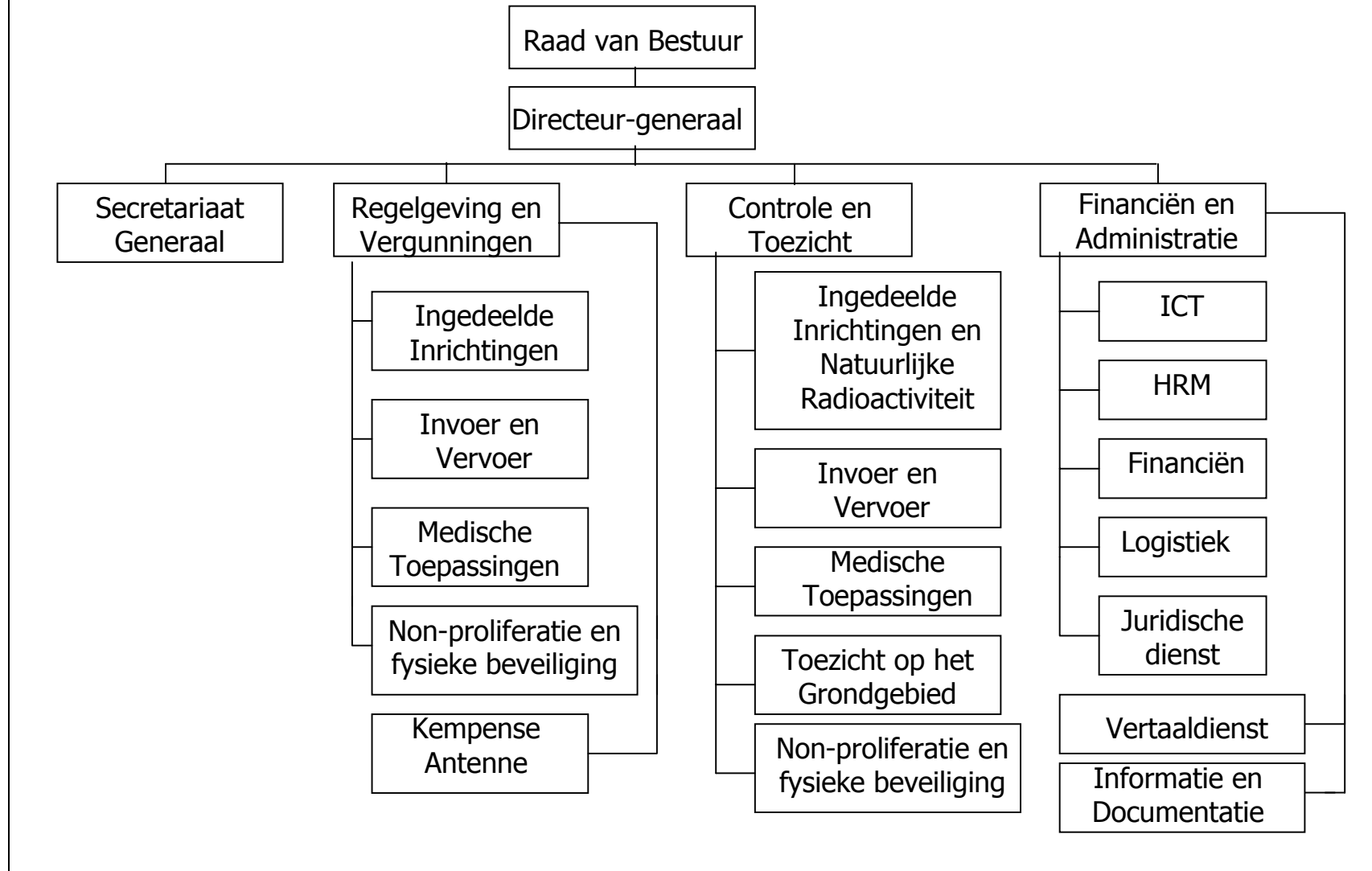
Mevrouw Hilde Bosmans
Burgerlijk Ingenieur, Doctor in de Medische Wetenschappen, Hoogleraar KUL
De heer Antoine Debauche (*)
Licentiaat Natuurkunde, kaderlid IRE
De heer Serge Goldman
Doctor in de Geneeskunde, Nucleaire geneeskunde
De heer Paul Govaerts (*)
Natuurkundig Ingenieur, directeur-generaal SCK•CEN
Mevrouw Jacqueline Lecomte-Beckers
Natuurkundig Ingenieur, Doctor in de Toegepaste Wetenschappen, Hoogleraar ULg
Mevrouw Aurore Moroncini
Doctor in de Toegepaste Economische Wetenschappen, Hoogleraar
Mevrouw Gerda Neyens
Doctor in de Wetenschappen, Hoogleraar KUL
De heer Etienne Noel
Doctor in de Geneeskunde

Ereleden ⁽²⁾

De heer Henri Dopchie (*)
voormalig directeur-generaal AVN
De heer Gerard Fieuw (*)
voormalig diensthoofd veiligheid SCK•CEN

⁽¹⁾ Ministerieel Besluit van 9 mei 2003 - ⁽²⁾ Ministerieel Besluit van 7 april 2004
^(*) gewezen leden van de Speciale Commissie voor Ioniserende Stralingen

Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle

hoe het Agentschap is georganiseerd.

Artikel 43 van de wet van 15 april 1994 heeft zijn stempel gedrukt op de interne organisatiestructuur van het Agentschap. Dit artikel legt immers een organisatorische scheiding op tussen de regelgevende en de toezichhoudende functie van het Agentschap. Het Agentschap is daarom intern gestructureerd in drie departementen:

- *Regelgeving & Vergunningen*
- *Controle & Toezicht*
- *Financiën & Administratie.*

Het organisatieschema op de vorige bladzijde verduidelijkt de hiërarchische structuur. De directie wordt gevormd door de directeur-generaal en de 3 departementshoofden. De directeur-generaal werd voor een termijn van 6 jaar benoemd door een koninklijk besluit van 17 november 1998.

Een *Algemeen Secretariaat* staat de directeur-generaal bij, waarin de volgende algemene functies worden verzekerd: Stralingsbescherming, Studies & Ontwikkelingen, Internationale Betrekkingen en Externe communicatie. Een aantal projecten of permanente werkingen waarbij meerdere departementen zijn betrokken worden verwezenlijkt in *horizontale groepen*.

Van bij de start van het Agentschap werd grote aandacht besteed aan de introductie en ontwikkeling van een resultaatgerichte werkingsmethodologie, gebaseerd op een globaal kwaliteitsbeheersysteem. De adviseur *Kwaliteit & Interne Audit* volgt de verschillende diensten en processen op binnen het Agentschap en brengt rechtstreeks verslag uit bij de directeur-generaal. Na een benchmarking-studie met de aanpak gevolgd bij enkele nucleaire zusterorganisaties, werd als referentiekader voor de certificering van de werking van het Agentschap geopteerd voor de norm ISO-9001 (2000).

Het *operationeel plan voor het werkingsjaar 2004* werd door de raad van bestuur goedgekeurd op basis van het in 2002 vastgestelde *strategisch plan op lange termijn*.

hoe het overleg met de exploitanten verloopt.

Het Agentschap onderhoudt geregeld contact met de uitbaters van de belangrijkste nucleaire installaties via zogenaamde *contactcommissies*. Dergelijke commissies bestaan voor Electrabel, het SCK•CEN en Belgoproces. De overeenkomst die op 1 oktober 2003 werd gesloten tussen het FANC en NIRAS voorziet eveneens in de oprichting van een contactcommissie om de geregelde informatie-uitwisseling tussen beide instellingen te stroomlijnen, alhoewel NIRAS geen nucleaire inrichtingen uitbaat.

welke markante feiten zich voordeden in 2004.

11 februari 2004
7de transport van verglaasd hoog radioactief afval vanuit La Hague

8 mei - 11 juli 2004
vervanging van de stoomgeneratoren
in de kerncentrale Doel-2

28 juni – 9 juli 2004
IAEA-trainingscursus te Mol
veiligheid transport van radioactieve goederen

10 september 2004
publicatie van het nationaal verslag
voor de 3de toetsingsconferentie
van het Verdrag inzake Nucleaire Veiligheid

1 oktober 2004
het Agentschap sluit een overeenkomst met het
laboratorium voor standaard-dosimetrie van de UGent

5 november 2004
voorstelling van een gezamenlijk Frans-Belgisch document
over de veiligheidsaspecten van de geologische berging van radioactief afval
op een seminarie te Parijs

19 november 2004
het Agentschap publiceert de resultaten van zijn doorlichting
op de nucleaire sites van Tihange en Doel

16 december 2004
3de nationaal Radon Forum te Spa

17 december 2004
informatiesessie over de detectie van radioactiviteit
middels meetpoorten

23 december 2004
het Agentschap maakt zijn commentaar bekend
op de ICRP-ontwerpaanbevelingen
tot herziening van de beginselen inzake stralingsbescherming

Een terugblik van de directeur-generaal op 2004.

Het jaar 2004 zal in het curriculum vitae van het Agentschap worden opgenomen als een periode van het verstevigen van de fundamenteën, na de veranderingen die in 2002 plaatsvonden in de schoot van de directie en na de vernieuwing in 2003 van een deel van de raad van bestuur. Ook de personeelsequipe bleef gehandhaafd op het peil van 2003. Daarnaast waren er in 2004, in tegenstelling tot het jaar voordien, geen belangrijke wetgevende initiatieven te melden. Ik zou in het bijzonder de hierna volgende acties in de verf willen zetten, omdat zij hun stempel hebben gedrukt op het werkingsjaar 2004.

1. De redactie van het rapport voor het Verdrag inzake Nucleaire Veiligheid

Met de opstelling van dit verslag komt België tegemoet aan de verplichtingen die het op zich heeft genomen door zich aan te sluiten bij het internationale *Verdrag inzake Nucleaire Veiligheid*, dat sinds 1996 in voege is getreden. Het nationale verslag werd opgesteld door het Agentschap, met een actieve inbreng vanwege de erkende controle-instelling AVN en vanwege Electrabel, uitbater van de kerncentrales.

De belangrijkste doelstelling van het Verdrag bestaat erin om wereldwijd de veiligheid van de huidige en toekomstige kerncentrales op een hoog niveau te tillen en te handhaven. De verdragsluitende partijen hebben zich ertoe verbonden om op regelmatige tijdstippen aan te tonen dat zij de beginselen respecteren die vervat zijn in de diverse artikelen van het Verdrag. Deze bestrijken het gehele spectrum van maatregelen die noodzakelijk worden geacht om in het nationale staatsbestel een toezichtstelsel te ontplooien dat garant staat voor een strikt veiligheidsbeleid.

Volgende beginselen en aandachtspunten worden hierbij bijzonder belangrijk geacht:

- voorrang aan de nucleaire veiligheid bij de uitbating van een kerncentrale;
- geregelde en diepgaande verificatie van de veiligheid van de installatie;
- de invoering van een wettelijk stelsel dat de vergunningsverlening en uitbating van nucleaire installaties onderwerpt aan strikte criteria en dat de veiligheidsautoriteiten toelaat in alle onafhankelijkheid hun opdrachten uit te voeren inzake inspectie en veiligheidsbeoordeling;
- voldoende financiële en personele middelen voor de veiligheidsautoriteiten;
- duidelijke toewijzing van verantwoordelijkheden, waarbij de uitbater onder alle omstandigheden verantwoordelijk blijft voor de veiligheid van zijn installatie;
- met menselijke en organisatorische factoren rekening houden bij de veiligheidsbeoordeling;
- de blootstelling van de beroepshalve blootgestelde werkers en de bevolking aan straling op een zo gering mogelijk peil houden, als wat redelijk haalbaar is;
- de ontwikkeling en het geregeld uittesten van interventieplannen om de bevolking en de werkers te beschermen in geval van een ongeval of een voorval met radiologische gevolgen.

Het nationale verslag, dat om de 3 jaar moet worden opgesteld en ingediend bij het secretariaat van het Verdrag, zijnde de Internationale Organisatie voor Atoomenergie te Wenen, toont aan hoe de beginselen van het Verdrag in praktijk worden gebracht. Dit rapport wordt volgens een vaste, 3-jaarlijkse cadans bijgesteld in functie van de ontwikkelingen die zich tussen twee opeenvolgende rapporteringen hebben voorgedaan op het gebied van de uitbating en het ontwerp van de installaties, de evolutie van de regelgeving of elke andere belangwekkende gebeurtenis.

Alvorens de vertegenwoordigers van de verdragsluitende staten samenkomen om het geheel van de ingediende rapporten te evalueren, heeft elk van deze landen reeds de gelegenheid gehad om vragen te stellen over de inhoud van de afzonderlijke nationale rapporten. België houdt eraan om deze vragen omstandig en schriftelijk te beantwoorden. Tijdens de vergadering worden de nationale rapporten onderworpen aan een grondige doorlichting in de schoot van werkgroepen waaraan een beperkt aantal landen deelnemen. Na afloop van een mondelinge toelichting door de nationale delegatie van de belangrijkste evoluties, vindt een kritische toetsing plaats van de inhoud van het verslag aan de hand van een nieuwe reeks van vragen en antwoorden. De groep formuleert ten slotte zijn besluiten en - zo nodig - aanbevelingen.

De 3de toetsingsconferentie van verdragsluitende staten vond plaats op de hoofdzetel van de IAEA te Wenen, van 11 tot 22 april 2005. De resultaten van deze toetsing waren erg positief voor het Belgische veiligheidsbeleid. De examinatoren van de groep waartoe België behoorde, beklemtoonden als belangrijke ontwikkelingen die zich in het Belgisch veiligheidsbeleid voltrokken sinds de vorige conferentie van april 2002, de volgende aspecten: de uitbouw van het FANC, de 'post 11 september'-maatregelen en de voortgezette dialoog met de operatoren.

2. De Europese dimensie

In de lidstaten van de Europese Unie is de nationale regelgeving inzake stralingsbescherming, sinds de oprichting van de Gemeenschap in 1958, gestroomlijnd door opeenvolgende Europese richtlijnen, die een harmonisatie beoogden van de verschillende nationale regelgevingen en de overeenstemming ervan met de meest recente aanbevelingen van internationale instanties. Ook de veiligheidsgaranties tegen een eventuele afwending van nucleaire materialen en technologie voor niet-vreedzame doeleinden, dragen de stempel van de Europese instanties (Euratom-garanties). Deze laatste speelden een centrale en doorslaggevende rol bij de totstandkoming van de waarborgovereenkomsten, gesloten tussen de nationale lidstaten, de IAEA en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom) ter uitvoering van het *Verdrag voor de niet-verspreiding van kernwapens (NPT)*.

Het *Bureau voor Veiligheidscontrole van Euratom (BVE)*, dat deel uitmaakt van het directoraat-generaal Energie en Vervoer, is meer bepaald belast met deze taken. Deze supranationale structuur heeft de ontwikkeling mogelijk gemaakt van een performant verificatiesysteem, dat internationale erkenning geniet. Aangezien dit systeem rechtstreeks voortvloeit uit het Euratom-Verdrag (1957) hebben de stichtende lidstaten

van de Gemeenschap, en deze die de Gemeenschap in een pril stadium hebben vervoegd, geen eigen nationale structuur ontwikkeld voor het verzekeren van deze veiligheidscontroles, omdat deze taken toch grotendeels werden verzekerd door de diensten van de Commissie. De toepassingsmodaliteiten van de waarborgovereenkomsten met de IAEA (INFCIRC 193) zijn overigens grotendeels gebaseerd op de veiligheidsgaranties van Euratom. De inspectiebezoeken van de IAEA en deze van Euratom verlopen steeds gelijktijdig.

Tijdens het jaar 2003 heeft men een zekere ommezwaai kunnen vaststellen in de houding van de Europese Commissie bij het vormgeven van een harmonisatiebeleid inzake nucleaire veiligheid binnen de Unie, zoals dit tot uiting is gekomen in haar voorstellen die bekend staan als het zogenaamde 'nucleair pakket'. Het betreft hier 2 ontwerprichtlijnen, waarvan de ene een aantal algemene veiligheidsbeginselen formuleert waaraan nucleaire installaties moeten beantwoorden, terwijl de andere richtlijn het beheer beoogt van radioactief afval en van bestraalde splijtstof. Na een grondig debat in de schoot van de Raad en het Parlement konden deze voorstellen niet als richtlijn worden aanvaard. De Commissie is er immers niet in geslaagd een voldoende aantal lidstaten te overtuigen van de meerwaarde die deze voorstellen zouden inhouden ten opzichte van de reeds bestaande internationale conventies, zoals het hoger vermelde *Verdrag inzake Nucleaire Veiligheid*, en ten opzichte van de veiligheidsrichtsnoeren of aanbevelingen van de IAEA.

Uiteindelijk is de Europese Raad in juni 2004 akkoord gegaan met een aantal besluiten, waarbij de uitvoering van een actieplan in het vooruitzicht werd gesteld met als doel een round-up te maken van de mate waarin de harmonisering is doorgedrongen op het niveau van het veiligheidsregime van toepassing op de uitbating van nucleaire installaties en het beheer van radioactief afval. Aldus zal een raadpleging worden georganiseerd van alle betrokkenen, teneinde na te gaan of bijkomende instrumenten op het beleidsniveau van de Unie noodzakelijk zijn, en zo ja, welke. De Europese Raad van juni 2004 moedigde in haar besluiten de voortzetting aan van de werkzaamheden tot harmonisering van de nucleaire veiligheidsregels, zoals deze sinds 2000 plaatsvinden in de schoot van WENRA – een associatie die de verantwoordelijken groepeerd van de nucleaire veiligheidsautoriteiten uit alle West-Europese landen. De initiatieven van WENRA, waaraan het FANC en AVN deelnemen, hebben als doelstelling een harmonisatie te bewerkstelligen van de nationale veiligheidsregels tegen het jaar 2010. Deze bottom-up benadering vervolledigt de top-down benadering van de IAEA. Zij zal wellicht leiden tot een meer doorgedreven formalisering van de Belgische regelgeving.

In de loop van 2004 heeft de Europese Commissie haar inspanningen verder gezet om haar inspectiepraktijk in het kader van de veiligheidsgaranties te herzien. Deze nieuwe benadering - hoewel nog niet volledig uitgewerkt en medegedeeld aan de lidstaten - is ingegeven vanuit een gerechtvaardigde bekommernis tot rationalisering, maar ook vanuit de betrachting om het controlestelsel te beperken tot een meer globaal niveau, met minder inspecties, meer gebaseerd op een kwalitatieve opvolging en minder op een kwantitatieve. Vele lidstaten, waaronder ook België, hebben er hun ongerustheid over geuit dat deze aanpak kan leiden tot de erosie van een kwalitatief toezichtstelsel, dat

nochtans als onontbeerlijk wordt beschouwd voor de geloofwaardigheid van de Gemeenschap, zeker in de huidige politieke context en de actuele bedreigingen op het gebied van proliferatie en terrorisme.

Deze nieuwe benadering van de Commissie verontrust het FANC, omdat het Agentschap dreigt terecht te komen in een situatie waarbij het bijkomend personeel zal moeten aantrekken om de taken afgestoten door de diensten van de Commissie te kunnen blijven verzekeren. De uitvoering van deze taken is immers noodzakelijk om de verplichtingen te kunnen blijven nakomen die België heeft aangegaan ten opzichte van de internationale gemeenschap, vertegenwoordigd door de IAEA, in het kader van de veiligheidscontroleovereenkomsten.

3. De Internationale Commissie voor Stralingsbescherming (ICRP)

Het Agentschap volgt met grote aandacht de werkzaamheden in de schoot van het ICRP, aangezien de aanbevelingen van deze Commissie in het verleden veelal aan de basis hebben gelegen van de Europese richtlijnen voor stralingsbescherming en bijgevolg ook van de eigen nationale regelgeving. Het Agentschap heeft officieel gereageerd op de publicatie van het eerste ontwerpdocument dat het ICRP heeft uitgebracht en dat uiteindelijk moet uitmonden in een fundamentele herformulering van de basisprincipes in de stralingsbescherming. De commentaar van het Agentschap, die integraal kan worden geraadpleegd op zijn website, hield rekening met de besluiten van een Europese conferentie, gehouden te Luxemburg in november 2004, waaraan vertegenwoordigers van het Agentschap actief hadden deelgenomen.

Het Agentschap maant in zijn standpunt aan tot grote voorzichtigheid in een reeks van domeinen waar de radiobiologische kennis nog bepaalde leemten vertoont, of waar zelfs nieuwe experimentele aanwijzingen voorhanden zijn, die niet toelaten om de reglementaire beperkingen terug te schroeven, die de internationale gemeenschap van stralingsbeschermers geleidelijkaan de voorbije 50 jaar heeft gemeend te moeten opleggen. In het bijzonder denkt het Agentschap hierbij aan de bescherming van het ongeboren leven, de genetische gevoeligheid, de blootstelling aan inwendige radioactieve contaminanten, enz.

Na de ontvangen commentaren heeft het ICRP besloten om het werk voort te zetten en een nieuwe overlegronde te starten. Het Agentschap blijft uiteraard de evolutie aandachtig volgen.

4. De stralingsbescherming

De stralingsbescherming behoort tot de kernopdrachten van het Agentschap. De inspanningen richten zich in het bijzonder op de bescherming van de patiënten in de medische zorgenverstrekking, gelet op voorschriften van het koninklijk besluit van 20 juli 2001, ter omzetting van de Europese richtlijn 1997/43/Euratom. Deze inmenging in de medische praktijk moet in nauw overleg verlopen met de medische faculteiten van de universiteiten en met de wetenschappelijke beroepsinstanties van de beoefenaars van de gezondheidsberoepen. Op het einde van 2004 hebben het Agentschap en het

Consilium Radiologicum de laatste hand gelegd aan een gemeenschappelijk document. Dit vademecum bevat een schat aan informatie over verantwoorde praktijkregels in het toepassingsgebied van de radiologie. Het stelt onder meer de te volgen methoden vast ter bepaling van de blootstellingdosis ontvangen door de patiënt bij elke medische behandeling, zoals opgelegd door de hierboven vermelde richtlijn. Dit document werd in 2005 bekend gemaakt. Een analoge aanpak zal ook in andere medische specialiteiten worden gevolgd. Het Agentschap weet zich hierbij geruggensteund door de waardevolle kennis aanwezig bij andere veiligheidsautoriteiten in de Europese Unie, in het bijzonder deze van de buurlanden, waarop het Agentschap een beroep kan doen dankzij de bevoorrechte contacten die het met hen onderhoudt.

5. De veiligheidscultuur in de kerncentrales

Het jaar 2004 werd ook gekenmerkt door het in vraag stellen van de veiligheidscultuur bij de uitbater van de Belgische kerncentrales. Het is de erkende controle-instelling AVN die onder de verantwoordelijkheid van het FANC, de veiligheid van deze installaties in uitbating controleert. Het uitlekken naar de pers van briefwisseling die AVN had gericht tot de betrokken exploitanten, met afschrift aan het Agentschap, heeft enig ophef veroorzaakt. De erkende controle-instelling maakte in deze briefwisseling gewag van een aantal vaststellingen, welke begrepen konden worden als voortekens van een afkalvende veiligheidscultuur. Als gevolg van deze briefwisseling heeft het Agentschap aanstonds een doorlichting georganiseerd, om zich nader te informeren over de situatie op de sites van Doel en Tihange. Deze doorlichting heeft aangetoond dat de veiligheid van de Belgische kerncentrales beantwoordde aan alle reglementaire vereisten. De auditering bracht evenwel aan het licht dat bepaalde aspecten van de veiligheidscultuur verbeterd konden en moesten worden. Inmiddels heeft Electrabel reeds verschillende acties ondernomen in overleg met het FANC en AVN. Eind 2004 heeft Electrabel een actieplan voorgelegd waarvan de uitvoering, voorzien in de loop van 2005, verder zal worden opgevolgd door het Agentschap.

Tijdens het jaar 2004 was de vervanging van de stoomgeneratoren in de kerncentrale Doel-2 ongetwijfeld de meest markante gebeurtenis op de sites van de kerncentrales. Deze omvangrijke operatie – die niet alleen gepaard ging met een belangrijke investering, maar ook een verbetering tot stand bracht op het gebied van de veiligheid en de stralingsbescherming – werd voorafgegaan door een intensieve voorbereiding. Het Agentschap heeft zich ervan kunnen vergewissen, dankzij de technische expertise van AVN, dat het nieuwe uitbatingsregime van de installatie verenigbaar was met de nucleaire veiligheidsmarges. Ook de Wetenschappelijke Raad van het Agentschap heeft zich met het dossier ingelaten. Ter gelegenheid hiervan heeft de Raad gemeend de exploitant te moeten bevragen over de uiteindelijke eindbestemming van de besmette componenten die werden vervangen.

6. De rol van de erkende controle-instellingen

In dit bondige overzicht van het nucleaire veiligheidsbeleid, dat door het Agentschap werd gevoerd in 2004, mag de rol en de samenwerking met de erkende controle-

instellingen niet ontbreken. Hun aandeel is vrijwel uniek te noemen in gans West-Europa. Deze instellingen leveren niet alleen een technische ondersteuning, zoals gelijkaardige instanties in sommige andere landen – bijvoorbeeld het IRSN in Frankrijk of de GRS in Duitsland – maar zij vervullen ook een actieve rol bij de controle van de installaties, via een geregelde aanwezigheid in de nucleaire uitbatingen. Wat de kerncentrales betreft, komt dit neer op een bijna dagelijkse aanwezigheid van de AVN-inspecteurs.

Deze beschouwingen benadrukken het belang, voor zover dit nog nodig zou zijn, van het tot stand te brengen van een duurzame structurele samenwerking tussen het Agentschap en deze controle-instellingen, gebaseerd op wederzijds vertrouwen, waarbij het Agentschap de centrale rol vervult van veiligheidsautoriteit als emanatie van het openbaar gezag, en waarbij de controle-instellingen het optreden van het Agentschap ondersteunen en verder doortrekken. Deze structurele relatie vertegenwoordigt ongetwijfeld een fundamenteel aspect van de organisatie van het toezicht op de kerncentrales en op andere belangrijke nucleaire infrastructuren.

7. De communicatie-uitdaging

De gebeurtenissen die in dit jaaroverzicht als markant naar voren werden gebracht tonen stuk voor stuk aan dat de uitbouw van een coherent communicatiebeleid een strategische uitdaging vormt voor het Agentschap. Het vertrouwelijk karakter van sommige informatie waarover het Agentschap beschikt, bemoeilijkt echter het realiseren van een transparante communicatie. Het garanderen van de vertrouwelijkheid kan zowel ten dienste staan van de bescherming van het algemeen belang, als van particuliere belangen. Bepaalde informatie moet gezien hun aard worden afgeschermd, bijvoorbeeld wanneer deze van belang zijn voor de beveiliging van nucleaire installaties, zoals voorzien in het internationale *Verdrag op de fysieke beveiliging van nucleaire materialen*. Dit verdrag, onderschreven door België, speelt een sleutelrol bij het verhinderen dat nucleaire materialen op een ongecontroleerde wijze verspreid zouden geraken, door informatie over hun omvangrijkheid, hun lokalisatie of hun transportroute als vertrouwelijk te behandelen. Anderzijds is de verspreiding van sommige gegevens beschermd door bedrijfsgeheimen, door intellectuele eigendomsrechten van uitbaters, studie burelen, erkende controle-instellingen, enz.

Tenslotte, het verspreiden van correcte informatie op een heldere, verstaanbare wijze over complexe technologische procédés (zoals de werking van een kerncentrale) of biologische processen (zoals de effecten van straling op het menselijk lichaam), vormt op zich een heuse communicatie-uitdaging. Het Agentschap heeft ervoor gekozen om zijn individuele personeelsleden zoveel mogelijk bij de communicatieopdracht te betrekken, omdat elk van hen deskundig is op het eigen vakterrein. Het Agentschap is ten volle bereid om via een volgehouden inspanning en een permanente beschikbaarheid, een veiligheidsbeleid te voeren dat transparant is naar de politieke beleidsverantwoordelijken en de bevolking.

1. wat het Agentschap in 2004 presteerde als vergunningsverlenende overheid.

De taken van het Agentschap als vergunningsverlenende overheid worden verzekerd door het *Departement Regelgeving & Vergunningen*. Deze entiteit binnen het Agentschap behandelt de aanvragen tot het bekomen van de vergunningen en erkenningen die vermeld worden in het ARBIS-2001, in de internationale transportreglementen, in de regelgeving betreffende de doorstraling van levensmiddelen, enz. Het gaat hier om meer dan 30 verschillende types van vergunningen, erkenningen, goedkeuringen, enz.

De taak van het departement omvat het onderzoek van de aanvragen, het inwinnen van bijkomende inlichtingen en van de vereiste adviezen, het vaststellen van de vergunnings- of erkenningsvoorwaarden en het opstellen van de vergunnings- of erkenningsbesluiten. Een overzicht van de verleende vergunningen, erkenningen, ... wordt hierna gegeven. Het departement en zijn diensten staan in voor het actueel houden van de gegevensbanken met de vergunde installaties en activiteiten, erkende personen, goedgekeurde toestellen, enz. Het is op basis van deze gegevens dat de andere departementen hun eigen werkzaamheden kunnen realiseren. De invoering van jaarlijkse retributies te betalen door de uitbaters van de inrichtingen van klasse III heeft een merkelijke invloed gehad op de administratieve werklast van de diensten van het departement.

Het behoort tot de taken van het departement om erover te waken dat de van kracht zijnde regelgeving gelijke tred houdt met de wetenschappelijke, technische en bestuursrechtelijke evolutie. Het zal daartoe ten gepaste tijde de bestaande regelgeving evalueren en zo nodig wijzigingen voorstellen of nieuwe regelgeving uitwerken. De wetgever heeft het Agentschap terzake een initiatiefrecht gegeven. De tijdige omzetting van Europese of internationale regelgeving in Belgisch recht is een bijna permanente opdracht van het departement. Het werkt daartoe samen met andere diensten van het Agentschap, zoals het Algemeen Secretariaat en de juridische dienst. Het volgt in dit perspectief ook de werkzaamheden van internationale organisaties die actief zijn in het domein van de nucleaire veiligheid en de stralingsbescherming en het neemt actief deel aan de werkzaamheden van deze organisaties (EU, NEA, IAEA).

Het departement is intern gestructureerd in de volgende diensten:

- de dienst *ingedeelde inrichtingen*
- de dienst *invoer & vervoer*
- de dienst *medische toepassingen*
- de dienst *non-proliferatie & fysieke beveiliging*

Voor de regio Mol-Dessel-Geel-Olen werd bovendien een *Kempense Antenne* opgericht om ter plaatse de vele streekgebonden dossiers beter te kunnen opvolgen en de communicatie met de lokale overheden te verzorgen.

1.1. De oprichting en uitbating van de nucleaire inrichtingen

OPRICHTINGS- EN UITBATINGSVERGUNNINGEN

De oprichting en de uitbating van elke inrichting waar radioactieve stoffen in het bezit worden gehouden of waar toestellen worden gebruikt die ioniserende straling kunnen opwekken, is onderworpen aan een voorafgaande vergunning. De samenstelling van het aanvraagdossier, de te volgen procedure en de vergunningsverlenende instantie hangt af van de risicoklasse - I, II of III - waarin de inrichting is ingedeeld volgens het ARBIS-2001. De *Dienst Ingedeelde Inrichtingen* van het *Departement Regelgeving & Vergunningen* onderzoekt de vergunningsaanvragen, vraagt desgevallend bijkomende inlichtingen, wint de vereiste adviezen in, ontwerpt de vergunningsakte met daarin de voorwaarden waaronder deze kan worden verleend en motiveert de aflevering van de vergunning of de beslissing tot weigering ervan. De erkende controle-instellingen verlenen de exploitanten bijstand bij het opstellen van de vergunningsaanvraag en verifiëren de bijbehorende veiligheidsstudies.

De eigenlijke vergunningsakte wordt verleend door de directeur-generaal van het Agentschap indien het een inrichting betreft van klasse II of III, of door de Koning, middels een koninklijk besluit mede ondertekend door de toezichthoudende minister van het Agentschap, indien het een inrichting betreft van klasse I. De vergunningsprocedure voor een inrichting van klasse I voorziet in een verplichte raadpleging van de *Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Stralingen* (haar samenstelling wordt elders in dit jaarverslag vermeld).

DE INDIENSTSTELLING VAN EEN VERGUNDE INRICHTING

De oplevering van vergunde inrichtingen van klasse II en III geschiedt door de erkende instellingen, waarna deze in dienst kunnen worden gesteld zonder dat hiervoor een afzonderlijke toelating is vereist vanwege het Agentschap. Voor de inrichtingen van klasse I daarentegen wordt de gunstige oplevering bevestigd door de Koning middels een nieuw koninklijk besluit, bevestigingsbesluit genoemd, waarvan het ontwerp wordt opgesteld door de Dienst Ingedeelde Inrichtingen.

WIJZIGINGSVERGUNNINGEN

Niet elke vergunningaanvraag betreft de oprichting van een nieuwe inrichting. De exploitanten van vergunde inrichtingen moeten het Agentschap op de hoogte stellen van elk project tot uitbreiding of wijziging van een vergunde inrichting of van elke belangrijke wijziging van zijn uitbatingsregime. De Dienst Ingedeelde Inrichtingen beoordeelt de aanvragen tot wijziging, uitbreiding of vervanging van een vergunde nucleaire inrichting of tot wijziging van de exploitatievoorwaarden. Indien ze oordeelt dat deze ingrepen geen nieuwe vergunning behoeven, zal de erkende instelling die belast is met de controle op de inrichting, deze ingrepen verder opvolgen en de gewijzigde installaties opleveren.

In het tegenovergestelde geval zal een nieuwe vergunningsprocedure moeten doorlopen worden volgens de klasse waartoe de inrichting behoort, met inbegrip van het inwinnen van de voorgeschreven adviezen van de belanghebbende partijen. In dit geval heeft de

uitbater evenwel de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen tot afwijking van bepaalde modaliteiten. De Dienst Ingedeelde Inrichtingen behandelt deze aanvragen. Het is evenwel de vergunningsverlenende instantie die er een beslissing over neemt, hetzij de directeur-generaal van het Agentschap voor de inrichtingen van klasse II en III, hetzij de toezichthoudende minister van het Agentschap, voor de inrichtingen van klasse I.

ONTMANTELINGSVERGUNNINGEN EN STOPZETTING VAN DE UITBATING VAN EEN INRICHTING

De stopzetting van de uitbating van een inrichting vereist de opheffing van de verleende vergunning. De invoering in september 2001 van een jaarlijkse retributie ten laste van de exploitanten van de inrichtingen van klasse III, heeft ertoe geleid dat ca. 3.500 exploitanten bij het Agentschap aangifte hebben gedaan van het feit dat de uitbating van de inrichting waarop de retributie betrekking heeft werd stopgezet. Het merendeel van deze dossiers wacht op behandeling. Na een verificatie door het *Departement Controle & Toezicht* zal de dienst het opheffingsbesluit opstellen.

Het ARBIS-2001 heeft de ontmanteling van sommige inrichtingen die wegens hun uitbating radioactief besmet zijn, afhankelijk gesteld van een voorafgaande vergunning, omdat deze ontmanteling met bijzondere zorg moet gebeuren. Hiertoe werd een nieuw type van vergunning ingevoerd.

VERLEENDE VERGUNNINGEN

De vergunningsactiviteit van het Agentschap voor de inrichtingen van klasse I valt moeilijk in cijfers en statistieken te vatten, gezien de specificiteit van elk dossier. De verleende vergunningen zullen verder afzonderlijk worden besproken.

De tabellen en de grafiek op de volgende pagina's geven een globaal beeld van de vergunningsverlenende activiteit van het Agentschap in de klasse II en III, zowel tijdens het voorbije werkingsjaar als sinds de operationalisering van het Agentschap op 1 september 2001. Het gaat hier om de totaliteit van de vergunningsaanvragen voor de oprichting van nieuwe installaties, voor de wijziging van bestaande installaties of voor de ontmanteling van installaties (maar zonder de verleende akten voor stopzettingen).

Gedurende zijn eerste 3 werkingsjaren heeft het Agentschap jaarlijks gemiddeld ongeveer 150 vergunningsaanvragen ontvangen voor inrichtingen die zijn ingedeeld in de klasse II en 600 à 700 aanvragen voor 'klasse III'-inrichtingen (de vermelde cijfers voor het jaar 2002 omvatten nog deze van het laatste kwartaal van 2001). Voor beide risicoklassen is de trend dalende. Het aantal verleende vergunningen kent anderzijds de tegenovergestelde trend. Zoals blijkt uit de overzichtstabellen heeft de *Dienst Ingedeelde Inrichtingen* van het Agentschap tijdens 2004 voor het eerst meer vergunningsdossiers kunnen afsluiten, dan het nieuwe dossiers heeft ontvangen. Deze kentering zal bevestigd worden tijdens 2005. Het aantal in behandeling zijnde dossiers blijft echter aanzienlijk, in vergelijking met het aantal dat jaarlijks kan worden afgesloten.

**Aantal vergunningsaanvragen ontvangen en behandeld
tijdens het jaar 2004**

	Ingediend of geopend ⁽¹⁾	Afgehandeld ⁽²⁾	Nog in behandeling ⁽³⁾ op 31/12/2004
Klasse II	103	117	205
Klasse III	569	703	612

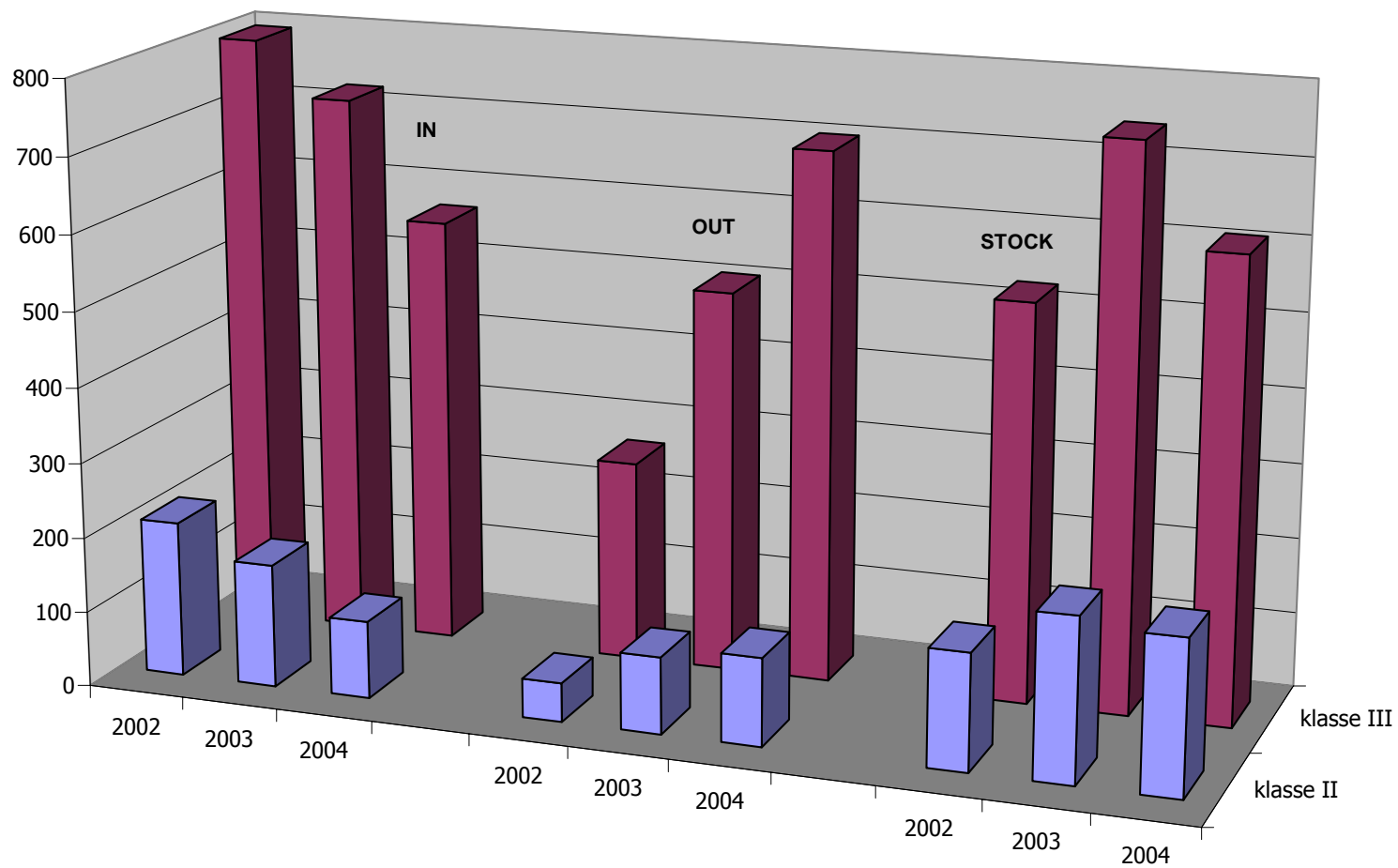
**Aantal vergunningsaanvragen ontvangen en behandeld
cumulatief sedert de start van het Agentschap op 1 september 2001**

	Ingediend of geopend ⁽¹⁾	Afgehandeld ⁽²⁾	Nog in behandeling ⁽³⁾ op 31/12/2004
Klasse II	474	269	205
Klasse III	2.093	1.481	612

Toelichting bij de tabellen:

- (¹) Een dossier kan worden geopend door de ontvangst van een aanvraag, maar ook op eigen initiatief van het Agentschap.
- (²) De afhandeling van een aanvraag houdt niet noodzakelijk de aflevering in van een vergunning, omdat ze ofwel geweigerd kan zijn, ingetrokken werd of overbodig geacht.
- (³) De dossiers die nog in behandeling zijn kunnen zich uiteraard in een zeer verschillend stadium bevinden, afhankelijk van de complexiteit van het dossier.

Evolutie van het jaarlijkse aantal vergunningsaanvragen (IN), behandelde vergunningsaanvragen (OUT) en nog te behandelen vergunningsaanvragen, op het einde van het werkingsjaar (STOCK)

VERGUNNINGEN VERLEEND IN 2004 VOOR INRICHTINGEN VAN KLASSE I

Slechts een 10-tal industriële installaties op het nationale grondgebied zijn vergund als inrichting van klasse I, waaronder de 7 kerncentrales, op de 2 sites van Doel en Tihange. Afgezien van de berging van laagradioactief afval (zie verder), zijn er geen concrete projecten voor de oprichting van nieuwe inrichtingen, zodat er momenteel ook geen vergunningen in behandeling zijn. Er zijn daarentegen wel geregeld vergunningsaanvragen tot wijziging of uitbreiding van bestaande installaties. Inrichtingen van klasse I hebben doorgaans een complexe samenstelling, zodat de uitbreidingsprojecten soms belangrijke installaties en werkzaamheden betreffen.

Ondanks de wet op de kernuitstap blijft de afgifte van nieuwe vergunningen mogelijk voor aanpassingen aan de bestaande kerncentrales, zolang zij de levensduur van 40 jaar niet hebben bereikt. De meest markante gebeurtenis van het jaar 2004 was ongetwijfeld de vervanging van de stoomgeneratoren in de kerncentrale Doel-2, die plaats vond in de periode mei-juni 2004 en waarvoor de aanpassing van verschillende vergunningen noodzakelijk was. Tegelijkertijd werd ook het elektrisch vermogen van de centrale verhoogd.

Voor de kerncentrales werd van meet af aan de praktijk ingevoerd om na elke uitbatingsperiode van tien jaar over te gaan tot een grondige veiligheidsevaluatie van de installaties. Het Agentschap heeft deze praktijk veralgemeend naar andere installaties van klasse I. De eerste initiatieven daartoe werden reeds in 2003 genomen en in 2004 verder gezet (IRE, FBFC, BP1 en BP2).

De dossiers die in de loop van 2004 werden geopend hadden betrekking op de volgende installaties en werkzaamheden:

<i>BELGOPROCESS TE MOL/DESSEL:</i> aanpassing van de installatie Pamela voor de behandeling en conditionering van alfa-houdend afval en afval van middelmatige en hoge activiteit (gebouw BP131X)
<i>IRE TE FLEURUS:</i> - de ingebruikname van een procédé voor de aanmaak van strontium-90 en yttrium-90 en de reorganisatie van de opslag van bestraald uranium op de site - de productie van jodium-131 in de cellen C40, C41 en C42.
<i>ELECTRABEL - KERNCENTRALE VAN DOEL:</i> de vervanging van de bestaande rekken voor de opslag van splijtstofelementen in de waterbekkens door rekken vervaardigd uit boorhoudend staal
<i>BELGONUCLEAIRE TE DESSEL:</i> de vervanging van opslagtanks voor stikstof en argon

De dossiers die in de loop van 2004 werden afgesloten, hadden betrekking op:

ELECTRABEL - KERNCENTRALE VAN DOEL:

- de vervanging van de stoomgeneratoren en de verhoging van het vermogen van de eenheid Doel-2: de vergunning werd verleend bij KB van 6 mei 2004 en bevestigd bij KB van 5 december 2004 (kennisgeving verschenen in het BS van 11 mei en 31 december 2004);
- de opslag van de oude stoomgeneratoren van de eenheid Doel-2 in een uitbreiding van de opslagplaats voor gebruikte stoomgeneratoren: de vergunning werd verleend bij KB van 6 mei 2004 en bevestigd bij KB van 16 mei 2004 (kennisgeving verschenen in het BS van 11 mei en 21 mei 2004);
- verhoging van de aanrijningsgraad van de splijtstof in de eenheden Doel-1 en Doel-2: de vergunning werd verleend bij KB van 6 mei 2004 en bevestigd bij KB van 20 januari 2005 (kennisgeving verschenen in het BS van 11 mei 2004 en 10 februari 2005)
- de vervanging van de bestaande opslagrekken voor splijtstofelementen in de waterbekkens door rekken vervaardigd uit boorhoudend staal (dossier geopend in 2004 en goedgekeurd zonder vergunningswijziging).

IRE TE FLEURUS:

de ingebruikname van een procédé voor de aanmaak van strontium-90 en yttrium-90 en de reorganisatie van de opslag van bestraald uranium op de site: de vergunning werd verleend bij KB van 27 december 2004.

BELGOPROCESS TE MOL/DESSEL:

- de oprichting van het gebouw BP155X voor de opslag van langlevend laagradioactief geconditioneerd afval: de vergunning werd verleend bij KB van 10 juni 2004 en bevestigd bij KB van 31 januari 2005 (kennisgeving verschenen in het BS van 9 juli 2004 en 15 februari 2005);
- opname in de uitbatingvoorwaarden van de verplichting tot de organisatie van een tienjaarlijkse herziening van de veiligheid van de installaties aanwezig op de site BP1 en BP2: de vergunningswijziging werd verleend bij KB van 25 oktober 2004 (kennisgeving verschenen in het BS van 13 december 2004);
- de conditionering van radiumnaalden door cementering (dossier ingediend in 2003 en goedgekeurd zonder vergunningswijziging).

BELGONUCLEAIRE TE DESSEL:

de vervanging van opslagtanks voor stikstof en argon (dossier geopend in 2004 en goedgekeurd zonder vergunningswijziging)

ADVISERENDE INSTANTIES

De *Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Stralingen* vergaderde vijfmaal in de loop van 2004.

In 2004 werd een adviesaanvraag gericht tot de Europese Commissie overeenkomstig art. 37 van het Euratom-Verdrag in het kader van een vergunningsdossier van Belgoprocess (gebouw BP131X). De Commissie bracht op 5 februari 2004 een advies uit over de oprichting van het gebouw BP155X op de site BP1 van Belgoprocess (zie Publicatieblad C34/6 van 7 februari 2004). De Commissie achtte het niet nodig zich uit te spreken over de werkzaamheden aan de centrale van Doel, aangezien de lozingsgegevens niet werden gewijzigd.

VERGUNNINGEN VERLEEND IN 2004 VOOR INRICHTINGEN VAN KLASSE II EN III

De vergunningsaanvragen slaan op installaties met uiteenlopende karakteristieken die behoren tot diverse sectoren en die soms complex van samenstelling zijn: ziekenhuizen, R&D-laboratoria, installaties voor industriële procescontrole of voor niet destructieve controle, installaties voor de doorstraling van voedingswaren, enz. Het administratief onderzoek van de technische aspecten van het dossier heeft als bedoeling zich ervan te vergewissen dat de veiligheid en de beveiliging van de ontworpen installaties en van de gehanteerde werkprocedures in overeenstemming zijn met de geldende regelgeving en met de regels van de goede praktijk. Deze evaluatie leidt tot de opstelling van bijzondere uitbatingvoorwaarden die in de vergunningsakten worden opgenomen.

In onderstaande tabellen wordt een beeld geschetst van de aard van de inrichtingen waarop de aanvragen, ontvangen in 2004, betrekking hebben.

klasse III-inrichtingen

aard		%
tandartskabinetten	oprichting	30,1
	wijziging of uitbreiding	33,0
	overdracht	5,6
radiologiekabinetten	oprichting	4,0
	wijziging	5,2
dierenartskabinetten		3,9
andere vaste inrichtingen		17,0
mobiele installaties		1,2

klasse II-inrichtingen

aard		%
ziekenhuizen	oprichting	16,2
	wijziging of uitbreiding	34,1
andere vaste inrichtingen	oprichting	13,8
	wijziging of uitbreiding	28,7
	overdracht	4,1
mobiele installaties		3,1

Onder de inrichtingen van klasse II waren de ziekenhuizen in 2004 verantwoordelijk voor ongeveer de helft van het aantal behandelde vergunningsdossiers, wat een relatieve stijging betekent ten opzichte van 2003. De hospitaalsector in ons land voert momenteel een bewuste politiek van het fuseren van afzonderlijke klinieken tot grotere entiteiten met verschillende vestigingen of campussen. Deze herstructurering vereist een herformulering van de vergunningsakten, die destijds door de provincies werden verleend. Daarnaast openen deze ziekenhuiscentra nieuwe medische afdelingen die zijn uitgerust met moderne beeldvormingsapparatuur zoals PET en PET-CT scanners. Deze ontwikkelingen vereisen een herformulering van de gangbare procedures voor het

interne transport van radiofarmaca op de site, van de procedures voor de opslag van radioactieve stoffen op de site, van de bekwaamheden van het personeel en de invoering van nieuwe voorzieningen voor stralingsbescherming.

De toepassing van ingekapselde stralingsbronnen voor therapeutische doeleinden onder de vorm van zogenaamde 'zaadjes', kent een hoge vlucht, hetgeen leidt tot een gevoelige stijging van de aanvragen tot uitbreiding van de vergunde inrichting. De Dienst Ingedeelde Inrichtingen heeft, zo nodig, het geheel van de activiteiten van deze hospitaal-inrichtingen opnieuw onder de loupe genomen. De aanvraag tot uitbreiding van de vergunning werd soms aangegrepen om een actualisatie te vragen van de volledige inventaris van stralingsgerelateerde apparatuur opgesteld binnen de betreffende inrichting. Dit heeft voor een aantal van deze inrichtingen geleid tot een herformulering van hun vergunningen.

De toepassing van geavanceerde nucleaire technieken in hospitalen wordt veelal mogelijk gemaakt door een nauwe samenwerking met universitaire centra, die bijvoorbeeld instaan voor de aanmaak van de radionucliden, vereist bij de medische beeldvorming via PET-scanners. De productie van deze kortlevende radionucliden geschiedt in cyclotrons, waarna zij worden verwerkt in gebruiksklare radiofarmaca. Zulke productiecentra bestaan momenteel op de site van de universitaire ziekenhuizen Sint-Lucas te Brussel, Sart-Tilman te Luik en Gasthuisberg te Leuven. De *Dienst Ingedeelde Inrichtingen* heeft zich moeten verdiepen in de uitbatingsproblematiek van zulke cyclotrons en van de bijbehorende radiofarmaceutische diensten om deze met kennis van zaken te kunnen vergunnen. Dit vereiste inzicht in technisch complexe dossiers, bijvoorbeeld om de potentiële impact te kunnen beoordelen van deze productiecentra op hun omgeving. Het advies van de betrokken gemeentebesturen wordt hierbij steeds ingewonnen.

In de sector van de industriële toepassingen treffen we, onder de inrichtingen van klasse II, diverse toestellen aan voor radio- en gammagrafie, die gebruikt worden om bijvoorbeeld de lasnaden te verifiëren van leidingen. Het gaat hier ofwel om röntgenbuizen die functioneren op een voldoende hoge piekspanning, ofwel om ingekapselde stralingsbronnen die een voldoende hoge activiteit bevatten, om de krachtige stralingsbundels te genereren die noodzakelijk zijn om de te controleren materialen te doorstralen. De aanwending van deze technieken vereist specifieke veiligheidsstudies ter bescherming van de bevolking (afbakening van een veiligheidsperimeter), de gebruikers (werkprocedures en protocollen) en het leefmilieu (inventaris van de aanwezige hoog actieve bronnen, diefstalpreventie, ...). Andere toepassingsgebieden van stralingsbronnen die vaak ingedeeld zijn in de klasse II, situeren zich in de sector van de industriële procescontrole, zoals diktemetingen van materialen, dichtheidsmetingen van materiaalstromen, niveaumetingen in vloeistoftanks, enz.

ERKENNINGEN VAN DESKUNDIGEN

De *Dienst Ingedeelde Inrichtingen* zorgt voor de uitreiking van de erkenningsakte van de deskundigen in de fysische controle, die werkzaam zijn binnen sommige nucleaire inrichtingen (klasse I of II) of als inspecteur in dienst zijn van een erkende controle-

instelling. Met deze erkenning wordt de vakbekwaamheid van deze personen geattesteerd, die noodzakelijk is om de opdrachten voorzien in het ARBIS-2001 te kunnen vervullen. Een kennisgeving van de erkenning verschijnt in het Belgisch Staatsblad. Alle personen die hun erkenning hadden bekomen op basis van het ARBIS-1963, dienden hun aanvraag te hernieuwen vóór 1 september 2004. In de loop van 2004 bekwamen 23 personen een erkenning als deskundige van klasse I en 14 personen als deskundige van klasse II, praktisch allemaal in het kader van de overgang van het ARBIS-1963 naar het ARBIS-2001 (zie BS van 1 februari 2005).

NATIONALE ACTIVITEITEN INZAKE RADIOACTIEF AFVALBEHEER

De Dienst volgt de bestuursrechtelijke aspecten die verbonden zijn aan het beheer van het radioactief afval dat door de vergunde inrichtingen wordt voortgebracht. Het Agentschap heeft geregeld contact met NIRAS, in het kader van de kaderovereenkomst, de bijbehorende addenda en het werkprogramma 2002-2005 die beide instellingen hebben gesloten.

VERGUNNING VOOR VERWIJDERING, RECYCLAGE OF HERGEBRUIK VAN VRIJGEGEVEN VAST AFVAL
Bij sommige onderzoeksactiviteiten aan Vlaamse universiteiten ontstaat afval dat besmet is met tritium of koolstof-14. Teneinde de afvoer van deze afvalstoffen naar NIRAS-Belgoprocess te vermijden heeft het Agentschap, op verzoek van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), de aanvaardbaarheid onderzocht van een alternatieve verwerkingsmethode. De oplossing die de universiteiten beoogden bestond erin dit afval als niet langer radioactief verontreinigd vrij te geven op voorwaarde dat het als risicohoudend medisch afval wordt verbrand in een industriële verbrandingsoven. Einde 2004 werd door het Agentschap een eerste vergunning op basis van het ARBIS voor de voorwaardelijke vrijgave van dergelijk afval verstrekt aan de KU-Leuven.

DE VERDERE ONTWIKKELING VAN HET REGELGEVEND KADER

Het Agentschap is gestart met een vergelijkend onderzoek van de regelgeving die in andere landen (Frankrijk, Spanje, Canada, Zwitserland, ...) van toepassing is op het gebied van het beheer van radioactief afval (vrijgave-procedures, afval van vergunde handelingen, afval van interventies, conditionering, tijdelijke opslag, berging, ...). Voor de berging van radioactief afval behorend tot de categorie A, heeft het Agentschap, met de erkende instelling AVN, enkele aspecten van een specifieke regelgeving nader uitgewerkt, met name:

- de te beschouwen impactscenario's, in het bijzonder intrusie-scenario's en het neerstorten van een vliegtuig
- de radiologische aanvangsinventaris
- de aard en de duur van de institutionele controlefase
- het besluitvormingsproces, de selectie van de site, de vergunningsprocedure

DE PROJECTEN VOOR DE INRICHTING VAN EEN BERGINGSSITE VOOR AFVAL VAN CATEGORIE A

Het Agentschap volgt op een neutrale en onafhankelijke wijze de verschillende projecten voor de inrichting van een bergingssite voor laagradioactief afval met een korte

levensduur, zoals deze momenteel worden uitgewerkt door de lokale partnerschappen te Mol (Mona), Dessel (Stola) en Fleurus (PaLoFF). Het voorgestelde concept varieert van een berging aan de oppervlakte (Mona, Stola), in diepe ondergrond (Mona, Stola) of een half-ingegraven constructie (PaLoFF). Het Agentschap neemt deel aan de werkzaamheden van meerdere werkgroepen.

De inhoud van het veiligheidsverslag voor de inrichting van een oppervlakteberging voor radioactief afval behorend tot de categorie A, dat een eventuele toekomstige vergunningsaanvraag zal moeten begeleiden, werd reeds eerder door het Agentschap vastgesteld in samenwerking met NIRAS en de erkende instelling AVN. Deze inhoudsopgave werd in 2004 herwerkt om de structuur van het verslag gelijklopend te houden met de inhoud van het gelijkaardige verslag dat zal worden opgesteld in het kader van het Olense BRAEM-project.

MONA - STOLA

Het Agentschap heeft de aspecten van chemische toxiciteit verbonden aan het voorgestelde oppervlakte bergingsconcept te Mol-Dessel, vergeleken met de normen die in het Vlaamse Gewest worden gesteld aan een deponie voor afvalstoffen. De Dienst heeft het verslag geanalyseerd dat enkele professoren-deskundigen hebben opgesteld over het voorgestelde oppervlakte bergingsconcept te Mol-Dessel.

PALOFF

De gedachtewisselingen tussen de deskundigen van het Agentschap, NIRAS en AVN over het voorgestelde bergingsconcept werden verder gezet, onder meer op basis van de impactberekeningen voor het 'nabije veld' en het hydrogeologisch model van de site (Belgatom, december 2003). De studie van het IRE over de biosfeer van Fleurus-Farcienne, die het sluitstuk vormt van de studies ter beoordeling van de veiligheid van het project, is lopende.

De inhoudsopgave van een eventueel later in te dienen milieueffectenrapport voor een bergingssite werd opgesteld in samenspraak met NIRAS en de Waalse bevoegde milieuinstantie (DGRNE - Direction Générale des Ressources Naturelles et de l'Environnement). Een eerste analyse van een mogelijk te volgen vergunningsprocedure werd eveneens uitgevoerd met de Waalse bevoegde dienst voor ruimtelijke ordening (DGATLP – Direction Générale de l'Aménagement du Territoire, du Logement et du Patrimoine).

DE SANERINGSPROJECTEN TE OLEN

Het Agentschap volgt van nabij de sanering van de *historische radiologische verontreinigingen te Olen*, in overleg en samenwerking met de andere betrokken partijen, verenigd in het begeleidingscomité. In de loop van 2004 werd door Umicore een nieuwe saneringsaanpak ontwikkeld, onder de naam BRAEM-bis, samen met een bijbehorende uitvoeringskalender. Het begeleidingscomité werd ingelicht over de gewijzigde aanpak.

De sanering van de waterloop, de *Bankloop*, werd in het project afgesplitst van deze van het D1-stort. Zodoende zal de sanering van de bedding en de oevers van de Bankloop prioritaire aandacht krijgen en uitgevoerd worden volgens de regelgeving en de methodologie van toepassing in het Vlaamse gewest, waarbij het Agentschap een adviesfunctie krijgt toebedeeld wat betreft de radiologische aspecten.

INTERNATIONALE ACTIVITEITEN INZAKE BEHEER VAN RADADIOACTIEF AFVAL

Het Agentschap neemt deel aan de werkzaamheden het *Waste Safety Standards Committee* (WASSC) van de IAEA, waarvan de 17de en 18de bijeenkomst plaats vonden in maart en oktober 2004 op de hoofdzetel van het IAEA te Wenen. Het voorzitterschap van dit comité werd waargenomen door het departementshoofd Regelgeving & Vergunningen, die in deze hoedanigheid ook de vergaderingen bijwoonde van de *Commission on Safety Standards* (CSS) van de IAEA.

De deskundigen verbonden aan de Dienst Ingedeelde Inrichtingen nemen deel aan sommige experten-werkgroepen opgericht in de schoot van de NEA en van de Frans-Belgische bilaterale contacten.

In het kader van de Frans-Belgische contacten kwam een gezamenlijk document tot stand over de veiligheidsaspecten van de geologische berging van radioactief afval, waaraan de betrokken autoriteiten uit beide landen hebben bijgedragen, met name aan Franse zijde: ASN, ANDRA en IRSN, aan Belgische zijde: FANC, NIRAS en AVN. Dit document (zie FANC-website) werd op 5 november voorgesteld op een seminarie te Parijs aan een gezelschap van deskundigen van analoge autoriteiten uit verschillende Europese lidstaten.

1.2. Het transport van radioactieve stoffen

TRANSPORT- EN OVERBRENGINGSVERGUNNINGEN

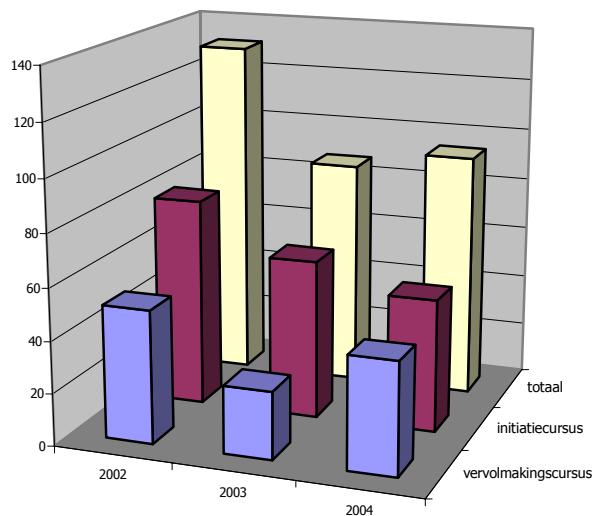
De *Dienst Invoer & Vervoer* behandelt de aanvragen tot het bekomen van vergunningen voor het vervoer en de overbrenging (in- en uitvoer) van radioactieve stoffen in het algemeen en van radioactieve afvalstoffen in het bijzonder. Deze dienst staat eveneens in voor de goedkeuringen van de modellen van colli voor het vervoer van radioactieve stoffen en van radioactieve capsules. Het transport van radioactieve stoffen valt onder de reglementering betreffende het transport van gevaarlijke goederen over de weg, per spoor, over zee, langs de binnenwateren of doorheen het luchtruim. Onder deze goederen vormen de radioactieve stoffen de zogenaamde *klasse 7*. Het gaat hier om regelgeving die op Europees en zelfs op internationaal niveau tot stand komt. Het IAEA-transportreglement (zie verder) fungeert hier als model.

De aard van de gereguleerde transportbewegingen hangt enerzijds samen met de kenmerken van de nucleaire installaties aanwezig op het nationale grondgebied (kerncentrales, splijtstoffabrieken, isotopenproductie, research-installaties, ziekenhuizen, ...) en anderzijds met de geografische ligging van ons land als doorvoergebied naar nucleaire installaties in de buurlanden (havens, verkeersaders, ...). In de beschouwde verslagperiode werden een 350-tal vergunningen en een 55-tal goedkeuringen verleend. Op het einde van 2004 waren nog ca. 40 aanvragen in behandeling, wat als een normaal volume kan worden beschouwd.

OPLEIDING EN VORMING

De dienst verzekert de opleiding van personen die radioactieve stoffen vervoeren over de weg. Iedere bestuurder van zo'n voertuig dient in het bezit te zijn van een ADR-opleidingsgetuigschrift geldig voor de klasse 7, wat het volgen van een voortgezette opleiding inhoudt. In de betrokken verslagperiode werden 3 opleidingssessies georganiseerd, die elk bestonden uit een initiële en een vervolmakingscursus. Over het ganse jaar 2004 volgden 51 personen de initiaticursus en 43 personen de vervolmakingscursus, die 5 jaar na de initiaticursus dient gevolgd te worden. Uit een enquête, georganiseerd onder de deelnemers, bleek hun tevredenheid.

Aantal deelnemers aan de ADR-opleidingscursussen

Het Agentschap organiseerde samen met het SCK•CEN een 14-daagse IAEA-trainingscursus over de veiligheidsaspecten verbonden aan het vervoer van radioactieve stoffen, voor een 25-tal deelnemers uit het Midden-Oosten.

INTERNATIONALE ACTIVITEITEN

De Dienst volgt de werkzaamheden van de permanente werkgroep van de Europese Unie inzake het vervoer van radioactieve stoffen en van de *Radioactive Transport Study Group (RTSG)*, die de terzake bevoegde overheden verenigt van de landen met een betekenisvolle nucleaire industrie. Hij neemt deel aan het *Technisch Comité* ter herziening van het IAEA-transportreglement, waarop de internationale regelgeving is geïnspireerd. Dit herzieningsproces mondt om de twee jaar uit in een nieuwe editie van het reglement. De laatst beschikbare editie is deze van 2005, terwijl de editie 2007 in voorbereiding is. Tenslotte volgt de dienst de internationale ontwikkelingen in de sector door een geregelde deelname aan congressen en conferenties, o.a. het driejaarlijks internationaal symposium *PATRAM (Packaging and Transportation of Radioactive Materials)*, waarvan de laatste editie doorging in september 2004 te Berlijn.

KWALITEITSCERTIFICERING

De inspanningen tot certificering van de dienst *Invoer & Vervoer* werden voortgezet, met een beschrijving van de processen binnen de dienst.

1.3. De medische toepassingen van ioniserende straling

De *Dienst Medische Toepassingen* is bevoegd voor het afleveren van vergunningen en erkenningen aan de personen die zich met medische toepassingen van ioniserende straling bezig houden of belast zijn met de medische opvolging van personen die beroepshalve aan straling zijn blootgesteld. De Dienst staat in voor het verstrekken van de goedkeuringen waarbij de toestellen die in de diergeneeskunde worden gebruikt, als type moeten beantwoorden. Ook het fabriceren en verdelen van radiofarmaca is afhankelijk van een vergunning die door de Dienst wordt verleend.

BEKWAAMHEIDSAKTEN

De bekwaamheidsakten die in 2003 en 2004 werden verstrekt worden samengevat in onderstaande tabel.

Bekwaamheidsakten verleend aan beoefenaars van medische disciplines ⁽¹⁾

Discipline	Subcategorie	2003	2004
gebruikers van röntgenstralen-apparatuur	tandartsen	523	160
	beoefenaars van de radiologie	163	219
	dierenartsen	16	42
	beoefenaars van de radiotherapie	13	11
gebruikers van radiofarmaca	beoefenaars van de nucleaire geneeskunde	27	40
	beoefenaars van de nucleaire diergeneeskunde		1
	beoefenaars van de klinische biologie	6	1
	apothekers belast met de controle van radiofarmaca	-	8
deskundigen in de medische stralingsfysica	bevoegdheidsdomein radiologie	29	122
	bevoegdheidsdomein radiotherapie		
	bevoegdheidsdomein nucleaire geneeskunde		
	arbeidsgeneesheren met toezicht op de stralingswerkers	9	25
Totaal		786	629

⁽¹⁾ verleend ten persoonlijke titel en dus niet overdraagbaar

Het Agentschap heeft het initiatief genomen om voortaan een bijgehouden lijst van personen vergund in bepaalde medische disciplines op zijn website bekend te maken, met name de deskundigen in de medische stralingsfysica (ca. 200 personen) en de arbeidsgeneesheren erkend voor het medisch toezicht op beroepshalve blootgestelde personen (ca. 120 personen). Deze laatste categorie verschijnt ook eens per jaar in het Belgisch Staatsblad.

MEDISCHE JURY

De erkenningen als deskundige in de medische stralingsfysica, als beoefenaar van de nucleaire geneeskunde of diergeneeskunde, als klinisch bioloog en als radiotherapeut komen tot stand na raadpleging van een *Medische Jury*, ingesteld door het ARBIS-2001. De Dienst Medische Toepassingen neemt het secretariaat waar van dit adviesorgaan en bereidt de dossiers voor.

De Jury is driemaal samengekomen in de loop van 2004. Er werd een werkgroep opgericht samengesteld uit juryleden en vertegenwoordigers van de universiteiten, om de opleidingsvereisten voor erkenning als deskundige in de medische stralingsfysica te herzien in het kader van de bachelor-master structuur.

MEDISCHE JURY VAN DE WETENSCHAPPELIJKE RAAD

De erkenningen als arbeidsgeneesheer, belast met het toezicht op personen die beroepshalve zijn blootgesteld aan ioniserende straling, komen tot stand op advies van de *Medische Jury van de Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Straling*. De *Dienst Medische Toepassingen* neemt het secretariaat waar van dit adviesorgaan en bereidt de dossiers voor.

BEREIDING VAN NIET-INGEKAPSELDE RADIONUCLIDEN

De controle op de bereiding van niet-ingekapselde radionucliden gebruikt in de humane of diergeneeskunde dient toevertrouwd aan een daartoe erkende apotheker. Een commissie, bestaande uit een Nederlandstalige en een Franstalige kamer, komt tussen in de erkenningsprocedure. De *Dienst Medische Toepassingen* neemt het secretariaat waar en bereidt de dossiers voor.

BELEIDSVOORBEREIDENDE STUDIES

Ingevolge een aanbeveling van de Hoge Gezondheidsraad werden in 2003 4 onderzoeksprojecten opgestart in het kader van personeels- en patiëntendosimetrie in de interventionele radiologie en CT-onderzoek in de pediatrie. Deze projecten lopen tot in het najaar van 2005.

CE-MARKERING VAN MEDISCHE HULPMIDDELEN

De dienst levert de zogenaamde *Free Trade Certificates* af in het kader van de regelgeving betreffende de medische hulpmiddelen. Het gaat om de omzetting in Belgische regelgeving van de Europese richtlijn 93/42/EEG van 14 juni 1993 (KB van 18 maart 1999). In 2004 werden 55 van dergelijke certificaten verstrekt. Een vertegenwoordiger van het Agentschap neemt deel aan de vergaderingen van de Commissie nr. 62 'Medische toestellen' van CEBEC en aan het *Overlegplatform Medische Hulpmiddelen* van het directoraat-generaal Geneesmiddelen van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

TYPE-GOEDKEURING VAN DIERGENEESKUNDIGE RÖNTGENAPPARATUUR

De criteria voor de goedkeuring van de röntgentoestellen gebruikt in de diergeneeskunde werden uitgewerkt. Gestandaardiseerde aanvraagformulieren zijn ter beschikking. Het onderzoek van de aanvraag ontvangen eind 2003, werd voortgezet.

DOORSTRALEN VAN VOEDINGSWAREN

De behandeling van voedsel en voedselingrediënten met ioniserende straling is op Europees niveau geregeld door de richtlijnen 1999/2/EG en 1999/3/EG van 22 februari 1999 en op nationaal niveau door het koninklijk besluit van 13 maart 2002 (gewijzigd door het KB van 18 december 2002). Het Agentschap verleent de vergunningen, na raadpleging van de Hoge Gezondheidsraad, terwijl de controle in overleg verloopt met het *Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen*. In 2004 werden 24 vergunningen verstrekt aan de N.V. IBA-Mediris te Fleurus (KB's van 8 juni 2004, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 10 maart 2005).

ERKENNING VAN DOSIMETRISCHE DIENSTEN

Zoals voorzien in het ARBIS-2001 dient het Agentschap de criteria en de modaliteiten vast te stellen voor de erkenning van de dosimetriscie diensten. Ter voorbereiding

hiervan werd een overleggroep opgericht, bestaande uit vertegenwoordigers van de 13 bestaande diensten voor externe dosimetrie en het Agentschap.

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST MET HET LABORATORIUM VOOR STANDAARDDOSIMETRIE

In oktober 2004 kwam een samenwerkingsovereenkomst tot stand tussen het Agentschap en het *Laboratorium voor Standaarddosimetrie* van de Faculteit Geneeskunde van de Universiteit Gent. In uitvoering van deze overeenkomst voert het Laboratorium kalibraties uit van meetapparatuur die gebruikt wordt voor de kwaliteitsbewaking van medische toepassingen, in de domeinen van de radiotherapie, de radiodiagnose en voor de bescherming van de werknemers en de bevolking tegen het gevaar van ioniserende straling. Deze kalibraties worden uitgevoerd ten opzichte van primaire standaardapparatuur en de gekalibreerde toestellen worden gecertificeerd. Hierdoor wordt de continuïteit, de standaardisatie en de uniformiteit van de kwaliteitszorg in de patiënten- en personeelsdosimetrie in België verzekerd.

1.4. de maatregelen inzake non-proliferatie en de fysieke beveiliging

De *Dienst Non-proliferatie & Fysieke Beveiliging* volgt de evolutie van de internationale regelgeving inzake de niet-verspreiding van kernwapens en de fysieke beveiliging van de kernmaterialen en –installaties. Zij neemt de nodige initiatieven om ervoor te zorgen dat de eigen nationale regelgeving is afgestemd op de door ons land terzake aangegane verbintenissen en op de aanbevelingen van de internationale instanties, rekening houdend met de specifieke sociaal-economische realiteit van ons land.

DE WAARBORG-OVEREENKOMST MET DE IAEA

De initiële *waarborg-overeenkomst* die alle kernwapenloze staten van de Europese Unie gesloten hebben met Euratom en de IAEA, dateert van april 1973. Het *Aanvullend Protocol* bij deze overeenkomst werd ondertekend in september 1998 en is in werking getreden op 30 april 2004 – hetzij op de vooravond van de uitbreiding van de Europese Unie. Deze aanvullende overeenkomst komt tegemoet aan de afspraken die verdragsluitende staten van het NPT hebben aangegaan om hun inspanningen op te voeren teneinde de verspreiding van kernwapens tegen te gaan. Het Protocol geeft de IAEA de noodzakelijke middelen om clandestiene nucleaire activiteiten op te sporen. Overeenkomstig het Euratom Verdrag is de inwerkingtreding op een uniforme en gecoördineerde wijze verlopen in al de 13 kernwapenloze staten van de Europese Unie, waaronder België, en een dag later ook in de nieuwe lidstaten die op 1 mei 2004 zijn toetreden.

De wet van 20 juli 1978 heeft de IAEA de toestemming verleend om in het kader van zijn opdracht informatie te vergaren op Belgisch grondgebied en heeft de nucleaire sites opengesteld voor zijn inspecteurs. Een aanvulling op de wet is nodig om de verruimde opdrachten van de IAEA en zijn inspecteurs, zoals voorzien in het Aanvullend Protocol, mogelijk te maken. Het Agentschap heeft een voorontwerp van wet voorbereid dat deze regeling mogelijk te maken. Het wetsontwerp kreeg op 20 juli 2004 de goedkeuring van de ministerraad, waarna het in december 2004 ter bespreking in het parlement werd ingediend.

HET BUREAU VOOR VEILIGHEIDSCONTROLE VAN EURATOM

De inwerkingtreding van het Aanvullend Protocol valt samen met het voornemen van de Europese Commissie om de opdrachten van het *Bureau voor Veiligheidscontrole van Euratom (BVE)*, dat deel uitmaakt van het Europees *directoraat-generaal Energie en Transport*, terug te schroeven. Dit voornemen wordt o.m. door de stichtende lidstaten van Euratom betreurd, omdat deze geen eigen nationale structuur hebben ontwikkeld voor het verzekeren van de veiligheidscontroles en zich genoodzaakt zien om dit alsnog te gaan doen. Het Agentschap heeft verschillende bijeenkomsten georganiseerd van de zogenaamde *SALMEC-Group (Safeguards Like-Minded European Countries)*, waarin 8 EU-lidstaten zich hebben verenigd om zich te positioneren tegenover deze ontwikkeling. In een gezamenlijke brief aan de bevoegde Europees Commissaris hebben zij uiting gegeven aan hun bezorgdheid.

DE NATIONALE FYSIEKE BEVEILIGINGSMAATREGELEN

De maatregelen ter beveiliging van kernmaterialen die exploitanten van kerninstallaties of transportfirma's onder hun hoede hebben, dewelke erop gericht zijn hun ontvreemding of aanwending voor niet vreedzame doeleinden tegen te gaan, zijn nog altijd gebaseerd op de aanbevelingen van de FOD Justitie die een rechtsbasis vinden in het *koninklijk besluit van 14 maart 1956 aangaande de uitvoering van de wet van 4 augustus 1955 betreffende de veiligheid van de Staat op het gebied van de kernenergie*. Een aanpassing en modernisering van het nationale regime van toepassing op de fysieke beveiliging dringt zich op, rekening houdend met de geëvolueerde aanbevelingen INFCIRC/225/Rev.4 van de IAEA en met de afkondiging van de wet van 2 april 2003 die de wet op het Agentschap terzake heeft gewijzigd. Daartoe heeft het Agentschap de uitwerking voorbereid van 3 koninklijke besluiten, die genomen zullen worden in uitvoering van het nieuwe wettelijke kader. Het eerste besluit regelt de classificatie van de kernmaterialen en van hun transporten al naargelang de indeling ervan in categorieën; het tweede regelt de classificatie en de bescherming van de documenten die betrekking hebben op nucleaire materialen, installaties en transporten; en het derde besluit stelt de minimale niveau's vast waaraan de eigenlijke fysieke beveiligingsmaatregelen moeten beantwoorden. Een cruciaal aspect van het beveiligingsregime wordt gevormd door de veiligheidsmachtiging waarover een persoon moet beschikken wanneer deze wordt toegelaten tot zones waar geclassificeerde kernmaterialen zich kunnen bevinden of tot transportoperaties van zulke materialen. In sommige omstandigheden is de omslachtige procedure voor het bekomen van een veiligheidsmachtiging niet toepasselijk, zodat naar een alternatief diende gezocht. Dit werd gevonden in de zogenaamde veiligheidsverificatie, alhoewel een afdoende wettelijke basis hiervoor momenteel niet voorhanden blijkt te zijn. Gezien de specifieke situatie van de nucleaire sector werd ervan afgezien om dit aspect op een globale wijze te regelen. Een specifieke wettelijke regeling is in uitwerking die, gezien zijn omvang en complexiteit, niet meer in 2004 kon worden afgewerkt.

DE INTERNATIONALE FYSIEKE BEVEILIGINGSMAATREGELEN

In de loop van 2004 stelde Oostenrijk voor om een diplomatieke conferentie samen te roepen van de landen die partij zijn bij het *Verdrag inzake de fysieke beveiliging van kernmateriaal*, teneinde over te gaan tot een amendering van het verdrag. Het voorstel beoogt de opgelegde beschermingsmaatregelen uit te breiden tot alle transport- en opslagactiviteiten. België heeft dit voorstel gesteund. De Dienst vertegenwoordigt het

Agentschap op de halfjaarlijkse bijeenkomsten van de *European Nuclear Security Regulators Association (ENSRA)*, die de bevoegde autoriteiten van 8 Europese landen groepeerd en die naar het voorbeeld van WENRA een forum wil zijn voor de uitwisseling van expertise inzake fysieke beveiliging. België zal optreden als gastland voor de eerste halfjaarlijkse vergadering van 2005.

DE NIET-VERSPREIDING VAN KERNWAPENS EN DE STRIJD TEGEN HET TERRORISME

De Dienst volgt de maandelijkse vergaderingen van de *CONOP-werkgroep (COMité Non-Proliferation)*, opgericht in het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (GBVB) van de Raad van de Europese Unie.

De dienst draagt bij tot de uitwerking van het Belgische standpunt inzake de niet-verspreiding van kernwapens. In de aanloop naar de volgende toetsingsconferentie van het Verdrag inzake de Niet-Verspreiding van Kernwapens (NPT), die zal plaatsvinden in mei 2005, heeft de dienst deel genomen aan de 3de zitting van het comité dat de conferentie voorbereidt.

Het Agentschap volgt van nabij de actieplannen tegen het terrorisme en de verspreiding van massavernietigingswapens die in diverse internationale fora worden ontwikkeld, in het bijzonder wat betreft de nucleaire aspecten. Het *Global Threat Reduction Initiative (GTRI)*, gelanceerd door de Verenigde Staten in mei 2004, bundelt wereldwijd diverse initiatieven om potentieel gevaarlijke kernmaterialen tegen ontvreemding te beveiligen of om deze te elimineren, waaronder het militaire plutonium afkomstig van de ontmanteling van kernwapens.

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties heeft op 28 april 2004 met eenparigheid van stemmen *Resolutie 1540* aangenomen, waarbij alle landen worden opgeroepen om gevoelige technologieën, materialen en uitrustingen die zich op hun grondgebied bevinden of over hun grondgebied worden vervoerd, te controleren en te volgen om te voorkomen dat terroristen ze in handen zouden kunnen krijgen. In uitvoering van deze resolutie heeft de Dienst de Belgische verslaggeving voorbereid voor de nucleaire sector.

1.5. De Kempense antenne

De Kempense Antenne, gehuisvest in een pand van de gemeente Dessel, heeft zijn rol als lokaal aanspreekpunt van het Agentschap binnen deze regio in de loop van 2004 verder waargenomen. De werkzaamheden van de lokale partnerschappen gevormd tussen NIRAS en de gemeenten Dessel en Mol, respectievelijk *STOLA* (Dessel) en *MONA* (Mol) genoemd, werden van nabij opgevolgd. De Antenne neemt deel aan internationale initiatieven waarbij de participatie van het publiek aan de besluitvorming rond de inplanting van nucleaire installaties, zoals bergingsinstallaties voor radioactief afval, centraal staat.

2. wat het Agentschap in 2004 presteerde als controlerende overheid.

De taken van het Agentschap als controlerende overheid worden verzekerd door het *Departement Controle & Toezicht*. Deze entiteit van het Agentschap controleert of de vergunningshouders zich strikt houden aan de uitgevaardigde regelgeving in het algemeen en aan de voorwaarden opgelegd in de verleende vergunningen in het bijzonder. Het Agentschap beschikt daartoe over een korps van nucleaire inspecteurs, die over politionele bevoegdheid beschikken om desnoods proces-verbaal op te stellen over vastgestelde inbreuken en deze aan de gerechtelijke instanties te kunnen overmaken. De bevoegdheden van deze inspecteurs zijn vastgelegd in de wet op het Agentschap en een koninklijk besluit van 20 juli 2001. Op 31 december 2004 beschikte het Agentschap over 29 beëdigde inspecteurs, aangesteld bij koninklijk besluit. Een bijgehouden nominatieve lijst wordt tweejaarlijks bij ministerieel besluit bekendgemaakt.

De inspecteurs van het *Departement Controle & Toezicht* hebben in het najaar van 2004 op de *Nationale School van de Federale Politie*, een doorgedreven opleiding gevolgd die betrekking had op hun statuut van *Officier van de Gerechtelijke politie* en *Hulpofficier van de Procureur des Konings*. Op het correct functioneren van de inspecteurs wordt toegezien door het *Vast Comité van Toezicht op de Politiediensten (Comité P)*, zoals alle inspectiediensten met politionele bevoegdheid.

In december 2004 heeft het Agentschap zijn inspectiebeleid voorgesteld aan de Procureur-generaal die specifiek belast is met leefmilieudossiers, binnen het *College van Procureurs-generaal*. Deze aanpak beoogt onder andere een doeltreffende samenwerking met de nationale parketten in geval het voor de inspecteurs noodzakelijk is om een beroep te doen op hun statuut van Officier van de Gerechtelijke Politie. Een analoge presentatie zal in de loop van het tweede trimester van 2005 plaatsvinden aan alle parketten en aan de Procureurs-generaal.

Voor de systematische controles van de vergunde inrichtingen, zowel wat betreft de bezoeken ter plaatse aan de installaties als wat betreft de bestendige veiligheidsevaluaties, doet het Agentschap een beroep op 3 private controle-instellingen die daartoe een erkenning hebben bekomen op basis van de regelgeving van kracht voor de operationalisering van het Agentschap op 1 september 2001. Het koninklijk besluit van 23 augustus 2004 heeft de duur van de overgangsregeling ingesteld door artikel 52bis van de FANC-wet, verlengd van 1 september 2004 tot 31 augustus 2005. Tijdens deze overgangsregeling dienen de exploitanten van de vergunde inrichtingen de controleopdrachten, zoals bepaald in hoofdstuk III van het ARBIS-2001, te blijven toevertrouwen aan de erkende instellingen, terwijl deze laatste verplicht zijn om deze opdrachten in alle onafhankelijkheid te blijven uitvoeren.

Het Departement Controle en Toezicht heeft in 2004 de basis gelegd voor een nauwere samenwerking en ervaringsuitwisseling op gebied van inspectie met zijn Franse zusterinstantie, de *Direction Générale de la Sûreté Nucléaire et de la Radioprotection – DGSNR*. Op een eerste ontmoeting te Brussel in juni 2004 werden materies van gemeenschappelijk belang geïdentificeerd voor verdere behandeling in werkgroepen.

Naast het toezicht op de werking van de nucleaire installaties en werkzaamheden, houdt het Agentschap toezicht op de radioactiviteit die in de omgeving wordt verspreid door lozingen vanuit deze installaties of vanuit andere bronnen. Daartoe beschikt het Agentschap over een automatisch meetnet TELERAD. Tenslotte waakt het Agentschap over het eventuele misbruik van kerntechnologie, materialen en installaties voor minder vreedzame doeleinden.

Naar analogie met het departement Regelgeving & Vergunningen is het departement Controle & Toezicht intern gestructureerd in de volgende diensten:

- de dienst *ingedeelde inrichtingen*
- de dienst *invoer & vervoer*
- de dienst *medische toepassingen*
- de dienst *non-proliferatie & fysieke beveiliging*
- de dienst *toezicht op het grondgebied*

De *cel natuurlijke radioactiviteit* is toegevoegd aan de dienst *ingedeelde inrichtingen*.

2.1. De uitbating van de nucleaire inrichtingen

De *Dienst Ingedeelde Inrichtingen* van het departement gaat na of de regelgeving en de vergunningsvoorwaarden worden nageleefd binnen de vergunde installaties. Voor de meeste inrichtingen van klasse I verloopt het contact tussen de exploitant, het Agentschap en de erkende controle-instelling in de schoot van een *contactcommissie*.

RELATIES MET DE ERKENDE INSTELLINGEN TIJDENS DE OVERGANGSREGELING

In afwachting van de totstandkoming van de nieuwe relaties tussen het Agentschap en de erkende instellingen (AVN, AVC en TT) conform de wet van 15 april 1994, heeft het Agentschap in 2003 richtlijnen uitgewerkt die de rol van de diverse partijen nader omschrijft en de onderlinge complementariteit van hun initiatieven bevordert. In twee begeleidende nota's werd het algemene inspectiebeleid van het Agentschap toegelicht. In de loop van 2004 werden deze richtlijnen geëvalueerd en getoetst aan de praktijkervaring tijdens interne workshops waaraan alle FANC-inspecteurs deelnemen (onder de codenaam *REX: Retour d'Expérience*). Overlegvergaderingen tussen het Agentschap en de erkende instellingen vinden plaats op periodieke basis: maandelijks met AVN, driemaandelijks met AVC, zesmaandelijks met TT. Het hoofd van de Dienst neemt het voorzitterschap waar van de *Toezichtcommissie* die de werking van elke erkende controle-instelling opvolgt.

DE INES-INSCHALING VAN GERAPPORTEERDE ONGEWONE GEBEURTENISSEN

De ongewone voorvallen of incidenten die zich in de Belgische nucleaire installaties (klasse I) voordoen worden door de Dienst, in samenspraak met de betrokken erkende instelling, geclassificeerd volgens de *International Nuclear Event Scale - INES*. Het betreft hier een instrument, ontwikkeld door de IAEA en het NEA, om de communicatie met de media en het publiek te bevorderen. De ernst van elk voorval wordt beoordeeld en gesitueerd op een schaal met 7 niveau's. Voor meer informatie over de INES-schaal verwijzen we naar de website van het Agentschap.

De INES-voorvallen die zich in 2004 hebben voorgedaan zijn opgelijst in de tabel op de volgende pagina: het gaat om 12 voorvallen, allen van het niveau INES-1. De voorvallen van INES-0 zijn niet in deze lijst opgenomen. Het spreekt voor zich dat de oorzaken van deze voorvallen werden geremedieerd. Het gevolg dat de exploitant geeft aan ieder van deze voorvallen werd door het Agentschap en de erkende instelling opgevolgd. Geen enkel van deze voorvallen had een betekenisvolle radiologische impact op of buiten de site, zonet waren ze niet ingeschaald op het niveau INES-1.

UITBATING VAN DE KERNCENTRALES

De grafieken op pagina 51 geven een overzicht van de INES-voorvallen die zich de voorbije 10 jaar hebben voorgedaan op de sites van de kerncentrales.

In de loop van de maand mei en augustus 2004 richtte de controle-instelling AVN briefwisseling tot de directie van Electrabel, waarin verwezen werd naar een aantal vaststellingen die zouden kunnen wijzen op een afkalvende veiligheidscultuur. Als gevolg van deze briefwisseling heeft het Agentschap zelf een audit op de nucleaire sites van Doel en Tihange uitgevoerd. Aldus kon het Agentschap er zich van vergewissen dat de veiligheid op beide sites nog steeds beantwoordde aan alle reglementaire vereisten. De doorlichting bevestigde evenwel de conclusie van AVN dat bepaalde aspecten van de veiligheidscultuur konden en moesten worden verbeterd, in het bijzonder op de volgende domeinen:

- de gevolgen van de globale reorganisatie binnen Electrabel (NUC-21);
- de werking van de interne dienst voor fysieke controle;
- de betrekkingen met AVN;
- de respons vanwege de exploitant op de opmerkingen/vragen van AVN;
- de beslissingsstructuren op de site van Tihange.

De uitbater kreeg de opdracht om de elementen uit de briefwisseling van AVN, de resultaten van de audit van het Agentschap en deze van zijn eigen interne audit te analyseren en op basis daarvan een actieplan uit te werken met de bedoeling de verwachte verbeteringen te implementeren. Dit actieplan werd, zoals vereist, vóór het einde van 2004 ingediend bij de veiligheidsautoriteiten.

Het bestaan van hoger vermelde briefwisseling van AVN raakte bekend in de media. Dit nieuwsfeit kreeg ruime weerklank en gaf aanleiding tot bezorgde commentaren in politieke, socio-economische en ecologische middens. Gedurende verschillende weken stond het Agentschap en zijn toezichthoudende minister onder druk om de precieze inhoud van de brieven te onthullen en om uitleg te verschaffen bij hun reële veiligheidsimpact. Het syntheseverslag van de audit van het Agentschap werd bekend gemaakt via zijn website.

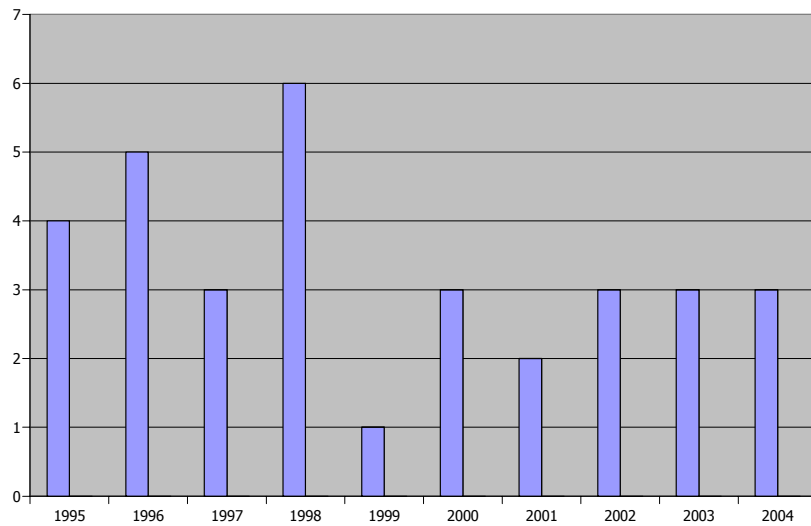
Het Agentschap neemt deel aan de vergaderingen georganiseerd naar aanleiding van de geregelde revisie van de kerncentrales.

INES-voorvallen in 2004

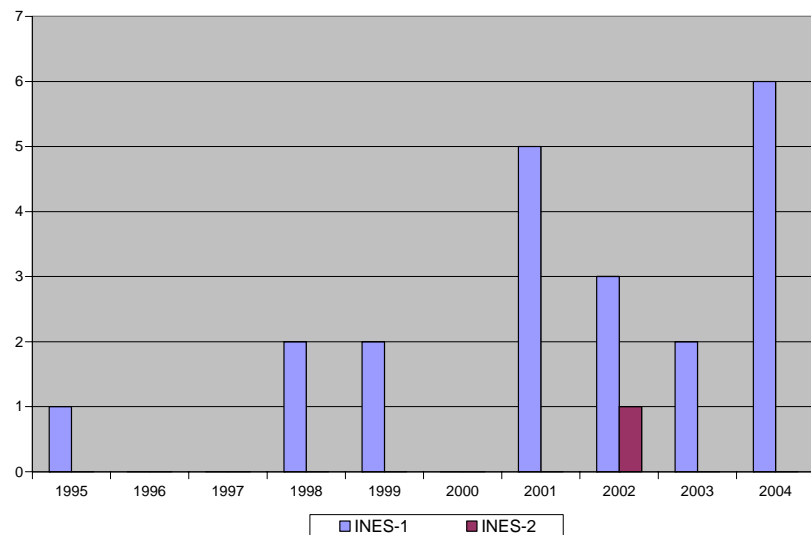
datum	Omschrijving	inschaling
<i>KERNCENTRALE DOEL-2</i>		
5 juli	Het branddetectiesysteem op de primaire pompen bleef langer buiten dienst dan toegestaan volgens de voorschriften.	INES-1
19 juli	Onmogelijkheid om het brandbestrijdingssysteem op het oliereservoir van de turbine van op afstand te bedienen. Lokale bediening bleef evenwel steeds mogelijk.	INES-1
<i>KERNCENTRALE DOEL-3</i>		
14 september	De automatisch opstart van één van de 3 nooddieselgroepen bleek niet gegarandeerd gedurende 2 maanden.	INES-1
<i>KERNCENTRALE TIHANGE-1</i>		
26 juli	Ontwerpfout in een beschermingsonderbreker op de elektrische voeding van de extractiepompen. Had bij kortsluiting kunnen leiden tot een beschadiging van de onderbreker.	INES-1
3 september	Het waterdebiet in de koelkring voor de pakkingen van de hogedrukveiligheidsinjectiepompen werd belemmerd door inwendige aanslag in de leidingen vóór en na de pompen.	INES-1
<i>KERNCENTRALE TIHANGE-2</i>		
14 januari	Anomalie op een afsluiter geplaatst in de kring voor hulpvoedingswater aan de secundaire kant van één van de 3 stoomgeneratoren, te wijten aan de verwisseling van twee bedieningsaansluitingen.	INES-1
13 februari	Manipulatie op een leiding geeft aanleiding tot een kleine, doch onvoorziene radioactieve lozing van edelgassen via de schouw. De uitstoot is totaal onbelangrijk: 0,1% van de toegelaten driemaandelijks limiet.	INES-1
6 september	Niet-conforme situatie op 3 staalname-leidingen die dwars doorheen de dubbele omhulling van het reactorgebouw lopen.	INES-1
<i>KERNCENTRALE TIHANGE-3</i>		
13 november	Verwisseling van twee aansluitingen voor de sturing van een afsluiter in de stoomtoevoerleiding naar de turbopompen geplaatst in de kring voor hulpvoedingswater. Had kunnen leiden tot het sluiten i.p.v. het openen van de afsluiter.	INES-1
<i>SCK•CEN</i>		
4 april	Een capsule met iridium-192, met een hogere activiteit dan toegestaan, werd in een transportcollo geladen en vervoerd	INES-1
15 september	Omwisseling van de adreslabels van 2 transportcolli met iridium-192.	INES-1
<i>IRE</i>		
11 juni	Ontbrekende binnencontainer in een transportcollo type B geladen met molybdeen-99.	INES-1
in totaal 12 voorvallen van INES-1 alle zonder betekenisvolle impact op of buiten de nucleaire site		

**ernst en frequentie van de ongewone voorvallen
op de nucleaire sites van Doel en Tihange
de voorbije 10 jaar
(geclassificeerd volgens de INES-schaal)**

kernpark van Doel

kernpark van Tihange

De voorbije 10 jaar vonden er 54 voorvallen plaats van het niveau INES-1
naast één enkel van het niveau INES-2.

INSPECTIES IN DE MEDISCHE INRICHTINGEN

Tijdens het jaar 2004 werden 118 hospitaaldiensten onderworpen aan een grondige inspectie in het kader van de voortzetting van de campagne die in 2003 van start ging. Diverse diensten die gebruik maken van ioniserende straling of radioactieve stoffen, zoals de radiologie, radiotherapie en nucleaire geneeskunde, waren het voorwerp van deze inspectiecampagne. De inspecteurs richtten hun aandacht vooral op de veiligheid van de technische installaties, van de uitrustingen en van de lokalen waarin deze zich bevonden, alsook op de beschermingsmaatregelen voor het tewerkgestelde personeel. De *Dienst Ingedeelde Inrichtingen* werkt hierbij nauw samen met de collega's van de *Dienst Medische Toepassingen* die hun aandacht eerder richten op een verantwoorde toepassing van de medische technieken en de patiëntenzorg.

Een delegatie van inspecteurs van het Franse DGSNR heeft in september 2004 gedurende een week de inspecteurs van het Agentschap vergezeld bij hun inspecties in Belgische ziekenhuizen. Een gelijkaardig initiatief zal later in Franse ziekenhuizen plaatsvinden.

INSPECTIES IN ANDERE NUCLEAIRE INRICHTINGEN

De Dienst voerde 25 controles uit ter plaatse, na de ontvangst van een melding van een stopgezette uitbating. Enkele inspecties werden uitgevoerd als gevolg van een externe klacht. Er werden 5 *Pro Justitia's* opgesteld en overgemaakt aan de gerechtelijke instanties.

VORMING EN INFORMATIE

De Dienst heeft zijn medewerking verleend aan uiteenlopende informatie- en vormingsinitiatieven, bijvoorbeeld in het kader van de organisatie van de wachttol van het Agentschap, de voorlichting van de leden van de civiele veiligheid omtrent de potentiële risico's van zogenaamde 'vuile bommen', de opleiding van het personeel van de firma's die radioactieve bliksemafleiders afbreken, enz.

2.2. Het transport van radioactieve stoffen

De *Dienst Invoer & Vervoer* verzekert de administratieve opvolging en inspecties voor een 70-tal permanente invoervergunningen en een 200-tal permanente vervoersvergunningen, die in handen zijn van een 100-tal individuele vergunningshouders. Hiertoe registreert en verifieert de dienst de voorafgaande meldingen die door deze vergunningen zijn opgelegd voor elke individuele zending waarbij splijtstoffen zijn betrokken of belangrijke hoeveelheden radioactieve stoffen. Voor de andere zendingen ontvangt de dienst maandelijks een rapportering van de uitgevoerde transporten. In 2004 werd gestart met een project om de maandelijkse registratieformaliteiten voortaan onder elektronische vorm te laten verlopen, hetgeen de gebruiksvriendelijkheid ten goede moet komen en de archivering van de gegevens sterk moet vereenvoudigen. Eind 2004 waren ongeveer een kwart van de vergunningshouders overgeschakeld op 'e-rapportering'. Voor het jaar 2005 verwacht men dat een meerderheid van de vergunningshouders vrijwillig gebruik zal maken van deze vorm van rapportering, waarna snel een veralgemeend gebruik mag worden verhoopt.

VERVOERSPATRONEN

In de nucleaire splijtstofcyclus zijn er geen wijzigingen te melden in de vervoerspatronen, maar wel in de vervoersintensiteit. De haven van Antwerpen bevestigde zijn positie als belangrijk knooppunt voor de doorvoer van uranium, al dan niet verrijkt, in de vorm van uranium-hexa-fluoride. Deze transporten zijn verbonden met de aanwezigheid van belangrijke industriële activiteiten voor de verrijking of chemische bewerking van uranium in onze buurlanden, die bevoorrad worden vanuit mijnbouwactiviteiten in overzeese continenten. Voor dit soort transporten vormt het spoorvervoer de voornaamste verbinding tussen de havenfaciliteiten en het hinterland. In de trafiek van natuurlijk uraniumoxide via de Antwerpse haven werd een belangrijke volumedaling vastgesteld met ca. 70%. Bij de nog overgebleven transportbewegingen speelt bovendien de overslag op het spoor geen rol van betekenis meer. De nucleaire bedrijven in de regio Mol-Dessel zijn voor hun aan- en afvoer bijna uitsluitend aangewezen op het vervoer over de weg.

Het merendeel van de vervoersoperaties met radioactieve stoffen hangt samen met de medische toepassingen van radionucliden. Het betreft hier jaarlijks zo'n 400.000 colli, waarvan een groot aantal in doorvoer is naar buitenlandse bestemmingen. De sterke concentratie van productiecentra in de ons omringende landen verklaart de intensieve transitiviteit. De aanwending van het radionuclide fluor-18 voor PET-scan toepassingen blijft zich verder doorzetten bij de medische beeldvorming. De halveringstijd van minder dan 2 uur vereist geïndividualiseerde transporten tussen de producerende cyclotrons en de betreffende ziekenhuizen. Dagelijks vinden meer dan 10 van dergelijke transporten plaats.

Het 7de transport van verglaasd hoogradioactief afval vanuit het Franse La Hague naar Belgoprocess te Mol-Dessel (februari 2004) en het 1ste gelijkaardige transport, doorheen ons land naar Nederland, bestemd voor de HABOG-installatie van COVRA te Vlissingen (september 2004), verliepen probleemloos. Verder vonden er ook 3 transporten plaats van bestraalde splijtstof vanuit de Nederlandse kerncentrale Borssele naar de opwerkingsinstallaties van La Hague via het Belgische spoorwegnet.

INSPECTIES PER VERVOERSMODUS

In de verslagperiode werden 34 inspecties verricht tijdens vervoersoperaties van radioactieve stoffen langs de weg, waarbij 65 voertuigen met hun lading werden gecontroleerd (voornamelijk op laad- en losplaatsen). Het lucht-, spoor- en maritiem-vervoer vormden het voorwerp van een 8-tal inspecties. Het aantal geïnspecteerde wegvoertuigen waarbij geen enkele inbreuk werd vastgesteld vertoont een positieve trend (zie tabel). Er werd bovendien geen enkele inbreuk vastgesteld op de veiligheidsvoorschriften van de vervoerde colli.

	2002	2003	2004
aantal geïnspecteerde wegvoertuigen	130	62	65
% zonder inbreuk	55%	42%	65%

GERAPPORTEERDE INCIDENTEN

Tijdens het jaar 2004 werden een 8-tal incidenten opgetekend, alle bij het vervoer van radionucliden bestemd voor medisch of industrieel gebruik, waarbij de getransporteerde colli niet conform bleken te zijn met de gestelde vereisten. Een 3-tal van deze incidenten had betrekking op zendingen afkomstig uit het buitenland, waarbij het collo bij aankomst in België ofwel niet conform aan het goedkeuringscertificaat werd bevonden, ofwel van een niet afdoend type was voor de verstuurde bron. Deze incidenten hadden geen radiologische impact van betekenis. Slechts in één geval werd de stralingsnorm aan de buitenzijde van het collo overschreden en dan nog in zeer beperkte mate. De overige 5 incidenten vielen onder de verantwoordelijkheid van Belgische afzenders en waren te wijten aan procedurele en/of menselijke fouten. Het Agentschap is bij de betrokken afzenders tussengekomen voor bijsturing. Geen enkel voorval gaf daadwerkelijk aanleiding tot radiologische gevolgen, wat niet betekent dat deze voorvallen zonder enige betekenis voor de veiligheid waren.

Net zoals het jaar voordien werd ook in 2004 bij één bestuurder een overschrijding vastgesteld van de limietdosis over 12 opeenvolgende glijdende maanden, met een tijdelijke verwijdering van zijn werkpost tot gevolg. Het onderzoek heeft aanleiding gegeven tot twijfels over het feit of de stralingsdosis, opgetekend door de dosimeter, ook in werkelijkheid door betrokkene werd opgelopen.

Met de Poolse bevoegde autoriteiten werd, in overeenstemming met de regelgeving, een retour-transport overeengekomen voor de terugvoer van een lading koperhoudende metaalresidu's die bij aankomst bij de Belgische bestemming besmet waren met kunstmatige radionucliden.

INTERNATIONALE ACTIVITEITEN

Verder werkt de Dienst actief mee op internationaal vlak binnen de Europese Unie en de IAEA ten einde er zorg voor te dragen dat de reglementering voor het vervoer gelijke tred houdt met de technologische vooruitgang en rekening houdt met de opgedane ervaring. De IAEA heeft een actieplan opgesteld ter bevordering van de veiligheid van het vervoer van radioactieve stoffen, dat richtinggevend zal zijn voor de initiatieven die de IAEA op dit gebied in de komende 5 jaar zal ondernemen.

2.3. de medische toepassingen van ioniserende straling

De *Dienst medische toepassingen* gaat na of de wijze waarop in de gezondheidssector gebruik wordt gemaakt van ioniserende straling, verenigbaar is met de goede praktijkregels van de stralingsbescherming en dit zowel voor het personeel dat er beroepshalve is tewerkgesteld, als voor de patiënten, hun eventuele begeleiders en bezoekers. De aandacht gaat hierbij ook naar de bescherming van de omwonenden en het leefmilieu.

De betreffende medische toepassingen omvatten alle onderzoeken of behandelingen in de tandheelkunde, de humane geneeskunde of diergeneeskunde waarbij gebruik wordt gemaakt van technieken uit de radiologie, de radiotherapie of de nucleaire geneeskunde. Deze handelingen dienen te gebeuren in overeenstemming met de

bepalingen van het ARBIS-2001 en van de verleende vergunningsakten. De verificatie gebeurt zowel aan de hand van administratieve stukken als door inspecties te velde in de gezondheidsinstellingen zelf. In de mate van het mogelijke worden dergelijke inspecties uitgevoerd door een ploeg van meerdere inspecteurs, vanuit verschillende disciplines.

AARD VAN HET UITGEVOERDE INSPECTIEPROGRAMMA

In de loop van 2004 werden 60 ziekenhuizen aan een grondige inspectie onderworpen. Het betrof hier de voortzetting van een campagne die tijdens het werkingsjaar 2003 van start ging en minstens nog tot 2006 door zal lopen.

Ter gelegenheid van deze bezoeken worden in de mate van het mogelijke de verschillende ziekenhuisafdelingen betrokken die ioniserende straling en/of radiofarmaca aanwenden. Daarbij worden prioriteiten gesteld in functie van de sanitaire risico's die de diverse toepassingen met zich mee kunnen brengen. Daarom gaat de aandacht in de eerste plaats naar de hoge-dosis-technieken die ook door de Europese richtlijn inzake medische stralingstoepassingen als prioritaire aandachtsgebieden zijn aangehaald. In de praktijk betreft het hier de radiotherapeutische stralingstoepassingen waarbij per definitie doses worden gebruikt die acute stralingseffecten kunnen teweegbrengen.

Daarnaast is er ook de nucleaire in-vivo geneeskunde waarbij het risico er overwegend in bestaat dat radioactieve besmettingen kunnen optreden en radioactieve stoffen in het leefmilieu kunnen worden verspreid. Ten slotte zijn er de hoge-dosis-technieken uit de radiologische stralingstoepassingen die men essentieel terugvindt op de afdeling medische beeldvorming (CT, sommige dynamische onderzoeken), in het operatiekwartier (interventieradiologie bij verschillende chirurgische ingrepen) en in het catheterisatie-laboratorium (interventionele cardiologie). Afdelingen waar de toegepaste stralingstechnieken relatief geringe risico's met zich brengen, tenminste voor de patiënt, zoals de installaties voor botdensitometrie of tandradiografie, ontsnappen bij de inspecties evenwel niet aan de aandacht.

Daarnaast werden enkele punctuele inspecties verricht op grond van informatie die aan het Agentschap werd overgemaakt via een melding of een klacht of omwille van de overschrijding van de dosislimieten van blootgestelde werknemers.

OPLEIDINGEN VOOR HET MEDISCH PERSONEEL

Hoewel de stralingsbescherming niet altijd een prioriteit is van de verantwoordelijken uit de medische wereld, zet de kentering die zich de voorbije jaren begon af te tekenen, zich verder door. Het betrekken van het aspect stralingsbescherming in het geheel van de kwaliteitsborging van de medische stralingstoepassingen, wint meer en meer terrein. Helaas is deze tendens nog onvoldoende waar te nemen bij de connexistische toepassingen – zoals het gebruik van röntgenstraling door niet-radiologen (bv. chirurgen), het gebruik van radionucliden door niet-nuclearisten (bv. door cardiologen) of door niet-radiotherapeuten (bv. prostaatbrachytherapie door urologen).

De reglementair verplichte opleidingen in radioprotectie voor verpleegkundigen en beeldvormers, die in het jaar 2004 intensief zijn blijven doorgaan, hebben ongetwijfeld een belangrijk aandeel gehad in deze gunstige evolutie, dank zij de toenemende druk die er vanaf de werkvloer is ontstaan. De *Dienst medische toepassingen* was actief betrokken bij een groot aantal van deze opleidingen. De Dienst waakte ook over de kwaliteit van de door de diverse hogescholen en vormingsinstituten aangeboden

vormingen. Dit heeft aanleiding gegeven tot de publicatie op de website van het Agentschap van de opleidingen die door het FANC worden beschouwd als conform met de vereisten gesteld in de regelgeving.

CONTACTEN MET DE BEROEPSVERENIGINGEN

In 2004 werden de contacten met een aantal 'stakeholders' voortgezet of geïnitieerd. Zo waren er verscheidene ontmoetingen met de representatieve verenigingen van de dierenartsen rond de praktische implementatie van de opleiding stralingsbescherming voor veterinaire toepassingen van radiologie. De discussies met het *Consilium radiologicum*, die de geneesheren-specialisten in de radiologie vertegenwoordigen, werden met succes voortgezet. Gelijkaardige contacten met de vertegenwoordigers van de nucleaire geneeskunde werden op gang gebracht.

INTERNATIONALE UITWISSELING

In het kader van de samenwerking tussen het Agentschap en het Franse DGSNR (zie elders in dit verslag) werd een geneesheer-inspecteur van het Agentschap opgenomen in een permanente werkgroep van Franse deskundigen. Een vertegenwoordiger van de Dienst nam deel aan een workshop van het *European ALARA Network*.

2.4. de maatregelen inzake non-proliferatie en de fysieke beveiliging

BEGELEIDING VAN DE INTERNATIONALE INSPECTEURS

De hoofdopdracht van de *Dienst non-proliferatie & fysieke beveiliging* van het departement bestaat erin de internationale inspecteurs van Euratom en deze van de IAEA te begeleiden tijdens hun bezoeken aan nucleaire installaties op het Belgische grondgebied. In uitvoering van de akkoorden gesloten met de IAEA en Euratom heeft de wet van 20 juli 1978 dergelijke inspecties in België mogelijk gemaakt, maar zij worden hierbij steeds begeleid door inspecteurs van het Agentschap. De buitenprestaties geleverd door de personeelsleden van de Dienst tijdens het jaar 2004, ter begeleiding van deze inspecteurs, vormt dan ook een gepaste maatstaf voor de omvang van de internationale inspecties in Belgische nucleaire installaties (inspectievolume). Dit kan worden geraamd op een 280-tal mandagen, als volgt verdeeld over de verschillende types van installaties:

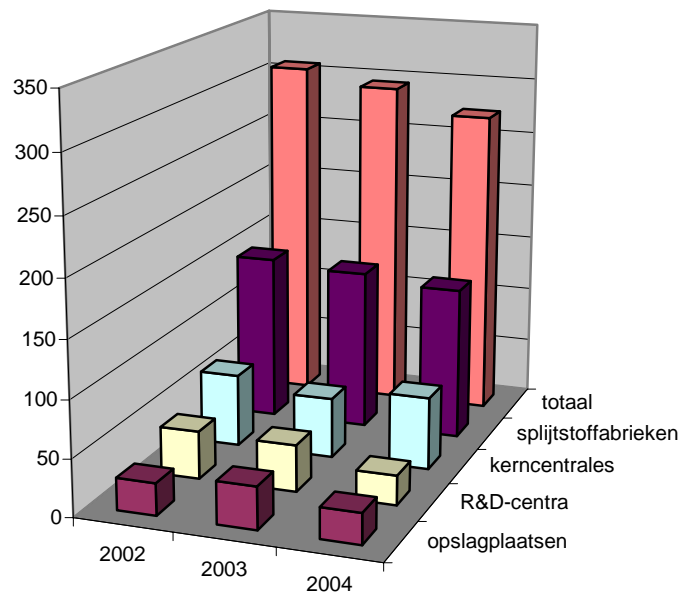
Type van installatie	inspectievolume (in mandagen)
kerncentrales	64
onderzoeksininstallaties	26
splijtstoffabrieken	135
opslagplaatsen	27
andere	21
totaal	273

De grafiek op de volgende pagina geeft de evolutie weer van deze internationale inspecties over de voorbije jaren.

Als gevolg van het Aanvullend Protocol (AP) dat België als niet-kernwapenstaat heeft gesloten met Euratom en de IAEA, beschikken de IAEA-inspecteurs voortaan over meer bevoegdheden om clandestiene nucleaire activiteiten op te sporen op het Belgische grondgebied. In afwachting van de nog te treffen uitvoeringwet (zie elders in dit verslag) heeft de Dienst de toepassing van het AP alvast voorbereid, o.m. door het uittesten van het softwarepakket CAPE (Commission Additional Protocol Editor) in het kader van de AP User Group, dat zal worden aangewend om de verklaringen aan de inspectiediensten over te maken. De Dienst heeft de informatieverstrekking voorbereid die krachtens artikel 2 het Aanvullend Protocol, via Euratom, bij de IAEA moet worden ingediend over de aard van de installaties aanwezig op het nationale grondgebied, de import- en exportverrichtingen, enz.

Het Agentschap heeft deelgenomen aan het drie-partijen-overleg van 20 oktober 2004 tussen vertegenwoordigers van de IAEA, Euratom en de Belgische autoriteiten. Op internationaal vlak heeft de dienst deelgenomen aan de werkzaamheden van de *European Safeguards Research and Development Association (ESARDA)*, die sinds 1969 een aantal wetenschappelijke instellingen verenigt rond het thema van de nucleaire fysieke beveiliging.

**Evolutie van de inspecties van IAEA en Euratom
(inspectievolume uitgedrukt in mandagen)**

HET NATIONALE TOEZICHT OP DE FYSIEKE BEVEILIGING

Tot vóór de start van het Agentschap behoorde de begeleiding van de internationale inspecteurs tot de opdracht van de *Dienst Veiligheid inzake kernenergie* van de FOD Justitie. Het Agentschap zal in de nabije toekomst nog andere taken overnemen van deze FOD, met name de fysieke beveiliging van installaties en materialen. Samen met de gelijknamige dienst van het *Departement Regelgeving & Vergunningen* werd de overdracht van deze taken voorbereid door het opstellen van de uitvoeringsbesluiten op

de wet van 2 april 2003. Met de uitbaters van de verschillende nucleaire installaties werden de initiatieven verdergezet om de bestaande fysieke beschermingsmodaliteiten te verbeteren. De classificatie van sommige documenten is hierbij een van de aandachtspunten. Voor sommige gevoelige transporten werden interventiescenario's vastgesteld.

Het Agentschap nam deel aan het bilaterale overleg tussen België en de Verenigde Staten over de beveiliging van de nucleaire sites, in het bijzonder via het inzetten van gewapende wachten.

VEILIGHEIDSMACHTIGINGEN

Het Agentschap is sinds 1 februari 2003 lid van de *Nationale Veiligheidsoverheid (NVO)* die instaat voor de aflevering van de veiligheidsmachtigingen op grond van de wet van 11 december 1998 en neemt deel aan de geregelde vergaderingen. Naar aanleiding van de gebeurtenissen van 11 september 2001 werd een procedure ingevoerd voor een 'snelle screening' van alle personen die beroepshalve op korte termijn toegang moeten hebben tot een nucleaire installatie. Tijdens het jaar 2004 werden 29.623 aanvragen bij het Agentschap ingediend en werden er 31.040 afgehandeld door de Dienst. Sinds de invoering van deze screening is het aantal aanvragen spectaculair gestegen.

	2002	2003	2004
ingediende aanvragen	2.650	20.790	29.623
behandelde aanvragen	-	19.373	31.040

De dienst is belast met het indienen van de aanvragen en de opvolging van de veiligheidsonderzoekingen voor de personeelsleden van het FANC bij de Nationale veiligheidsoverheid aangesteld door de wet van 11 december 1998 betreffende de classificaties en veiligheidsmachtigingen: 9 bijkomende aanvragen werden ingediend. De inspectie van de Europese autoriteiten bij het Agentschap naar het bewaren van geclassificeerde documenten werd voorbereid.

ILLEGALE TRAFIEK VAN KERNMATERIALEN

De dienst onderzoekt elke aanwijzing die duidt op een mogelijke illegale verhandeling van kerntechnisch materiaal. In 2004 heeft de Dienst zijn medewerking verleend aan 3 onderzoeken, waarvan één op initiatief van de federale politie, een tweede voortvloeiend uit een eerder uitgevoerd onderzoek en een derde zaak op aanwijzing van een inlichting bekomen uit het buitenland. Zulke onderzoeken vergen het onderhouden van nauwe contacten met politie, parket, gerechtelijke diensten en *Points of Contacts (POC)* in verschillende landen.

2.5. Het toezicht op de omgevingsradioactiviteit en de noodplanning

HET RADIOLOGISCH TOEZICHTSPROGRAMMA

De wetgever heeft het Agentschap belast met de organisatie van het toezicht op de aanwezigheid van radioactieve stoffen in het leefmilieu, die er van nature uit aanwezig

zijn of die er ten gevolge van menselijke activiteiten in terecht komen. In de praktijk omvat dit toezicht de periodieke bemonstering van de lucht, het oppervlaktewater, de bodem en geteelde of verhandelde voedingswaren op diverse plaatsen verspreid over het nationale grondgebied en in de nabijheid van belangrijke nucleaire installaties. Vervolgens worden deze stalen geanalyseerd op de aanwezigheid van welbepaalde radioactieve stoffen. Tenslotte wordt de inwendige en uitwendige stralingsbelasting geraamd waaraan de bevolking werd blootgesteld. Een dergelijk radiologisch toezichtprogramma bestaat al sinds de opkomst van de nucleaire bedrijvigheid in de jaren '60. Het werd destijds opgezet onder de verantwoordelijkheid van het toenmalige *Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie*, werd in de periode 1980-2000 overgenomen door de *Dienst voor Bescherming tegen Ioniserende Straling (DBIS)* en wordt sinds 1 september 2001 verder uitgevoerd in opdracht van het Agentschap.

Het Agentschap doet hiervoor een beroep op de medewerking van wetenschappelijke instellingen die beschikken over gespecialiseerde apparatuur en eigen laboratoria: het *SCK•CEN* te Mol, het *IRE* te Fleurus, het *Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid* te Brussel en de *Faculté Universitaire des Sciences Agronomiques* te Gembloux. Voor wat betreft de controle van voedingswaren verloopt het programma in samenwerking met het *Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV)*. Voor de controle van het drinkwater zijn er afspraken met de drinkwatermaatschappijen.

In de loop van 2003-2004 heeft het Agentschap het bemonsterings- en analyseprogramma grondig omgevormd om het aan te passen aan de evoluerende omstandigheden en om rekening te houden met de internationale en Europese normen en aanbevelingen. De organisatie van het radiologisch toezichtsprogramma is immers een verplichting die voortvloeit uit het Euratom-verdrag (art. 35 en 36) en de opeenvolgende Euratom-richtlijnen '*basisnormen*'. Daarnaast is er de richtlijn 1998/83/EG *betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water* en de zogenaamde *Oslo-Parijse conventie (OSPAR) ter bescherming van het mariene milieu in de Noordoostelijke Atlantische Oceaan*. De controle van de radioactiviteit in voedingswaren maakt dan weer het voorwerp uit van enkele Europese verordeningen.

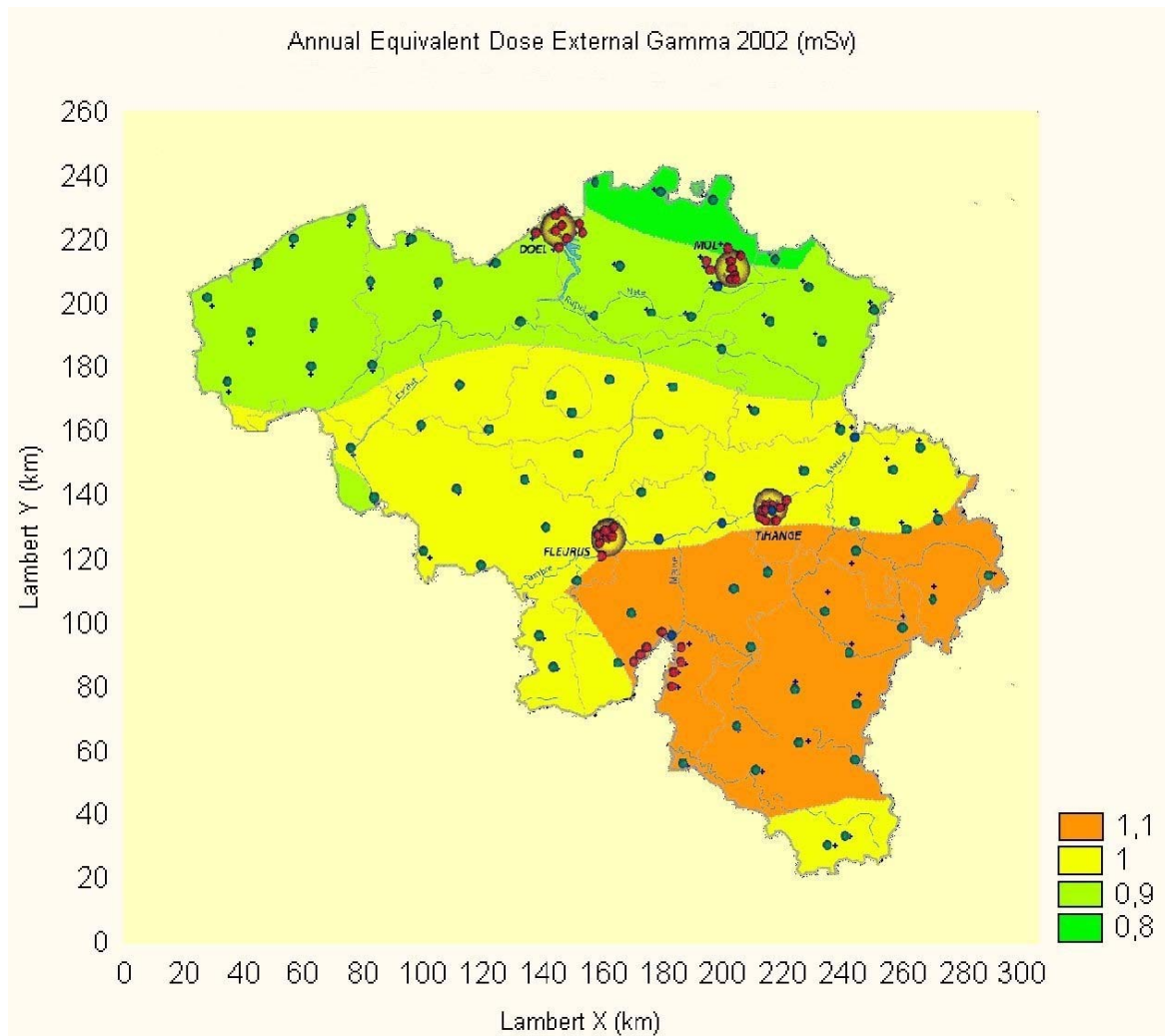
Het is hier niet de plaats om gedetailleerd verslag uit te brengen over de omvang en de bevindingen van dit programma. We beperken ons tot de vermelding dat het programma jaarlijks het nemen van meer dan 4.000 monsters veronderstelt, waarop vervolgens ca. 29.000 analyses worden verricht. Aan de hand hiervan wordt de toestand van het leefmilieu opgevolgd in het stroombekken van Samber en Maas, het stroombekken van Schelde en Nete, aan de kust en in enkele referentiezones, waaronder de Brusselse agglomeratie. De meetgegevens worden jaarlijks op een gestandaardiseerde wijze overgemaakt aan de diensten van de Europese Commissie, die deze verzamelt voor de ganse Unie en instaat voor de gegevensuitwisseling tussen de lidstaten. De resultaten van het toezichtprogramma worden door het Agentschap gepubliceerd in syntheseverslagen die op zijn website geraadpleegd kunnen worden. Samen met de herstructurering van het bemonsterings- en analyseprogramma werd ook de structuur van deze syntheseverslagen omgewerkt. De resultaten over de aanwezigheid van radioactieve stoffen in de voedselketen worden jaarlijks gepubliceerd in samenwerking met het FAVV.

De meetresultaten van het toezichtsprogramma over het jaar 2004 bevestigen de uitstekende kwaliteit van het leefmilieu vanuit radiologisch oogpunt. Voor verdere informatie wordt verwezen naar de syntheseverslagen op de website.

TELERAD

Het TELERAD-netwerk, dat door het Agentschap wordt uitgebaat, heeft zowel een detectie- als een alarmeringfunctie. Het omvat 212 meetstations die deels verspreid staan opgesteld over het ganse Belgische grondgebied, en deels op een meer geconcentreerde wijze rond de nucleaire sites en aan de landsgrenzen ter hoogte van buitenlandse nucleaire sites. Hun geografische ligging is aangegeven op de landkaart op pagina 61. Deze stations registreren volledig automatisch en op een continue wijze de aanwezigheid van radioactieve stoffen in de omgevingslucht en in het water van sommige rivieren (Maas, Samber en Molve Nete). De meeste van de meetposten registreren enkel de globale stralingsdosis in de lucht (gammadosistempo). Daarnaast zijn er enkele meetposten uitgerust om stofdeeltjes uit de lucht (aërosolen) te verzamelen, de activiteit ervan te bepalen en de aard van de aanwezige radioactieve stoffen op te sporen (via gammaspectrometrie). Al deze meetstations zijn verbonden met een gecentraliseerd systeem dat de meetgegevens verzamelt en dat automatisch een alarmprocedure activeert wanneer een abnormale verhoging van het stralings- of activiteitsniveau wordt waargenomen. De verzamelde gegevens worden dagelijks doorgestuurd naar de diensten van de Europese Commissie (EURDEP) en kunnen door het geïnteresseerde publiek worden geraadpleegd op de speciale website van TELERAD (www.telerad.fgov.be). Bij de interpretatie van de resultaten is de neerslag een belangrijke factor, zodat vele meetstations ook het neerslagdebiet optekenen.

Het TELERAD-meetnet is een belangrijke aanvulling op het radiologisch toezichtsprogramma dat gebaseerd is op periodieke bemonstering (zie hoger). Aan de hand van de dagelijkse TELERAD-metingen kan de uitwendige stralingsbelasting waaraan de Belgische bevolking is blootgesteld in kaart worden gebracht. Het resultaat op basis van de metingen verricht in 2002 is weergegeven op pagina 61. Het Belgische grondgebied kan van noord tot zuid verdeeld worden in geografische zones waar de natuurlijke stralingsbelasting geleidelijk oploopt van 0,8 millisievert (mSv) per jaar tot 1,1 mSv/jaar, om in het zuiden van de provincie Luxemburg opnieuw af te nemen tot zowat 1,0 mSv/jaar. Het gaat hier om de stralingsbelasting voor een individu dat zich ononderbroken in open lucht zou ophouden. De vastgestelde variatie in de natuurlijke stralingsbelasting kan rechtstreeks in verband worden gebracht met de aard van de ondergrond: klei en zanderige bodems in het Noorden, zand- en leisteen in de Condroz en de Ardennen, mergel en klei in het Zuiden (de Gaume).

Het meetnet TELERAD is zowel ontworpen om te functioneren onder normale radiologische omstandigheden, als bij een eventuele verhoging van de omgevingsradioactiviteit ten gevolge van een radiologische noodsituatie, zoals ten tijde van het Tsjernobyl-ongeval. In dat geval schakelt het meetnet automatisch over in een hogere versnelling en gebeurt het vergaren en doorsturen van de meetgegevens met een hogere frequentie. Het meetnet is bijgevolg een essentieel instrument wanneer zich een nucleair ongeval zou voordoen waarbij het risico bestaat op een belangrijke radioactieve uitstoot in het leefmilieu. Het is zodanig geprogrammeerd dat het, indien nodig, zelfstandig het nucleair noodplan kan afkondigen (zie verder). Tijdens zo'n ongevalssituatie zal het een doorslaggevende rol spelen bij de beoordeling van de ernst van de situatie, bij het nemen van beslissingen tot evacueren of laten schuilen van de bevolking, bij de optimalisatie van de interventies door de hulpdiensten, enz. Aangezien de kennis over de meteorologische omstandigheden bij een ongeval belangrijk is werd het TELERAD-netwerk aangevuld met meteomasten die de windsnelheid en -richting meten. Tenslotte zijn er ook verplaatsbare meetstations die op om het even welke plaats op het grondgebied kunnen worden opgesteld.

Het meetnet TELERAD heeft zijn automatische detectie- en alarmeringsfunctie op een bevredigende wijze vervuld in het jaar 2004. Het meetnet heeft met succes op 27 oktober deelgenomen aan de Europese oefening ter vergaring van informatie in gesimuleerde ongevalsomstandigheden. In het kader van afspraken gemaakt tussen het Agentschap en de FOD Binnenlandse Zaken, werden de vereiste maandelijks en driemaandelijks activiteitenverslagen opgesteld en aan de toezichthoudende overheid overgemaakt, via de regeringscommissaris. Zij bepalen onder meer de aard van de uitbatingsgegevens die in het kader van het nucleaire noodplan ter beschikking dienen gesteld, alsook de periodiciteit ervan. De investeringen die noodzakelijk worden geacht om ervoor te zorgen dat het meetnet ook in de toekomst zijn performante werking behoudt, worden voortdurend geëvalueerd. Een modernisering van de informatica- en communicatiemiddelen is onvermijdelijk. De exploitatie van het meetnet en het noodzakelijke onderhoud vergen een belangrijke inzet van mensen en middelen. Het preventieve onderhoud van het meetnet en het onderhoud van de meet- en bemonsteringsinstallaties op de betreffende waterlopen wordt in eigen beheer verwezenlijkt door het Agentschap.

NUCLEAIRE EN RADIOLOGISCHE NOODPLANNING

Het Agentschap heeft in de noodplanorganisatie, zoals uitgewerkt in het vernieuwde *Nucleair en radiologisch noodplan voor het Belgisch grondgebied*, dat werd vastgesteld bij het koninklijk besluit van 17 oktober 2003, belangrijke taken toevertrouwd gekregen, waaronder het voorzitterschap van de radiologische evaluatiecel (CELEVAL) en de cel verantwoordelijk voor de metingen in de omgeving (CELMES). Daarnaast neemt het ook deel aan de informatiecel (CELINFO) en de cel die de socio-economische gevolgen inschat (ECOSOC). Het Agentschap heeft zijn medewerking verleend aan verschillende informatiedagen opgezet door het *Coördinatie- en Crisiscentrum van de Regering*, behorend tot de FOD Binnenlandse Zaken, om het vernieuwde plan bekendheid te geven bij de direct betrokkenen: de provinciegouverneurs, federale overheidsdiensten, nucleaire exploitanten en de interventiediensten (politie, medische diensten, civiele veiligheid, '100' centrales).

Om de paraatheid optimaal te verzekeren van de diensten betrokken bij het nucleair noodplan worden er geregeld oefeningen gehouden, in samenwerking met het *Crisiscentrum van de regering*. In de loop van 2004 werden er oefeningen gehouden voor de sites van Belgonucleaire (16 juni), de kerncentrale te Doel (12 oktober) en deze te Tihange (22 december). De geprogrammeerde oefening voor het IRE werd uitgesteld. Op 6 mei 2004 vond een gezamenlijke Frans-Belgische oefening plaats voor het kernpark van Grevelingen.

Het Agentschap heeft deelgenomen aan 2 internationale oefeningen, ECURIE/CONVEX-2 (26 februari) en ECURIE/Level-3 (27 oktober), die georganiseerd worden in het kader van de Europese richtlijn die aan de basis ligt van het *ECURIE-meldingssysteem (European Community Urgent Radiological Information Exchange)*. De eerste van deze twee oefeningen vond ook plaats in het kader van de IAEA *ENAConventies (Early Notification and Assistance Conventions)*.

Het Agentschap heeft deelgenomen aan het seminarie EUDREX 2004 in oktober 2004, te Wiener Neustadt (Oostenrijk), een gezamenlijk initiatief van verschillende instanties waaronder het *Monitoring and Information Centre (MIC)* van de Europese Commissie. Zij heeft deelgenomen aan diverse wetenschappelijke programma's ondersteund door de Europese Commissie, zoals *RODOS (Realtime Online Decision Support System)*, *EVATECH (Evaluation Techniques in Nuclear Emergency Management)* en *FARMING (Food and Agricultural Restoration Management Involving Networked Groups)*, dat zich richt op de ontwikkeling van herstelmaatregelen voor besmette landbouwzones.

WACHTDIENST VAN HET AGENTSCHAP

Interne procedures werden ontwikkeld om de permanente bereikbaarheid te verzekeren van het Agentschap - 24 uur op 24, gedurende alle dagen van het jaar - gekoppeld aan de mogelijkheid om op ieder ogenblik bijkomende interne of externe expertise te kunnen oproepen. In de loop van 2004 was het Agentschap via zijn wachdienst betrokken bij een 30-tal tussenkomsten.

2.6. Het toezicht op de natuurlijke stralingsbelasting

De *cel natuurlijke radioactiviteit* volgt in de eerste plaats de stralingsrisico's op ten gevolge van de aanwezigheid van natuurlijke stralingsbronnen. In sommige bedrijfstakken buiten de nucleaire sector (bv. afvalbeheer en -recyclage) wordt men soms willens nillens met de aanwezigheid van radioactieve stoffen geconfronteerd, al of niet van natuurlijke oorsprong. Ook dit is een belangrijk aandachtspunt voor de cel.

RADON

Onder de natuurlijke stralingsbronnen die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid, gaat de grootste aandacht uit naar radongas, dat spontaan opwelt uit de bodem door de aanwezigheid van sporen uranium, zich opstapelt in gebouwen en de bewoners ervan bestraalt. De *cel natuurlijke radioactiviteit* volgt de invloed van deze natuurlijke milieu-polluent en de preventiestrategieën om er zich tegen te beschermen. Een nationale meetcampagne heeft de gebieden in kaart gebracht waar verhoogde radonconcentraties worden vastgesteld. Meerdere gemeenten uit deze gebieden hebben meetcampagnes georganiseerd aan de hand waarvan een preventieaanpak kon worden uitgewerkt, voornamelijk bij nieuwbouw. Op de website van het Agentschap is terzake een informatiefiche beschikbaar.

Het 3de *Nationaal Radon Forum* ging door te Spa op 16 december 2004. Het forum werd georganiseerd als onderdeel van het Europese project *ERRICCA-2 (European Research into Radon In Construction Concerted Action)*. De informatiedag was gewijd aan de toepasselijke regelgeving en de voorhanden zijnde preventie- en remediëringstechnieken. Het initiatief richtte zich vooral naar functionarissen uit overheidsdiensten en beroepsmensen uit de bouwsector.

NORM-INDUSTRIËN

Het ARBIS-2001 heeft het toezicht van de veiligheidsautoriteiten voor stralingsbescherming verruimd naar sommige niet-nucleaire industrieën waar natuurlijke stralingsbronnen worden aangewend, zoals de fosfaatindustrie, de verwerking van zirkoniumzand, enz. Deze beroepsactiviteiten - ook *NORM-industrieën* genoemd (*Naturally Occurring Radioactive Material*) - vereisen de nodige aandacht wanneer de stralingsbelasting de norm van 1 mSv/jaar voor personen van het publiek dreigt te overschrijden. Het Agentschap heeft zijn inspanningen toegespitst op de impact van de fosfaatindustrie.

INTERVENTIES OP VERONTREINIGDE SITES

Een meetcampagne werd opgezet om de omvang te bepalen van de bodemverontreiniging in de vallei van de Laak en de Winterbeek. In april 2004 werd het gebied in kaart gebracht met behulp van meetapparatuur aan boord van een helikopter. Het project verliep in samenwerking met de Duitse collega's van de *BfS (Bundesamt für Strahlenschutz)* en met een helikopter ter beschikking gesteld door de *BGS (Bundesgrenzschutz)*.

RADIOACTIEVE VERONTREINIGINGEN IN AFVAL- EN GRONDSTOFSTROMEN

De *cel natuurlijke radioactiviteit* van het departement Controle & Toezicht bekommert zich in het algemeen over de aanwezigheid van radioactieve stoffen of stralingsbronnen die worden aangetroffen buiten het gecontroleerde nucleaire circuit, ook al is hun herkomst niet van natuurlijke oorsprong. De installatie van meetpoorten ter opsporing van radioactief besmet materiaal in de aangevoerde materialen is een praktijk die meer en meer veralgemeend wordt in de schrootsector en bij afvalverwerkende bedrijven.

Het Agentschap heeft in 2004 een aanzienlijke vooruitgang geboekt bij het uitwerken van een coherente strategie die op generieke wijze beschrijft hoe de uitbater dient te reageren op de alarmen gegenereerd door zulke meetportieken. De *richtlijnen met betrekking tot het gebruik van meetpoorten voor de detectie van radioactieve stoffen* werden uitgewerkt door het Agentschap in samenspraak met de bevoegde regionale instanties, de beroepsfederaties van de betrokken bedrijfssectoren en de erkende controle-instellingen. Deze gebruiksprocedures werden ter discussie voorgesteld aan alle betrokken actoren op een informatiedag, gehouden op 17 december 2004 in de lokalen van het Agentschap, waarop 85 deelnemers te verwelkomen waren. Deze richtlijnen zullen in de loop van 2005 hun definitieve vorm krijgen. De financiële aspecten verbonden aan het isoleren van de radioactieve stoffen uit de aanvoer en de afvoer ervan als radioactief afval, blijft echter een nog te overwinnen hinderpaal om de doelmatigheid van de instructies te optimaliseren.

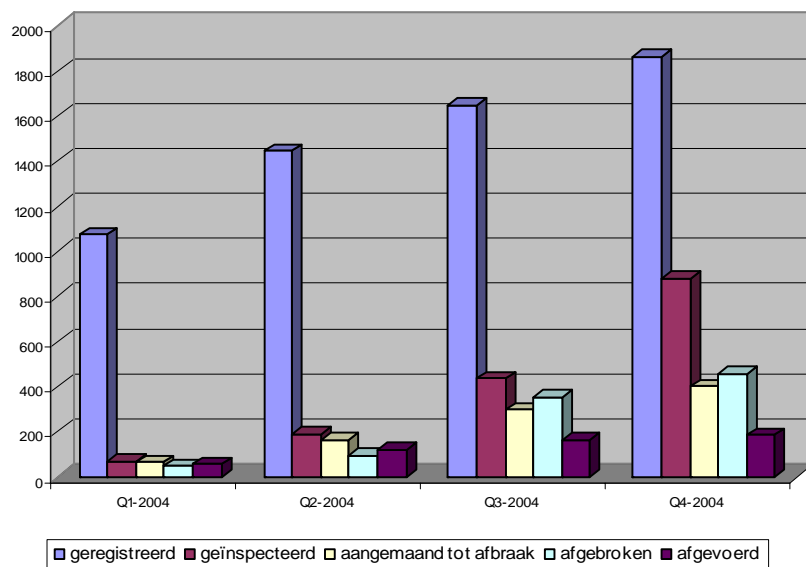
RABA-CAMPAGNE TER OPRUIMING VAN RADIOACTIEVE BLIKSEMAFLEIDERS

Geregeld worden nog radioactieve bliksemafleiders (RABA's) aangetroffen op allerlei gebouwen of constructies, die bovendien meestal zonder vergunning werden geplaatst. Nochtans is de installatie van nieuwe toestellen sinds 1985 verboden en is de afbraak van de onvergunde toestellen sindsdien verplicht, alsook hun afvoer naar NIRAS als radioactief afval. Gezien de lange halveringstijd van de gebruikte radioactieve stoffen en

de corrosievorming is bij bepaalde types van toestellen radioactieve verontreiniging van de draagstructuren of van de onderliggende dakconstructie mogelijk. Wegens de moeilijk toegankelijke plaatsen waar de RABA's staan opgesteld, vormen zij meestal geen reëel gevaar voor hun omgeving.

Het Agentschap is in de loop van 2003 gestart met een campagne om de nog overblijvende toestellen op te sporen en op te ruimen. De campagne was in zijn eerste fase vooral gericht op het bekomen van de medewerking van de gemeentebesturen. Informatie op maat van alle belanghebbenden werd aangemaakt, inclusief instructies voor de afbraakbedrijven. De campagne werd in de loop van 2004 verder geïntensifieerd. De mailing naar de burgemeesters werd voor een 3de maal herhaald. Onderstaande grafiek geeft de voortgang weer van de opruimingscampagne in de opeenvolgende stadia. Overal waar het Agentschap de aanwezigheid van een RABA vermoedt of waar haar de aanwezigheid door derden werd gesignaleerd, wordt een inspectie ter plaatse ingesteld. Al deze locaties worden geregistreerd in de RABA-gegevensbank om aldus elk toestel te kunnen opvolgen tot het is verwijderd en afgevoerd naar NIRAS. Wordt de aanwezigheid van een RABA bevestigd dan wordt de eigenaar van het pand opgespoord en wordt deze aangemaand het toestel te laten verwijderen.

Aantal geregistreerde en geïnspecteerde RABA-sites
Aantal aanmaningen tot afbraak
Aantal afgebroken en naar-NIRAS-afgevoerde RABA's
 (evolutie in 2004 per kwartaal)

In de loop van 2004 werden meer dan 800 potentiële sites gecontroleerd en werden 362 aanmaningen tot afbraak verzonden. Het Agentschap heeft zijn aanpak overlegd met de federale politie en het College van procureurs-generaal. De campagne van het Agentschap kon rekenen op ruime mediabelangstelling.

3. wat het Agentschap in 2004 presteerde als informerende overheid

Het Agentschap werd door de wetgever belast met de opdracht om *neutrale en objectieve informatie* te verspreiden over de risico's verbonden aan het gebruik van nucleaire technologie, radioactieve stoffen en ioniserende straling en over de maatregelen die werden genomen om de bevolking en het leefmilieu ertegen te beschermen. In de wijze waarop het Agentschap zijn communicatieopdracht vorm geeft vindt men een weerspiegeling van de fundamentele waarden die het Agentschap nastreeft, zoals transparantie, objectiviteit, multidisciplinaire benadering, overleg, ...

Het *Jaarverslag van het Agentschap voor de wetgevende kamers* tracht een bevattelijk overzicht te geven van de activiteiten ontplooid door het Agentschap tijdens het voorbije werkingsjaar. Het 2de jaarverslag, handelend over het werkingjaar 2003, werd via de toezichthoudende minister ingediend bij de voorzitters van Kamer en Senaat. Voor een meer beknopte voorstelling van het Agentschap werd een vierkleurige *informatiemap* gerealiseerd die in 3 talen ter beschikking is, en waarin het Agentschap zichzelf voorstelt aan de hand van 4 kernachtige Vragen & Antwoorden. In de loop van 2004 kwamen enkele belangrijke publicaties tot stand, waaronder het Belgisch nationaal rapport voor de 3de internationale toetsingsconferentie over de veiligheid van de nucleaire installaties, die toen geprogrammeerd stond voor het 2005.

Zoals elke eigentijdse overheidsinstelling heeft ook het Agentschap zich een plaats veroverd op de informatiesnelweg door de creatie van een eigen webstek op het adres www.fanc.fgov.be. De bezoeker vindt er allerhande informatie over het Agentschap zelf, de toepasselijke regelgeving, specifieke campagnes, georganiseerde opleidingssessies, uitgebrachte persmededelingen, verslagen van enz. Belangrijke publicaties kunnen er gedownload worden, zoals de nationale rapporten opgesteld in het kader van de toetsingsconferenties van de internationale verdragen op het gebied van de nucleaire veiligheid, de verslagen opgemaakt in het kader van het radiologisch toezicht op het leefmilieu, de opeenvolgende jaarverslagen van het Agentschap, enz. De website wordt voortdurend aangepast met actuele informatie. Eind 2004 bestond de FANC-site uit ca. 140 html-pagina's met een 50-tal afzonderlijk downloadbare bestanden in pdf-formaat.

Het meetnet TELERAD heeft een afzonderlijke webstek, die te bereiken is via het adres www.telerad.fgov.be. De meest actuele meetresultaten van de omgevingsradioactiviteit kunnen er worden geraadpleegd, zoals opgetekend door één van de 200 meetstations die verspreid over het nationale grondgebied staan opgesteld.

Het belang van de informatie-, communicatie- en opleidingsinitiatieven in de werking van het Agentschap blijkt uit het overzichtje van markante feiten weergegeven op pagina 22. Deze initiatieven komen verder aan bod bij de beschrijving van de activiteiten van de departementale diensten.

Welke internationale contacten het Agentschap onderhoudt.

De wetgever heeft het Agentschap aangespoord om bevoorrechte betrekkingen aan te knopen met de internationale instanties die werkzaam zijn in het nucleaire domein. In de supranationaal gestructureerde netwerken heeft het Agentschap zich een stevige positie weten te veroveren te midden van zijn buitenlandse homologen. Geen enkele autoriteit ter wereld kan het zich vandaag nog veroorloven om in het beleidsdomein van de stralingsbescherming, de nucleaire veiligheid en de fysieke beveiliging, louter op eigen krachten te vertrouwen. Met zijn lange traditie van internationale samenwerking, zijn stevige verankering in de Europese Unie en zijn algemeen erkende expertise is België een gewaardeerd lid van deze internationale gemeenschap. Een aanzienlijk deel van de geldende regelgeving en normen is tot stand gekomen in de schoot van internationale fora. Organisaties zoals de IAEA te Wenen en het NEA te Parijs zijn deponhouder van belangrijke internationale verdragen, waarvan België één van de verdragsluitende partijen is (zie kader pagina 68).

DE EUROPESE UNIE

Als lidstaat van de Europese Unie neemt België actief deel aan de Europese besluitvormingsprocedures. In dit jaarverslag werd reeds eerder gewezen op het belang van de Europese regelgeving voor de werking van het Agentschap (zie kader p. 14-15). België was één van de zes initiatiefnemende landen die aan de basis liggen van het *Verdrag van Rome* en van het *Euratom-Verdrag* uit 1957. De Europese basisnormen inzake stralingsbescherming, die elkaar sinds 1959 aansluitend hebben opgevolgd, vinden hun oorsprong rechtstreeks in hoofdstuk III van het Euratom-Verdrag. Gezien zijn expertise ligt de aanwezigheid van personeelsleden van het Agentschap in tal van Europese werkgroepen dan ook voor de hand.

Het merendeel van de Europese regelgeving waarbij het Agentschap beleidsmatig is betrokken wordt tussen de Commissie en de Lidstaten onderhandeld in de schoot van de *Groep Atoomvraagstukken van de Raad van Ministers*, waar het Agentschap is vertegenwoordigd naast de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie. In 2004 stonden onder meer de volgende onderwerpen en ontwikkelingen op de agenda.

- De toetreding van Euratom tot 3 internationale verdragen, met name het verdrag inzake vroegtijdige kennisgeving van een nucleair ongeval, het verdrag inzake verlening van bijstand in het geval van een nucleair ongeval en het gezamenlijk verdrag inzake de veiligheid van het beheer van bestraalde splijtstof en inzake de veiligheid van het beheer van radioactief afval.
- Een voorstel tot wijziging van *de richtlijn 1992/3 betreffende de overbrenging van radioactieve afvalstoffen*.
- Het aannemen van een nieuwe *verordening betreffende de toepassing van de veiligheidscontrole van Euratom*, ter vervanging van de bijna 30 jaar oude verordening nr. 3227. De afronding van dit dossier – inmiddels gepubliceerd als verordening nr. 302/2005 van 8 februari 2005 – heeft de uitvoering

**Een greep uit de internationale verdragen
waarvan België verdragsluitende partij is.**

**Verdrag inzake niet-verspreiding van kernwapens
20 augustus 1968**

**Waarborg-overeenkomst tussen de niet-kernwapen-lidstaten van de EU,
Euratom en IAEA
5 april 1973
Aanvullend Protocol bij deze Overeenkomst
22 september 1998**

**Verdrag inzake de fysieke beveiliging van kernmateriaal
3 maart 1980**

**Verdrag inzake vroegtijdige kennisgeving van een nucleair ongeval
26 september 1986**

**Verdrag inzake verlening van bijstand in het geval van een nucleair ongeval
26 september 1986**

**Verdrag inzake Nucleaire Veiligheid
20 september 1994**

**Gezamenlijk Verdrag inzake de veiligheid van het beheer van bestraalde
spleetstof en inzake de veiligheid van het beheer van radioactief afval
5 september 1997**

**Verdrag van Parijs
inzake wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie
29 juli 1960**

**Verdrag van Brussel tot aanvulling van het Verdrag van Parijs,
31 januari 1963**

**Verdrag inzake de voorkoming van de verontreiniging van de zee
ten gevolge van het storten van afval en andere stoffen
13 november 1972
(verbod op het storten van kernafval van 12 november 1993)**

**Verdrag tot bescherming van het mariene milieu in de Noordoostelijke
Atlantische Oceaan (OSPAR-conventie)
21-22 september 1992**

(De vermelde data zijn deze van de ondertekening.)

mogelijk gemaakt van de aanvullende protocollen bij de waarborgovereenkomsten die werden gesloten tussen de lidstaten, Euratom en de IAEA.

- De herstructurering van het *Bureau voor Veiligheidscontrole van Euratom*, waardoor de opdrachten ten laste van de lidstaten in belangrijke mate zouden toenemen, met het risico op bijkomende werklast voor het Agentschap. Deze kwestie geniet een toenemende belangstelling vanwege de lidstaten en de IAEA, rekening houdend met de internationale bekommernis voor non-proliferatie.
- Het '*nucleair pakket*' dat in januari 2003 door de Commissie werd voorgesteld omvatte twee ontwerprichtlijnen, de ene inzake de algemene beginselen op het gebied van de veiligheid van nucleaire installaties en de andere inzake het veilig beheer van de radioactieve afvalstoffen en bestraalde splijtstof. Het pakket beoogt analoge doelstellingen als deze geformuleerd in internationale verdragen, zodat hun meerwaarde de lidstaten niet kon overtuigen. Na een raadpleging van het Parlement is de Europese Raad in juni 2004 akkoord gegaan met de uitvoering van een actieplan, met als doel een round-up te maken van de mate waarin de harmonisering reeds is doorgedrongen in het onderlinge optreden van de nationale veiligheidsautoriteiten. In afwachting van de afronding van dit plan tegen 2006 presenteerde de Commissie in september 2004 haar gewijzigde voorstellen [COM(2004)526].

Het Agentschap neemt voorts deel aan de werkzaamheden van meerdere deskundigengroepen waarvan de oprichting is voorzien door het Euratom Verdrag zelf of door één van de Europese richtlijnen. Een bijzondere vermelding verdienen de groepen in wiens oprichting is voorzien in de artikelen 31, 35, 36 en 37 van het Euratom Verdrag. Een personeelslid van het Agentschap neemt het voorzitterschap waar van bepaalde subgroepen van artikel 31, waaronder deze belast met de evaluatie van nieuwe ontwikkelingen in de stralingsbescherming, de evaluatie van het concept 'dosisbeperkingen' en de opstelling van aanbevelingen betreffende de praktische uitwerking ervan, enz. Op initiatief van deze werkgroep en onder impuls van zijn voorzitter, vond in november 2004 te Luxemburg een conferentie plaats met als thema de kritische evaluatie van de nieuwe ontwerp-aanbevelingen van het ICRP die tegen 2005 hun definitieve gedaante moeten krijgen. Een interne groep van deskundigen van het Agentschap op het gebied van de stralingsbescherming 'Radiation & Health', heeft hierbij een actieve rol gespeeld.

De niet-verspreiding van kernwapens vormt uiteraard ook een belangrijk thema in het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (GBVB) van de Europese Unie, waar het Agentschap de Belgische deelname met zijn expertise ondersteunt.

WENRA

Gezien zijn toenemende rol mag een organisatie als *WENRA* in dit overzicht van internationale instanties niet ontbreken: het *Western European Nuclear Regulatory Association*, opgericht in februari 1999, verenigt de veiligheidsautoriteiten van alle 16 EU-lidstaten die een kernenergieprogramma op hun grondgebied herbergen, aangevuld met Zwitserland. *WENRA* heeft een internationaal gerenommeerde expertise ontwikkeld op het gebied van veiligheidsevaluatie en werkt in het bijzonder aan een

project tot harmonisatie van de toegepaste veiligheidspraktijk. Het Agentschap neemt deel aan de ontplooiende initiatieven en werkzaamheden.

DE INTERNATIONALE ORGANISATIE VOOR ATOOMENERGIE (IAEA)

De IAEA met zetel te Wenen is het orgaan van de Verenigde Naties dat onder meer waakt over de niet-verspreiding van kernwapens, door het inspecteren van de nucleaire installaties, overeenkomstig artikel III van het *Non-Proliferatie Verdrag (NPT)* uit 1968. De IAEA groepeerde inmiddels 137 landen.

De organisatie speelt daarnaast een voortrekkersrol in de ontwikkeling van veiligheidsnormen, *Safety Standards* genoemd, op het gebied van de nucleaire veiligheid, de stralingsbescherming, het transport van radioactieve stoffen en het beheer van radioactief afval. Bij de opstelling ervan spelen vier vaste comités een actieve rol: NUSSC (Nuclear Safety Standards Committee) voor de veiligheid van nucleaire installaties, RASSC (Radiation Safety Standards Committee) voor de stralingsbescherming, TRANSSC (Transport Safety Standards Committee) voor het veilig vervoer van radioactieve stoffen, en WASSC (Waste Safety Standards Committee) voor het veilig beheer van radioactief afval. Het FANC is vertegenwoordigd in de comités RASSC, TRANSSC en WASSC.

Zoals voorzien in zijn oprichtingswet speelt het Agentschap een vooraanstaande rol in de betrekkingen tussen België en de IAEA. Het neemt regelmatig deel aan werkgroepen die het nuttig acht, het verzekert de leiding van de Belgische delegatie bij onderhandelingen over nieuwe instrumenten of ter gelegenheid van sommige conferenties en neemt de nodige initiatieven opdat België zijn aangegane verplichtingen zou respecteren.

De hierna volgende activiteiten uit het werkingsjaar 2004 zijn in het bijzonder het vermelden waard, gezien het belang ervan voor het Agentschap:

- De voorbereiding van de 3ste toetsingsconferentie van de verdragsluitende partijen bij het *Verdrag inzake nucleaire veiligheid*, geprogrammeerd voor 2005, met de indiening van het geactualiseerd Belgisch nationaal rapport (inmiddels beschikbaar op de FANC-website).
- De deelname aan de werkgroep belast met het opstellen van gedragsregels voor de in- en uitvoer van hoogactieve ingekapselde bronnen, in het kader van de betreffende IAEA-gedragscode.
- De voortzetting van de onderhandelingen over een aanpassing van de *Conventie inzake Fysieke Bescherming van Kernmaterialen* uit 1980.

UNSCEAR

België heeft een wetenschappelijk vertegenwoordiger in UNSCEAR (United Nations Scientific Committee on the Effects of Atomic Radiation), een 21 koppig comité, belast met de opvolging van de wetenschappelijke ontwikkelingen inzake de gezondheidseffecten van ioniserende straling. Een vertegenwoordiger van het Agentschap heeft deelgenomen aan de 52ste zitting gehouden in april 2004.

HET AGENTSCHAP VOOR KERNENERGIE VAN DE OESO (NEA)

Het NEA, met zetel in Parijs, werd opgericht in 1958 als supranationale instelling om de samenwerking tussen zijn lidstaten inzake de vreedzame toepassing van kernenergie te bevorderen. Het NEA groepeert inmiddels 28 landen. Vertegenwoordigers van het Agentschap maken deel uit van het directiecomité en nemen deel aan de werkzaamheden van 4 van de 7 permanente NEA-comités, met name het *Committee on Nuclear Regulatory Activities (CNRA)*, het *Radioactive Waste Management Committee (RWMC)*, het *Committee on the Safety of Nuclear Installations (CSNI)* en het *Committee on Radiation Protection and Public Health (CRPPH)*. Het Agentschap volgt ook de werkzaamheden van een werkgroep rond communicatie met het publiek (WGPC).

BILATERALE CONTACTEN MET DE BUITENLANDSE VEILIGHEIDSAUTORITEITEN

Het Agentschap onderhoudt geregelde contacten met zijn buitenlandse zusterorganisaties, in het bijzonder met deze uit de buurlanden. Het Agentschap nam deel aan de uitwerking van het Belgisch-Luxemburgs akkoord rond de uitwisseling van informatie in geval van een ongeval of een voorval met potentiële radiologische gevolgen, getekend door de verantwoordelijke Ministers van beide landen op 28 april 2004.

DEELNAME AAN INTERNATIONALE CONGRESSEN, CONFERENTIES, COLLOQUIA, ...

Individuele personeelsleden van het Agentschap zijn verplicht om hun kennis op het eigen vakterrein voortdurend te actualiseren door het geregeld bijwonen van internationale evenementen, waarop zij hun inzichten kunnen uitwisselen met collega's van homologe instanties uit andere landen of in dienst van internationale organisaties. De meest belangrijke van deze congressen, conferenties, ... worden in dit jaarverslag vermeld bij de beschrijving van de deelactiviteiten waarop zij specifiek betrekking hebben.

Enkele van deze evenementen verdienen echter een afzonderlijke vermelding. Het 11de internationale IRPA-congres (*International Radiation Protection Association*) gehouden te Madrid van 24 tot 26 mei 2004, is zo'n gebeurtenis. De voorzitter van de ICRP, R. Clarke, maakte er de nieuwe denkpijlers van zijn Commissie wereldkundig voor een herformulering van de fundamentele principes van de stralingsbescherming, te publiceren in 2005 onder de vorm van een nieuwe aanbeveling van de ICRP.

Het Departementshoofd Regelgeving & Vergunningen nam deel het *Internationaal Symposium on Disposal of Low Activity Radioactive Waste*, dat gehouden werd te Cordoba (Spanje) van 13 tot 17 december 2004.

wie in het Agentschap het werk verzet.

Het Agentschap telde op 31 december 2004 een personeelsbestand bestaande uit 114 personen of 111,7 fulltime-equivalenten.

AARD VAN HET TEWERKSTELLINGREGIME

Op 31 december 2004 had het Agentschap 92 personeelsleden in dienst met een arbeidsovereenkomst. Dit vertegenwoordigt 90,6 voltijdse equivalenten. Daarnaast waren er bij het Agentschap 22 personen werkzaam die ter beschikking waren gesteld door enkele Federale Overheidsdiensten (de vroegere ministeries van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, Tewerkstelling en Arbeid, Economische Zaken, Buitenlandse Zaken, Justitie). Zij vertegenwoordigen 21,1 voltijdse equivalenten.

AANWERVINGEN EN AFVLOEIINGEN

Tijdens het jaar 2004 evolueerde het aantal medewerkers op de volgende wijze. In het departement *Regelgeving & Vergunningen* werden twee bijkomende deskundigen aangeworven: één stralingsfysicus in de dienst *Medische Toepassingen* en één expert radioactief afval in de dienst *Ingedeelde Inrichtingen*. Bovendien verliet één persoon het Agentschap na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. In het departement *Toezicht & Controle* noteerde men een uitbreiding met drie medewerkers: twee inspecteurs klasse I bij de dienst *Ingedeelde Inrichtingen* en één bijkomend geneesheer voor de dienst *Medische Toepassingen*. In het departement *Financiën & Administratie* werd een verantwoordelijke voor de personeelsdienst aangeworven. Daarnaast hebben drie medewerkers het Agentschap verlaten die niet werden vervangen.

VERDELING TUSSEN MANNEN EN VROUWEN / VERDELING PER OPLEIDINGSNIVEAU

Onder de 114 personeelsleden waren er:

45 vrouwen (39%) en 69 mannen (61%).
46 niet-universitair (40%) en 68 universitair (60%).

LEEFTIJDSTRUCTUUR

De leeftijdsstructuur van de 68 universitaire medewerkers zag er als volgt uit:

leeftijd (in jaren)	20-29	30-39	40-49	50-59	60-65
aantal personen	8	18	22	19	1

VORMING

Sommige jonge universitaire medewerkers, aangeworven in de voorbije jaren, hebben een aanvullende opleiding in de stralingsbescherming aangevat of voortgezet. Deze universitaire vorming, die zich uitstrekt over 2 studie jaren, vertegenwoordigt een belangrijke investering vanwege het Agentschap, ten voordele van hen die in de mogelijkheid worden gesteld om deze opleiding te volgen.

hoe het Agentschap wordt gefinancierd.

De werkingskosten van het Agentschap worden gedekt door retributies die ten laste zijn van diegenen waarvoor het Agentschap prestaties levert. Het gaat hier om alle personen en bedrijven die een vergunning aanvragen bij het Agentschap (waarvoor een éénmalige retributie verschuldigd is) of die houder zijn van een vergunning en die onder de permanente controle staan van het Agentschap (waarvoor een jaarlijkse retributie wordt aangerekend). Het bedrag van deze vergoedingen is vastgesteld bij het koninklijk besluit van 24 augustus 2001. Jaarlijks worden de bedragen aangepast aan de evolutie van het cijfer van de gezondheidsindex en in het Belgische Staatsblad bekend gemaakt. De bedragen van toepassing voor het jaar 2004 zijn verschenen in het Staatsblad van 18 december 2003. De bijdragen zijn voor driekwart afkomstig van de exploitanten van de kerncentrales. De medische sector, die vóór 1 september 2001 nauwelijks tot de financiering van de bevoegde overheidsdiensten bijdroeg, neemt ca. 18% van de kosten voor zijn rekening.

Deze financieringstechniek werd in het begin van de jaren '80 ingevoerd voor de financiering van de destijds bevoegde federale diensten, voor de bouw en exploitatie van het meetnet TELERAD en voor de uitgaven in het kader van het nucleair noodplan. De wetgever heeft dezelfde techniek overgenomen voor de financiering van het Agentschap. Het Agentschap heeft ook taken overgenomen van andere gespecialiseerde federale diensten, zoals deze van justitie en van buitenlandse zaken, waarvan de financiering voorheen ten laste was van de staatsbegroting. De kosten die aan deze werking verbonden is worden momenteel niet gedekt door specifieke vergoedingen. Zij worden gefinancierd uit de algemene middelen van het Agentschap, die over alle retributieplichtigen worden uitgesmeerd. Het Agentschap beschikt over een analytische boekhouding teneinde over objectieve gegevens te beschikken voor een correcte allocatie van de kosten aan de diverse retributieplichtigen.

Het budget van het Agentschap voor het jaar 2004 bedroeg ca. 17 miljoen €. Het Agentschap is wettelijk verplicht om inkomsten en uitgaven in evenwicht te houden. Artikel 9 van het retributiebesluit voorziet dat het Agentschap elk jaar vóór 30 juni aan zijn toezichthoudende minister een overzicht moet bezorgen van de ontvangen retributies en de wijze waarop zij werden aangewend. Het allereerste verslag, handelend over het werkingsjaar 2003, werd in juni 2004 aan de toezichthoudende minister overgemaakt. Een geactualiseerd verslag over het jaar 2004 werd in juni 2005 aan de minister bezorgd.

Het Agentschap beschikt momenteel over belangrijke reserves. Het ontstaan ervan is mede het gevolg van de vertraging opgelopen bij de ontplooiing van het Agentschap, terwijl de opbrengsten van de retributies reeds vanaf het jaar 1998 aan het Agentschap waren toegewezen. De in- en uitgaven zijn momenteel op jaarbasis in evenwicht. De wettelijke verplichting tot naleving van het financieel evenwicht houdt in dat deze reserves een bestemming zullen krijgen die de retributieplichtigen ten goede komen. De raad van bestuur heeft beslist terzake een voorzichtig beleid te volgen.

wat de financiële resultaten van het Agentschap zijn.

Het financiële luik van dit verslag bespreekt de balanscijfers per 31 december 2004. De jaarrekening wordt opgesteld volgens de methoden van de vennootschapsboekhouding met inachtnaeme van de regels bepaald door de wet van 17 juli 1975 betreffende de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen. De rekeningen worden jaarlijks gecontroleerd door een erkende bedrijfsrevisor en door het Rekenhof. De revisor stuurt jaarlijks een verslag over het actief en het passief alsmede over de bedrijfsresultaten aan de raad van bestuur en aan de voogdijminister van het Agentschap.

ACTIVA

De netto boekwaarde van de vaste activa bedraagt per 31 december 2004 2.981 k€. Sinds 1999 werden investeringsuitgaven voor meubilair en rollend materieel gedaan ten bedrage van 1.647 k€. Het betreft hoofdzakelijk investeringen in kantoormeubilair en informaticamateriaal. Eveneens sinds 1999 werden investeringen in installaties, machines en uitrusting gedaan ter waarde van 597 k€ hoofdzakelijk met betrekking tot de inrichting van de kantoren in de Ravensteinstraat te Brussel en de modernisering van het Telerad meetnet.

Tijdens de zitting van de ministerraad van 4 april 2003 werden de modaliteiten inzake de eigendomsoverdracht van de activa van de nucleaire diensten van het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu en van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid goedgekeurd. Deze overdracht gebeurt ten kosteloze titel. Het gaat hier hoofdzakelijk over de overdracht van het meetnet Telerad. Dit meetnet werd in de boeken van het Agentschap bijgeschreven voor een waarde van 3.285 k€ (waarde 1 september 2001), waarde gebaseerd op een expertise volgens het concept van economische gebruikswaarde. De afschrijvingen die jaarlijks geboekt worden zijn gebaseerd op de in de bedrijfswereld gebruikelijke percentages. De overige activa bestaan uit handelsvorderingen, geldbeleggingen en liquide middelen.

PASSIVA

De beschikbare reserves werden opgebouwd sinds 1998 en zijn voorzien voor toekomstige bestedingen door het Agentschap. In de voorzieningen voor risico's en kosten werden risico's afgedekt met betrekking tot pensioenplan, niet-opgenomen vakantiedagen en litiges. De schulden op minder dan één jaar bestaan uit leveranciersschulden, af te dragen bedrijfsvoorheffing en te betalen sociale lasten en bezoldigingen.

EXPLOITATIEACTIVITEITEN

De exploitatie-inkomsten van het Agentschap bestaan bijna uitsluitend uit retributies die ten gunste van het Agentschap geïnd worden in uitvoering van het retributiebesluit waarbij sommige inrichtingen, activiteiten, personen en diensten aan retributies onderworpen werden. De exploitatiekosten van het Agentschap bestaan uit personeelskosten, afschrijvingen op investeringsgoederen en functioneringskosten.

Hoe de balans er op 31 december 2004 uitzag
(bedragen in 1.000 €)

Activa		32.883	Passiva		32.883
Vaste Activa		2.981	Eigen Vermogen		29.467
III.	Materiële vaste activa	<i>2.766</i>	IV.	Reserves	29.467
	B. Installaties, machines en uitrusting	2.344			
	C. Meubilair en rollend materieel	422		Voorzieningen en uitgestelde belastingen	456
IV.	Financiële vaste activa	<i>215</i>	VII.	Voorzieningen voor risico's en kosten	456
Vlottende Activa		29.902			
VII.	Vorderingen op ten hoogste één jaar	<i>98</i>	Schulden		2.960
	A. Handelsvorderingen	65	IX.	Schulden op ten hoogste één jaar	<i>2.957</i>
	B. Overige vorderingen	33		C. Handelsschulden	1.658
VIII.	Geldbeleggingen	<i>29.410</i>			
IX.	Liquide middelen	<i>367</i>		E. Schulden met betrekking tot ...	<i>1.298</i>
				Belastingen	288
				Bezoldigingen en sociale lasten	1.010
				F. Overige schulden	<i>1</i>
X.	Overlopende rekeningen	<i>27</i>	X.	Overlopende rekeningen	<i>3</i>

Bijlage: Het Agentschap in het parlementaire halfroond

assemblee	type	datum van het antwoord	vraagsteller	Onderwerp	publicatie van het antwoord	pagina
K	O	21/01/2004	Hagen Goyvaerts	campagne radioactieve bliksemafleiders	CRIV-51-COM-134	9-10
K	O	09/02/2004	Servais Verherstraeten	Hervatting transporten verglaasd afval	CRIV-51-COM-153	4-8
K	P	23/02/2004	Muriel Gerkens	FANC: taalkaders, aanstelling directeur-generaal	QRVA-51-022	3293-94
K	P	26/02/2004	Muriel Gerkens	Samenwerkingsmemorandum met Rusland	QRVA-51-022	3319-21
K	P	26/02/2004	Hagen Goyvaerts	Verwijdering radioactieve bliksemafleiders	QRVA-51-022	3322-23
K	O	10/03/2004	Hagen Goyvaerts	Vordering campagne radioactieve bliksemafleiders	CRIV-51-COM-191	37-40
K	P	15/03/2004	Muriel Gerkens	Afvalstoffen van Umicore	QRVA-51-025	3839-43
K	P	15/03/2004	Hagen Goyvaerts	Ionisatierookmelders voor huishoudelijk gebruik	QRVA-51-025	3845-49
K	P	15/03/2004	Hagen Goyvaerts	Ionisatierookmelders voor industrieel gebruik	QRVA-51-025	3849-51
K	P	31/03/2004	Muriel Gerkens	FANC-retributies op radiologieapparatuur	QRVA-51-027	4142-45
K	P	31/03/2004	Muriel Gerkens	Radiologieapparatuur	QRVA-51-027	4145-47
K	P	31/03/2004	Hagen Goyvaerts	Radiografietoestellen bij tandartsen	QRVA-51-027	4147-50
K	P	31/03/2004	Hagen Goyvaerts	Radiografietoestellen bij direnartsen	QRVA-51-027	4150-53
K	P	31/03/2004	Muriel Gerkens	Afvalstoffen van Umicore	QRVA-51-027	4164-65
K	O	21/04/2004	Muriel Gerkens	FANC-retributies op radiologieapparatuur	CRIV-51-COM-234	52-55
S	I	22/04/2004	Jacques Germeaux	Ionisatierookmelders	CRIV-03-PLEN-052	35-37
K	O	26/05/2004	Dirk Claes	Vordering campagne radioactieve bliksemafleiders	CRIV-51-COM-276	15-18
K	P	02/06/2004	Muriel Gerkens	Uitvoerlicenties voor Pu-monsters van Euratom	QRVA-51-035	5367-68
K	P	02/06/2004	Hagen Goyvaerts	Aantal afgebroken radioactieve bliksemafleiders	QRVA-51-035	5374-75
K	P	03/06/2004	Colette Burgeon	Doorstralen van voedingswaren	QRVA-51-035	5376-77
K	P	16/06/2004	Bert Schoofs	Tessengerlo Chemie	QRVA-51-037	5689-91
K	O	30/06/2004	Hilde Dierickx	FANC-retributie tandartsen	CRIV-51-COM-316	7-9
K	O	14/07/2004	Hagen Goyvaerts	campagne radioactieve bliksemafleiders	CRIV-51-COM-333	35-39
K	O	14/07/2004	Muriel Gerkens	campagne radioactieve bliksemafleiders	CRIV-51-COM-333	35-39
K	O	14/07/2004	Muriel Gerkens	FANC-retributies op radiologieapparatuur bij tandartsen	CRIV-51-COM-333	53-55
K	P	27/10/2004	Muriel Gerkens	Radioactieve verontreiniging te Tessenderlo	QRVA-51-052	7964-66

assemblee	type	datum van het antwoord	vraagsteller	Onderwerp	publicatie van het antwoord	pagina
K	P	27/10/2004	Muriel Gerkens	Wetsontwerp aanvullend protocol met IAEA	QRVA-51-052	7966-68
K	O	27/10/2004	Muriel Gerkens	FANC-retributies op radiologieapparatuur bij tandartsen	CRIV-51-COM-377	54-56
S	P	09/11/2004	Hugo Vandenberghe	Radioactieve bliksemafleiders	QRVA-03-027	1721-22
S	P	21/12/2004	Joris Van Hauthem	FANC-personeel: taalevenwicht	QRVA-03-030	2081
S	P	09/11/2004	Luc Willems	Revisie kerncentrale Doel-2	QRVA-03-027	1729-30
K	O	24/11/2004	Muriel Gerkens	AVN-FANC audit in Doel en Tihange	CRIV-51-COM-412	1-8
K	O	24/11/2004	Muriel Gerkens	Tienjaarlijkse revisies van de kerncentrales	CRIV-51-COM-412	8-10
K	O	24/11/2004	Orwin De Poortere	AVN-FANC audit in Doel en Tihange Wetgeving fysieke beveiliging	CRIV-51-COM-412	1-8
K	O	24/11/2004	Ingrid Meeus	AVN-FANC audit in Doel en Tihange	CRIV-51-COM-412	1-8
K	O	24/11/2004	Muriel Gerkens	Nucleair noodplan	CRIV-51-COM-412	17-19
K	O	08/12/2004	Muriel Gerkens	Screening van bezoekers in nucleaire installaties	CRIV-51-COM-430	26-28
K	P	09/12/2004	Hagen Goyvaerts	Radioactieve bliksemafleiders op openbare gebouwen	QRVA-51-057	9001-02
K	P	22/12/2004	Hagen Goyvaerts	FANC: telefonische bereikbaarheid	QRVA-51-059	9370-71
K	P	24/12/2004	Hagen Goyvaerts	Besmettingen door radioactieve bliksemafleiders	QRVA-51-059	9375-76

Verklaring:

Assemblee: K = Kamer, S = Senaat

Type: P = schriftelijk, O = mondeling, I = interpellatie (K) of vraag om uitleg (S)

Datum van beantwoording:

voor zover bekend gaat het om de datum waarop de minister het antwoord aan de vraagsteller heeft verstrekt, zoniet om de datum waarop dit antwoord publiek werd bekendgemaakt.

Publicatie:

QRVA = Bulletin van Vragen & Antwoorden

CRIV = Integraal Verslag van de betreffende commissievergadering (COM) of van de voltallige vergadering (PLEN) van de betrokken assemblee.

Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle

F A N C

Ravensteinstraat 36
BE-1000 Brussel

tel. 02/289.21.11 - fax 02/289.21.12
e-mail: info@fanc.fgov.be

www.fanc.fgov.be